

AALBORG UNIVERSITET

KONKURSKARANTÆNE

Vurderingen af ansvar efter lovændringen af 1. juli 2024
med fokus på stråmandskonstruktioner

Juridisk kandidatspeciale udarbejdet af:

Simon Møller Nøhr 20215338

Otto Weber Carlsen 20204678

Vejleder Anders Ørgaard

13. maj 2026

Titelblad

Uddannelsessted:	Aalborg Universitet
Uddannelse:	Jura
Eksamen:	Kandidatspeciale
Vejleder:	Anders Ørgaard
Fag:	Konkursret
Dansk titel:	Konkurskarantæne: Vurderingen af ansvar efter lovændringen af 1. juli 2024 med fokus på stråmandskonstruktioner
Engelsk titel:	Bankruptcy disqualification: The assessment of liability following the legislative amendment of 1 July 2024, with particular focus on nominee arrangements
Udarbejdet af:	
Simon Møller Nøhr	Studienummer: 20215338
Otto Weber Carlsen	Studienummer: 20204678
Afleveringsdato:	13. maj 2026
Antal anslag:	167.992

Abstract

This thesis examines the Danish rules on bankruptcy disqualification following the legislative amendment to the Bankruptcy Act that entered into force on 1 July 2024. Bankruptcy disqualification was introduced in 2013 in order to prevent misuse of the limited liability company structure by excluding persons who, through grossly irresponsible business conduct, have demonstrated that they are unfit to participate in the management of commercial undertakings. Since its introduction, the rules have given rise to interpretative questions, particularly concerning the basis of liability for imposing disqualification and the treatment of nominee arrangements, where a formally registered manager acts on behalf of a hidden controlling person. This thesis therefore examines whether the amendment of 1 July 2024 has altered the basis of liability for imposing bankruptcy disqualification, and whether the statutory listing of nominee arrangements in the Danish Bankruptcy Act constitutes a codification of prior case law.

The thesis concludes that the 2024 amendment has not fundamentally altered the basis of liability for imposing bankruptcy disqualification. The decisive criterion still remains whether the person concerned has participated in grossly irresponsible business conduct in connection with the management of a commercial undertaking. Several of the amendments are primarily clarifying in nature and serve to codify and systematise principles already established in legal practice.

The thesis further concludes that the amendment has expanded the scope of application in one significant respect. By replacing the former requirement of participation in the management of an undertaking with participation in the management of a commercial undertaking, the rules may now apply to certain entities previously outside the regime, provided that commercial activity of a sufficient scale is carried out.

With regard to nominee arrangements, the thesis concludes that the statutory inclusion of such conduct in the Danish Bankruptcy Act is largely an expression of codification of prior case law. Even before the 2024 reform, both formally registered nominee managers and hidden de facto managers could be subjected to bankruptcy disqualification. The amendment has primarily clarified and expressly recognised this legal position. The reform also sharpens the law by making clear that participation in nominee arrangements may in itself justify disqualification regardless of the size of any creditor loss.

Finally, the thesis concludes that the distinction between nominee managers and hidden controllers, as well as the decisive factors in that assessment, remains materially unchanged after the reform.

Indholdsfortegnelse

1. Indledning	1
2. Problemformulering.....	1
3. Metode og kildeafsnit	2
4. Generelt om konkurs.....	4
4.1. Formålet med konkurs.....	4
4.2. Konkursbetingelser.....	4
4.3. Fristdagen	6
4.4. Konkursboet, konkursmassen og kurator	6
4.5. Retsvirkningerne af konkurs	7
5. Generelt om konkurskarantæne	8
5.1. Baggrund og formål	8
5.1.1. Lovændringen af 1. maj 2013	9
5.1.2. 2024-reformen af 1. juli	10
5.2. De overordnede betingelser for pålæg af konkurskarantæne	11
5.2.1. Deltaget i ledelsen.....	12
5.2.2. Udøvelse af reel erhvervsvirksomhed.....	12
5.2.3. Den tidsmæssige betingelse	15
5.2.4. Adfærden - groft uforsvarlig forretningsførelse	16
5.3. Retsvirkninger og karantæneperiode.....	17
5.3.1. Før 2024-reformen	17
5.3.2. Efter 2024-reformen.....	19
5.4. Anlæggelse af sag om konkurskarantæne	22
5.4.1. Før 2024-reformen	22
5.4.2. Efter 2024-reformen.....	23
6. Vurderingen af ansvar i sager om konkurskarantæne	25
6.1. Tidspunktet for den kritisable adfærd	25
6.2. Betydningen af det økonomiske tab	28
6.3. Den toleddede ansvarsvurdering i relation til groft uforsvarlig forretningsførelse... 33	
6.4. Betydningen af typetilfælde	38
6.5. Faktorer, der kan udelukke karantæne	41

7. Typetilfældet vedrørende stråmandskonstruktioner	45
7.1. Generelt om stråmandskonstruktioner	45
7.2. Stråmanden.....	47
7.2.1. Betydningen af den registrerede tid	47
7.2.2. Accept af hvervet	49
7.2.3. Stråmandsmomenter	53
7.2.4. Afviklingsdirektører.....	56
7.3. Bagmanden.....	57
7.3.1. Bagmandsmomenter	57
7.4. Deltagelse i stråmandskonstruktioner	61
7.4.1. Groft uforsvarligt at deltage i en reel stråmandskonstruktion	61
7.4.2. Betydningen af det økonomiske tab i stråmandskonstruktioner	67
8. Konklusion	70
9. Litteraturliste	72
10. Bilag.....	74

1. Indledning

Kapitalselskabsformen udgør et grundlæggende element for erhvervslivet, idet den understøtter økonomisk aktivitet gennem regler om begrænset hæftelse. Selskabsformen fremmer herigennem iværksætter, investeringer og risikovillighed, men indebærer samtidig en risiko for misbrug, når selskabsformen anvendes på en måde, der tilsidesætter hensynet til kreditorer og det offentlige. Hvor selskaber drives groft uforsvarligt og efterfølgende efterlades uden midler til dækning af gæld, udfordres tilliden til reglerne om begrænset hæftelse og til kapital-selskabsformen som sådan.

For at imødegå misbrug blev reglerne om konkurskarantæne indført i konkursloven i 2013. Reglerne havde overordnet til formål at forhindre, at personer, der gennem groft uforsvarlig forretningsførelse havde vist sig uegnede til at deltage i ledelsen af erhvervsvirksomheder, på ny kunne udnytte kapital-selskabsformen til skade for omgivelserne.

Siden reglernes indførelse har praksis imidlertid vist, at anvendelsen af disse har givet anledning til en række fortolkningsspørgsmål. Dette gælder eksempelvis i vurderingen af, hvornår der foreligger groft uforsvarlig forretningsførelse, hvornår den groft uforsvarlige forretningsførelse skal have fundet sted, betydningen af den juridiske enhed hvori den groft uforsvarlige forretningsførelse er foretaget samt de tilfælde hvor den registrerede ledelse alene fungerer som stråmand for en bagmand. Netop stråmandskonstruktioner udgør en særlig udfordring, idet de kan anvendes til at omgå ansvar og vanskeliggøre håndhævelsen af konkurskarantæne-reglerne.

Med lovændringen pr. 1. juli 2024 blev reglerne om konkurskarantæne revideret.

Lovændringen rejser derfor naturligt spørgsmålet, om der er tale om en egentlig ændring af retstilstanden, eller om revideringen i højere grad må anses som en kodifikation af hidtidig retspraksis. På baggrund af disse betragtninger anvender fremstillingen følgende problemformulering.

2. Problemformulering

Har lovændringen i konkursloven af 1. juli 2024 ændret ansvarsvurderingen for pålæg af konkurskarantæne, og er oplysningen af typetilfældet angående stråmandskonstruktioner udtryk for kodifikation af hidtidig retspraksis?

3. Metode og kildeafsnit

Til brug for besvarelsen af ovennævnte problemformulering, anvender fremstillingen den retsdogmatiske metode. Det primære formål med den retsdogmatiske metode er at analysere, systematisere og beskrive gældende retsregler inden for et nærmere afgrænset retsområde uden at løse konkrete tvister.¹

Fremstillingen har til formål at analysere og klarlægge retstilstanden inden for det konkursretlige område vedrørende konkurskarantæne med fokus på at vurdere, om lovændringen i konkursloven af 1. juli 2024 (herefter "2024-reformen") har ændret grundlaget for vurderingen af ansvar for pålæg af konkurskarantæne, og om opstillingen af typetilfældet angående stråmandskonstruktioner er udtryk for kodifikation af hidtidig retspraksis.

Fremstillingen vil i den forbindelse gennemgå retstilstanden fra før 2024-reformen og fastlægge de forhold, der indgik i ansvarsvurderingen for pålæg af konkurskarantæne. Herefter vil fremstillingen sætte disse forhold i relation til pålæg af konkurskarantæne efter 2024-reformen for at vurdere, om lovændringen i konkursloven af 1. juli 2024 har ændret ansvarsvurderingen for pålæg af konkurskarantæne.

I fremstillingens anden del vil retstilstanden fra før 2024-reformen vedrørende stråmandskonstruktioner blive gennemgået for efterfølgende at vurdere, om opstillingen af typetilfældet angående stråmandskonstruktioner efter 2024-reformen er udtryk for kodifikation af hidtidig retspraksis.

Efter nordisk retstradition udledes national ret af fire retskildegrupper, som består af loven, retspraksis, sædvanen og forholdets natur.² Der kan endvidere foretages en opdeling i "bindende retskilder", fx loven, og "vejledende retskilder", fx lovens forarbejder, der navnlig har betydning som led i fortolkningen af loven.³ De bindende retskilder kan systematiseres i skreven ret, fx loven, og uskreven ret, fx retspraksis.⁴

Af de bindende, skrevne retskilder vil fremstillingen tage udgangspunkt i bestemmelserne i konkurslovens (herefter "KL") kapitel 19, herunder særligt KL § 157. Det bemærkes, at fremstillingen til brug for besvarelsen af problemformuleringen både inddrager de relevante

¹ Munk-Hansen, Den juridiske løsning, s. 14.

² Ibid., s. 16.

³ Evald, At tænke juridisk, s. 18.

⁴ Munk-Hansen, Den juridiske løsning, s. 17.

bestemmelser i ovennævnte kapitel fra den dagældende lovbekendtgørelse af konkursloven (LBK nr. 217 af 15.03.2011) og fra den nugældende (LBK nr. 1162 af 09.11.2024). Til brug for forståelsen af bestemmelserne i KL kapitel 19, vil fremstillingen anvende objektiv og subjektiv lovfortolkning. Objektiv fortolkning er lovfortolkning uden inddragelse af forarbejderne, hvor fortolkningen i stedet foretages med udgangspunkt i den sædvanlige og naturlige sproglige forståelse af ordene.⁵ Subjektiv fortolkning angår omvendt lovgivers hensigt med reglerne, hvor navnlig forarbejderne til loven inddrages og undersøges.⁶ Det bemærkes i den forbindelse, at forarbejder kan karakteriseres som en vejledende retskilde, hvilket bevirker, at domstolene ikke er bundet af disses indhold. På trods heraf, gør domstolene i praksis brug af forarbejderne til at fastslå og fortolke indholdet af retsreglerne.⁷ Fremstillingen gør brug af lovforarbejder ved inddragelse af betænkning nr. 1525/2011 (herefter "bet. 1525") og betænkning nr. 1582/2023 (herefter "bet. 1582"), samt de dertilhørende lovforslag nr. L 131, Folketinget 2012-2013 og nr. L 129, Folketinget 2023-2024.

Af de bindende, uskrevne retskilder vil fremstillingen inddrage relevant retspraksis, der relaterer sig til bestemmelserne i KL kapitel 19. Domstolene udøver en retsskabende og lovfortolkende virksomhed, som sætter et præg på såvel gældende som fremtidig ret.⁸ Inddragelse af retspraksis i fremstillingen er således nødvendig for forståelsen og fortolkningen af bestemmelserne i KL kapitel 19. Eftersom afgørelser om konkurskarantæne træffes ved kendelse, jf. KL § 164, stk. 1, vil den retspraksis, der inddrages i fremstillingen følgelig bestå af kendelser. Både domme og kendelser skal begrundes, jf. retsplejelovens (herefter "RPL") § 218, stk. 1, hvorfor kendelserne af denne grund kan bidrage til forståelsen og fortolkningen af bestemmelserne.

Af de ikke-bindende retskilder vil fremstillingen inddrage og henvise til retslitteratur, der behandler fremstillingens problemstillinger og kernebestemmelser. Det bemærkes i den forbindelse, at retslitteratur alene tjener som fortolkningsbidrag og inspiration, idet retslitteratur ikke anses som værende en bindende retskilde.⁹ Selvom retslitteratur ikke almindeligvis anses som en retskilde, har retslitteraturen alligevel en vigtig rolle i praksis til

⁵ Munk-Hansen, Den juridiske løsning, s. 58.

⁶ Ibid., s. 54.

⁷ Evald, At tænke juridisk, s. 37.

⁸ Munk-Hansen, Den juridiske løsning, s. 65.

⁹ Ibid., s. 80.

brug for fortolkningen og forståelsen af retsreglerne, hvorfor fremstillingen løbende henviser til retslitteraturen.¹⁰

4. Generelt om konkurs

4.1. Formålet med konkurs

En kreditor kan forfølge sit krav mod skyldneren som individualforfølgning, hvor den enkelte kreditor søger sig fyldestgjort i skyldnerens aktiver gennem selvstændig eksekution.

Konkurs er modsat kendetegnet som universalforfølgning, hvor samtlige kreditorer i forening søger fyldestgørelse af deres respektive krav mod skyldneren.¹¹ Det overordnede formål med konkurs er at afvikle skyldnerens virksomhed med bedst muligt resultat for kreditorerne.¹² I den forbindelse skal kurator sikre, at kreditorerne fyldestgøres ligeligt.¹³

4.2. Konkursbetingelser

Konkurs er det ultimative økonomiske indgreb mod skyldneren, hvorfor det i sagens natur er en grundbetingelse for afsigelse af konkursdekret, at skyldneren ikke besidder den økonomiske formåen til at opfylde sine økonomiske forpligtelser.¹⁴ Det er således en grundbetingelse for konkursbehandling, at skyldneren er insolvent, jf. KL § 17, stk. 1.

I forhold til vurderingen af skyldnerens økonomiske situation fremgår det af KL § 17, stk. 2, at en skyldner er insolvent, hvis vedkommende ikke er i stand til at opfylde sine forpligtelser, efterhånden som de forfalder. I vurderingen af, hvorvidt skyldneren er insolvent, er det dermed dennes likviditet, der er afgørende.¹⁵ Der opstilles en prognose for skyldnerens mulighed for at betale gældsposterne til forfaldstiden, hvorfor allerede forfalden gæld skal kunne betales straks, og ikke forfalden gæld skal forventes at kunne blive betalt til forfaldstiden.¹⁶ I vurderingen heraf tages der hensyn til skyldnerens forventede indtægter i perioden inden forfaldstiden.¹⁷

¹⁰ Munk-Hansen, Den juridiske løsning, s. 80.

¹¹ Rammeskov Bang-Pedersen m.fl., Konkurs, s. 64.

¹² Ørgaard, Konkursret, s. 41.

¹³ Hansen og Petersen, Insolvensprocesret, s. 222.

¹⁴ Rammeskov Bang-Pedersen m.fl., Konkurs, s. 64.

¹⁵ Hansen og Petersen, Insolvensprocesret, s. 217.

¹⁶ Rammeskov Bang-Pedersen m.fl., Konkurs, s. 65.

¹⁷ Ibid., s. 65.

KL § 17, stk. 1 fastslår, at konkursbegæringen fremsættes af skyldneren selv eller af skyldnerens fordringshaver. Hvis fordringshaveren fremsætter begæringen, skal begæringen angive de omstændigheder, hvorpå denne støttes, således at det sandsynliggøres, at der består en fordring mod skyldneren.¹⁸ Det bemærkes i den forbindelse, at der ikke stilles krav om, at fordringen er eksigibel efter RPL § 478, ligesom der ikke stilles krav om, at fordringen mod skyldneren er forfalden.¹⁹

Det påhviler endvidere fordringshaveren at bevise, at skyldneren er insolvent.²⁰

Formodningsreglen i KL § 18 letter dog bevisbyrden for fordringshaveren, hvis en eller flere af de i KL § 18 oplyste situationer finder anvendelse. Efter KL § 18, nr. 1 formodes insolvens fx i almindelighed at foreligge, hvis skyldneren erkender at være insolvent.

Det er almindeligt antaget, at fordringshaveren ikke kan forlange en skyldner taget under konkursbehandling, hvis han ikke har en individuel retlig interesse heri.²¹ På baggrund heraf er det således en betingelse for afsigelse af konkursdekret, at fordringshaveren har en retlig interesse i at få skyldneren taget under konkursbehandling.

En økonomisk interesse i sagens udfald kan opfylde betingelsen om retlig interesse, hvilket for fordringshaverens vedkommende forudsætter, at der foreligger en reel udsigt til hel eller delvis økonomisk fyldestgørelse af kravet mod skyldneren ved konkursbehandlingen. Ejer skyldneren ingen aktiver, har konkursbehandlingen derfor intet formål, idet der næppe er udsigt til nogen dækning for fordringshaveren.²² I tilknytning hertil fastslår KL § 20, at betryggende pant eller anden tilsvarende sikkerhed stillet af skyldneren eller tredjemand blokerer for konkursbehandling. Fordringshaveren savner i sådanne situationer en reel økonomisk interesse i at få skyldneren taget under konkursbehandling, da fordringshaverens krav er behørigt sikret på anden vis.²³

Forinden konkursdekretet afsiges, er det i medfør af KL § 27, stk. 1 en betingelse, at vedkommende, som fremsætter konkursbegæringen, stiller sikkerhed for omkostningerne ved boets behandling.

¹⁸ Hansen og Petersen, Insolvensprocesret, s. 127.

¹⁹ Ørgaard, Konkursret, s. 20.

²⁰ Hansen og Petersen, Insolvensprocesret, s. 219.

²¹ Ibid., s. 222.

²² Ibid., s. 222.

²³ Ørgaard, Konkursret, s. 25.

4.3. Fristdagen

Den tidsmæssige betingelse for pålæg af konkurskarantæne beregnes med udgangspunkt i fristdagen. Det er derfor nærliggende at redegøre nærmere for fastlæggelsen af fristdagen. Efter KL § 1, stk. 1, nr. 1-4 fastlægges fristdagen ud fra flere mulige fristdagsfundamenter, hvoraf det tidligste tidspunkt, udgør fristdagen. I praksis er begæring om rekonstruktionsbehandling og begæring om konkurs langt de vigtigste fristdagsfundamenter.²⁴

Såfremt konkursbegæringen tilbagekaldes, jf. KL § 21, stk. 3, eller et af de øvrige fristdagsfundamenter bortfalder, medfører dette som udgangspunkt også, at fristdagen bortfalder.²⁵ KL § 1, stk. 2-5 indeholder dog et "genoplivningssystem", hvorefter fristdagen genoplives, hvis et nyt fristdagsfundament indgives og fremmes af skifteretten inden tre uger efter bortfaldet af den oprindelige fristdag. Disse regler benævnes i praksis som "sløjfereglerne".²⁶

4.4. Konkursboet, konkursmassen og kurator

Konkursboet etableres ved skifterettens afsigelse af konkursdekretet. Boet er en selvstændig juridisk person, hvilket indebærer, at det uafhængigt af skyldneren kan indgå forpligtelser og deltage i retsforhold.²⁷ Konkursboets aktiver består af konkursmassen, der udgør skyldnerens formue ved afsigelsen af konkursdekretet, og hvad der under konkursbehandlingen tilfalder skyldneren, jf. KL § 32. Ved "skyldnerens formue" forstås aktiver af enhver art, herunder fx fysiske aktiver i form af fast ejendom, løsøre mv. samt ikke-fysiske aktiver såsom skyldnerens fordringer, rettigheder mv.²⁸

Straks efter afsigelse af konkursdekretet, udpeger skifteretten en eller flere kuratorer til at forestå behandlingen af konkursboet, jf. KL § 107, stk. 1. Kurators primære opgave er i henhold til KL § 110, stk. 1 at varetage boets interesser og fremme behandlingen af konkursboet, herunder afvikle skyldnerens virksomhed med bedst muligt resultat for kreditorerne. Endvidere er en af kurators opgaver blandt andet at vurdere, om der er grundlag for at indlede sag om konkurskarantæne mod nogen i ledelsen af skyldnerens virksomhed, jf.

²⁴ Ørgaard, Konkursret, s. 84.

²⁵ Rammeskov Bang-Pedersen m.fl., Konkurs, s. 199.

²⁶ Ibid., s. 199.

²⁷ Ørgaard, Konkursret, s. 39.

²⁸ Rammeskov Bang-Pedersen m.fl., Konkurs, s. 211.

KL § 125, stk. 3. Denne del af kurators opgave, herunder særligt anlæggelse af konkurskarantænesagen, behandles senere i fremstillingen.²⁹

4.5. Retsvirkningerne af konkurs

Retsvirkningerne af konkursen indtræder ifølge KL § 29 fra afsigelsen af konkursdekretet. KL § 29 opregner i den forbindelse en række umiddelbare virkninger, som indtræder over for skyldneren ved afsigelse af konkursdekretet. Af opregningen kan det sammenfattende udledes, at skyldneren fratages retten til at råde eller disponere over de aktiver, der omfattes af konkursmassen.³⁰ Urådighedsreglen medfører også, at skyldneren som udgangspunkt mister retten til at stifte forpligtelser eller på anden måde råde over sin formue med virkning for boet, jf. KL § 29.

Det følger dog af legitimationsreglen i KL § 30, stk. 1, at det først er efter udløbet af det døgn, hvori bekendtgørelse i Statstidende om konkursen har fundet sted, at skyldnerens urådighed har virkning over for enhver. I mellemprioriteten fra afsigelsen af konkursdekretet til udløbet af det døgn, hvori bekendtgørelse i Statstidende om konkursen har fundet sted, kan tredjemand i nogle tilfælde vinde ret over boet i forhold til de dispositioner, som er foretaget af skyldneren over for tredjemanden i perioden. Det forudsætter dog, at tredjemanden var i god tro med hensyn til konkursen.³¹ I så fald behandles dispositionen, som var den foretaget inden konkursen.³²

For at sikre at konkursbehandlingen som universalforfølgning er effektiv, er det nødvendigt at sætte begrænsninger for individualforfølgning i aktiver, som omfattes af konkursmassen.³³ Det fremgår i den forbindelse af KL § 31, stk. 1, at der ikke kan foretages udlæg eller arrest i aktiver omfattet af konkursmassen efter afsigelse af konkursdekretet. Ved konkursdekretets afsigelse opstår der således en individualforfølgningsblokade, som bevirker, at adgangen til individualforfølgning på grundlag af usikrede krav mod skyldneren afskæres.³⁴

²⁹ Se kapitel 5.4.

³⁰ Rammeskov Bang-Pedersen m.fl., Konkurs, s. 167.

³¹ Ørgaard, Konkursret, s. 64.

³² Ibid., s. 64.

³³ Rammeskov Bang-Pedersen m.fl., Konkurs, s. 170.

³⁴ Ørgaard, Konkursret, s. 37.

5. Generelt om konkurskarantæne

5.1. Baggrund og formål

Omsætning af varer og tjenesteydelser er grundlæggende baseret på den forudsætning, at parterne har pligt til at opfylde indgåede aftaler, og at de er personligt ansvarlige for, at dette sker. Det vil sige, at de som udgangspunkt hæfter herfor med hele deres formue.

Konsekvenserne af at en part misligholder en aftale, kan dermed være yderst indgribende for den misligholdende part. Denne erkendelse har siden begyndelsen af 1600-tallet medført, at erhvervsmæssig virksomhed kan drives inden for rammerne af et kapitalselskab, hvis hæftelse til modsætning siges at være begrænset. Heri forstås, at selskabet som sådant hæfter fuldt ud for opfyldelsen af de aftaler, der indgås i selskabets navn, mens en tilsvarende hæftelse ikke påhviler de personer, der står bag selskabet.³⁵

Den, der kontraherer med et kapitalselskab, risikerer således at lide tab, såfremt kapitalselskabet misligholder sine forpligtelser og er ude af stand til at opfylde et deraf følgende erstatningskrav. En sådan risiko må betegnes som en almindelig kommerciel risiko, som enhver, der påtænker at kontrahere med et kapitalselskab, må lade indgå i sine overvejelser. Hvad der derimod ikke kan karakteriseres på en sådan måde, er den risiko for tab, som en kontrahent lider, når årsagen til, at kapitalselskabskontrahenten er ude af stand til at opfylde sine forpligtelser, beror på, at virksomheden er drevet udelukkende eller i altovervejende grad med kapitalejernes interesser for øje, således at hensynet til selskabets medkontrahenter og øvrige interessenter er tilsidesat på uforvarlig måde. En sådan drift vil dels øge risikoen for det enkelte selskabs medkontrahenter og dels, ud fra et samfundsmæssigt perspektiv, underminere tilliden til kapitalselskabet som juridisk konstruktion.³⁶

Sådanne risici har naturligt ført til overvejelser om at imødegå grov udnyttelse af reglerne om begrænset hæftelse ved drift af virksomhed i kapitalselskabsform. Før de nugældende regler om konkurskarantæne blev indført, kunne en person, der fandtes at have misbrugt konkurs- og selskabslovgivningen, alene sanktioneres gennem det strafferetlige system, konkret efter

³⁵ Hansen og Petersen, Konkurskarantæne version 2.0, s. 13.

³⁶ Ibid., s. 13.

straffelovens (herefter “STRFL”) § 79. Efter bestemmelsen kunne, og til stadighed kan, en person, der har foretaget et sådant misbrug, og hvor der fortsat er en nærliggende fare for yderligere misbrug, pålægges rettighedsfrakendelse. Dette indebærer, at personen i en periode på mellem et og fem år frakendes retten til at drive eller deltage i ledelsen af et kapitalselskab.³⁷

Selvom straffelovens regler om rettighedsfrakendelse viste sig at være et effektivt redskab, når de blev anvendt, blev det i praksis ofte konstateret at være vanskeligt hurtigt at gennemføre en sådan sag ved domstolene.³⁸ Det viste sig endvidere, at der kunne opstå en række vanskeligheder for anklagemyndigheden ved at føre de nødvendige beviser for, at der var foregået noget strafbart, som kunne danne grundlag for rettighedsfrakendelse efter STRFL § 79, hvorfor reglerne i nogen grad blev betragtet som ineffektive.³⁹

Blandt andet som følge heraf anmodede Justitsministeriet ved brev af 15. januar 2009 Konkursrådet om at afgive en begrundet indstilling vedrørende en eventuel introduktion af nye regler om konkurskarantæne, der skulle fremme mulighederne for effektivt at bekæmpe misbrug af reglerne om begrænset hæftelse.⁴⁰

5.1.1. Lovændringen af 1. maj 2013

Som nævnt ovenfor anmodede Justitsministeriet, ved brev af 15. januar 2009, Konkursrådet om en begrundet indstilling vedrørende spørgsmålet om en eventuel introduktion af nye regler om konkurskarantæne. Justitsministeriets ønske om at ændre den dagældende retsstilling, hvorefter alene STRFL § 79 om rettighedsfrakendelse fandtes, var båret af flere forskellige motiver.

Af Justitsministeriets brev fremgår det, at der i den senere tid, dengang i 2009, i den offentlige debat var blevet rejst spørgsmål om, hvorvidt konkursmisbrug eller konkursrytteri kunne bekæmpes ved at indføre regler om konkurskarantæne som supplement til straffelovens regler om rettighedsfrakendelse.⁴¹ Herudover henviste Justitsministeriet til, at der i Norge fandtes regler om konkurskarantæne, som havde vist sig at fungere som et

³⁷ Hansen og Petersen, Konkurskarantæne version 2.0, s. 14.

³⁸ Bet. 1525, s. 9.

³⁹ Ibid., s. 9.

⁴⁰ Ibid., s. 7 og 9.

⁴¹ Ibid., s. 7.

effektivt sanktionsværktøj i bekæmpelsen af konkursmisbrug.⁴²

Justitsministeriet havde endvidere, som nævnt ovenfor, konstateret, at STRFL § 79 sjældent blev anvendt i praksis, hvorfor en introduktion af civilretlige regler om konkurskarantæne, kunne komme til at fungere som et effektivt supplement til den allerede gældende STRFL § 79 om rettighedsfrakendelse.⁴³ Med afsæt i ovennævnte brev og de motiver, som Justitsministeriet havde anført, udarbejdede Konkursrådet bet. 1525. Betænkningen kom senere til at danne grundlag for Justitsministeriets lovforslag nr. L 131 (FT 2012-2013), som efterfølgende resulterede i lov nr. 429 af 1. maj 2013, hvorved reglerne om konkurskarantæne for første gang blev indført i konkursloven og dermed gjort til gældende ret.⁴⁴

5.1.2. 2024-reformen af 1. juli

Efter vedtagelsen af lov nr. 429 af 1. maj 2013 tilkendegav justitsministeren samtidig, at når reglerne om konkurskarantæne havde været i kraft i fem år, skulle der udarbejdes og sendes en redegørelse om ordningen til Folketinget. Med henblik herpå gennemførte Justitsministeriet i sommeren 2018 en høring blandt relevante interessenter og anmodede på baggrund af de indkomne høringssvar den 30. juni 2020 Konkursrådet om at overveje ændringer af de dagældende regler om konkurskarantæne.⁴⁵

Overvejelserne skulle særligt tage afsæt i de indkomne høringssvar, som byggede på de erfaringer, som praktikere havde indsamlet siden reglernes vedtagelse. Overordnet skulle Konkursrådet blandt andet overveje behovet for ændringer af reglerne, herunder om kriterierne for at pålægge konkurskarantæne burde justeres, om den tidsmæssige betingelse for konkurskarantæne burde gøres mere fleksibel, samt om længden af karantæneperioden i videre omfang burde kunne gradueres afhængigt af, hvor groft uforsvarligt der var handlet.⁴⁶ Konkursrådet afgav herefter i sommeren 2023 bet. 1582 om revision af konkurskarantæne reglerne. Justitsministeriet tiltrådte ved lovforslag nr. L 129 (FT 2023-2024) i det væsentlige Konkursrådets overvejelser og bemærkninger. Lovforslaget blev efterfølgende vedtaget ved 3. behandling den 23. maj 2024 med ikrafttræden den 1. juli 2024,

⁴² Der er ikke nogen entydig definition af ”konkursmisbrug/konkursrytteri”, men det kan grundlæggende siges at dække over tilfælde, hvor kapital selskabskonstruktionen misbruges til skade for kreditorerne.

⁴³ Bet. 1525, s. 7-9.

⁴⁴ Hansen og Petersen., Konkurskarantæne version 2.0, s. 15.

⁴⁵ Ibid., s. 15.

⁴⁶ Ibid., s. 16.

hvorved reglerne om konkurskarantæne i et vist omfang blev ændret til de nugældende regler.⁴⁷

På baggrund af ovenstående kan det derfor sammenfattende udledes, at baggrunden og formålet med reglerne om konkurskarantæne blandt andet var at supplere de allerede eksisterende regler om rettighedsfrakendelse med civilretlige regler om konkurskarantæne. Konkurskarantænerreglerne skulle dermed fungere som et effektivt supplement, da reglerne om rettighedsfrakendelse sjældent blev anvendt i praksis. Herudover var baggrunden for indførelsen af reglerne om konkurskarantæne også grundlæggende at sikre et effektivt system til bekæmpelse af konkursmisbrug.

5.2. De overordnede betingelser for pålæg af konkurskarantæne

Fremstillingen vil i det følgende overordnet fastslå de materielle betingelser for pålæg af konkurskarantæne.

Før en person kan pålægges konkurskarantæne, skal fire grundlæggende materielle betingelser være opfyldt. Det kræves for det første, at den pågældende er en del af den personkreds, der er omfattet af reglerne om konkurskarantæne. Denne personkreds er som udgangspunkt ledelsen.⁴⁸ For det andet skal den pågældende have deltaget i ledelsen af skyldnerens erhvervsvirksomhed, hvor der med "erhvervsvirksomhed" som udgangspunkt menes udøvelse af en erhvervsmæssig aktivitet.⁴⁹ For det tredje skal den adfærd, der kan føre til karantæne, være udvist inden for en afgrænset periode, hvilket som udgangspunkt vil sige senere end et år før fristdagen.⁵⁰ Endelig kræves det for det fjerde, at den udviste adfærd må anses for groft uforsvarlig forretningsførelse.⁵¹ Disse fire materielle betingelser vil i det følgende på et overordnet plan blive behandlet enkeltvis i større eller mindre grad. Senere i fremstillingen vil en række af betingelserne blive behandlet mere dybdegående.⁵²

⁴⁷ Hansen og Petersen., Konkurskarantæne version 2.0, s. 16.

⁴⁸ Hansen og Petersen, Insolvensprocesret, s. 452.

⁴⁹ Hansen og Petersen., Konkurskarantæne version 2.0, s. 34-35.

⁵⁰ Hansen og Petersen, Insolvensprocesret, s. 459.

⁵¹ Hansen og Petersen., Konkurskarantæne version 2.0, s. 30.

⁵² Se kapitel 6 og 7.

5.2.1. Deltaget i ledelsen

Den, der skal pålægges konkurskarantæne, skal have deltaget i ledelsen af skyldnerens erhvervsvirksomhed, jf. KL § 157, stk. 1, 1. pkt. Denne retsstilling har været gældende siden introduktionen af reglerne om konkurskarantæne i 2013 og er fortsat gældende i dag. Der stilles dog ikke krav om, at den pågældende skal have deltaget i ledelsen i en vis minimumsperiode, hvorfor selv kortvarige registreringer som ledelsesmedlem hos Erhvervsstyrelsen kan opfylde betingelsen.⁵³ Ved et ledelsesmedlem forstås direktører, bestyrelsesmedlemmer, tilsynsrådsmedlemmer, likvidatorer, filialbestyrere, generalagenter eller lignende personer, der faktisk varetager ledelsesbeføjelser. Bestemmelsen omfatter alle typer af ledelsesmedlemmer, herunder også medarbejdervalgte bestyrelsesmedlemmer, uanset om disse modtager honorarer.⁵⁴

Ovenstående bekræftes blandt andet af FM 2019.157 Ø, hvor medarbejdervalgte bestyrelsesmedlemmer, der ikke havde modtaget honorar for deres deltagelse i selskabets bestyrelse, efter landsrettens opfattelse fortsat var omfattet af ledelsesbegrebet, jf. KL § 157, stk. 1, 1. pkt. Det er endvidere uden betydning, hvilke konkrete ledelsesmæssige funktioner den pågældende varetager, hvorfor også stråmænd og bagmænd er omfattet af bestemmelsen. Det er endvidere en forudsætning, at det pågældende ledelsesmedlem har været bekendt med sin ledelsesfunktion, eksempelvis ved at være registreret i Erhvervsstyrelsens systemer og dermed have accepteret hvervet, eller ved at have været bekendt med registreringen uden at have gjort indsigelse herimod.⁵⁵ Uden for bestemmelsen falder derimod kapitalejere, som alene ejer kapitalandele i selskabet hvorfra erhvervsvirksomheden drives.⁵⁶

Det kan således fastslås, at forståelsen af begrebet "ledelsesmedlem" er bred, og at alle, der er registreret i Erhvervsstyrelsens it-system, eller som reelt har forestået ledelsen, vil være omfattet af KL § 157, stk. 1, 1. pkt.

5.2.2. Udøvelse af reel erhvervsvirksomhed

Ved 2024-reformen blev begrebet "virksomhed" i den dagældende KL § 157, stk. 1, som betegnelse for den juridiske enhed, hvori den groft uforvarlige forretningsførelse skal have fundet sted, ændret til begrebet "erhvervsvirksomhed". Det har således siden introduktionen

⁵³ Bet. 1582, s. 43.

⁵⁴ Hansen og Petersen., Konkurskarantæne version 2.0, s. 31 og Hansen og Petersen, Insolvensprocesret, s. 452.

⁵⁵ Bet. 1582, s. 125.

⁵⁶ Hansen og Petersen., Konkurskarantæne version 2.0, s. 30-31.

af konkurskarantænerreglerne generelt været en betingelse, at den groft uforsvarlige forretningsførelse har fundet sted i tilknytning til udøvelsen af en eller anden form for virksomhedsaktivitet. Før 2024-reformen var der ikke i forarbejderne til bestemmelsen en klar definition af begrebet "virksomhed" i forhold til hvilke juridiske enheder, der var omfattet af bestemmelsen. Begrebet "virksomhed" omfattede dog som minimum virksomheder med erhvervmæssig aktivitet, der var registreret i Erhvervsstyrelsens it-system, hvilket fx var tilfældet for kapitalsekskaberne.⁵⁷ Herudover kunne virksomheder, hvis ledelse på grund af deres juridiske form ikke var registreret i Erhvervsstyrelsens it-system være omfattet af begrebet, hvilket fx var tilfældet for enkeltmandsvirksomheder.⁵⁸ Det var dog før 2024-reformen grundlæggende en betingelse, at virksomheden, hvori den groft uforsvarlige forretningsførelse skulle have fundet sted, havde til formål at opnå økonomisk gevinst.⁵⁹ Dette kom blandt andet til udtryk i kendelsen U 2021.1301 H (Andelsboligforenings-kendelsen).

U 2021.1301 H angik, hvorvidt en andelsboligforening var at anse som en virksomhed i bestemmelsens forstand. Andelsboligforeningen havde i alt 110 beboelseslejligheder og ét erhvervslejemål, hvoraf erhvervslejemålet og 16 af beboelseslejlighederne blev udlejet af andelsboligforeningen. Foreningen havde endvidere én fuldtidsansat vicevært. Det fremgik af andelsboligforeningens vedtægter, at foreningen havde til formål at eje og administrere ejendommen, hvorimod det ikke fremgik, om foreningen også havde til formål at drive udlejningsvirksomhed. Højesteret fandt ikke, at den konkrete andelsboligforening var omfattet af virksomhedsbegrebet i den dagældende KL § 157, stk. 1, idet der ikke efter oplysningerne i sagen var holdepunkter for at antage, at den udlejning, som foreningen foretog, fandt sted med andet formål end som led i en sædvanlig administration af foreningen.

Kendelsen bekræfter således, at adgangen til at pålægge konkurskarantæne før 2024-reformen alene omfattede tilfælde, hvor den pågældende havde deltaget i ledelsen af en virksomhed med aktiviteter, der som udgangspunkt havde til formål at opnå en økonomisk gevinst. Enhedens formål var således eneafgørende i vurderingen af, om enheden var omfattet af virksomhedsbegrebet. I den konkrete sag fandt Højesteret, at en større andelsboligforening ikke var omfattet af det dagældende virksomhedsbegreb, idet andelsboligforeningen ikke havde et kommercielt formål.

I lyset af den dagældende retstilstand fulgte det af forarbejderne til 2024-reformen, at det var nødvendigt at foretage en nærmere præcisering og ændring af virksomhedsbegrebet under

⁵⁷ Bet. 1525, s. 135.

⁵⁸ Ibid., s. 136.

⁵⁹ Hansen og Petersen, Insolvensprocesret, s. 454.

revideringen af konkurskarantænereglerne.⁶⁰ Henset til størrelsen af visse andelsforeninger og ideelle foreninger, kunne der stilles spørgsmålstegn ved det hensigtsmæssige i, at sådanne sammenslutninger som udgangspunkt skulle have til formål at opnå en økonomisk gevinst, førend de blev omfattet af konkurskarantænereglerne.⁶¹ Herudover fulgte det af forarbejderne, at det ville være fordelagtigt at skabe en vis ensretning mellem virksomhedsbegrebet i den dagældende KL § 157, stk. 1 og erhvervsvirksomhedsbegrebet i den dagældende KL § 159, 1. pkt., om retsvirkningerne af en pålagt karantæne.⁶²

Efter 2024-reformen omfatter begrebet “erhvervsvirksomhed” i KL § 157, stk. 1 som udgangspunkt alle juridiske enheder, der udøver aktiviteter, der efter sin art kan karakteriseres som erhvervs- eller forretningsmæssige. Enhedens formål er således ikke længere eneafgørende.⁶³ De enheder, der efter sin art er karakteriseret som erhvervsdrivende, fordi enheden udøver erhvervs- eller forretningsmæssige aktiviteter med det formål at opnå en økonomisk gevinst eller et overskud, er fortsat uden videre omfattet af bestemmelsen, uanset omfanget af den erhvervs- eller forretningsmæssige aktivitet, hvilket fx er tilfældet for aktieselskaber, anpartsselskaber, enkeltmandsvirksomheder mv.⁶⁴

Ændringen af begrebet har således navnlig betydning for de juridiske enheder, hvor formålet med aktiviteten ikke i sig selv er karakteriseret som erhvervsdrivende, hvilket fx er tilfældet for andelsboligforeninger og ideelle foreninger. For disse juridiske enheder gælder det nu, at de er omfattet af KL § 157, stk. 1, hvis de erhvervmæssige eller forretningsmæssige aktiviteter i enheden, i et økonomisk henseende, har et væsentligt omfang.⁶⁵ De aktiviteter, der retter sig mod foreningens medlemskab, såsom opkrævning af kontingent, betaling for deltagelse i aktiviteter i foreningen m.fl. er ikke omfattet af begrebet “erhvervmæssige eller forretningsmæssige aktiviteter”, idet sådanne aktiviteter anses som interne.⁶⁶ Eksterne aktiviteter, såsom drift af cafeteria, salg af merchandise eller udlejning af faciliteter er derimod omfattet af begrebet “erhvervmæssige eller forretningsmæssige aktiviteter”. Tilsvarende gælder for andelsboligforeninger vedrørende udlejning af ledige beboelseslejemål og udlejning af erhvervslejemål. Fælles for disse aktiviteter er, at de anses

⁶⁰ Bet. 1582, s. 28 og L 129 FT 2023-24, s. 41.

⁶¹ Ibid., s. 28 og s. 41.

⁶² Bet. 1582, s. 28 og L 129 FT 2023-24, s. 41.

⁶³ Hansen og Petersen, Konkurskarantæne 2.0, s. 34.

⁶⁴ Ibid., s. 35.

⁶⁵ Bet. 1582, s. 31 og L 129 FT 2023-24, s. 41.

⁶⁶ Hansen og Petersen, Konkurskarantæne 2.0, s. 35.

som eksterne, da de retter sig mod andre end foreningens medlemmer. Hvis den juridiske enhed har erhvervsmæssige eller forretningsmæssige aktiviteter, er den dog kun omfattet af konkurskarantæner reglerne, hvis enheden har en årlig bruttoomsætning på over 250.000 kr.⁶⁷

Opsummerende, var grundlaget for ændringen af begrebet “virksomhed” til “erhvervsvirksomhed” i KL § 157, stk. 1, at den dagældende retstilstand var uhensigtsmæssig, idet større andelsforeninger og ideelle foreninger med erhvervsmæssig aktivitet ikke var omfattet af konkurskarantæner reglerne. Herudover var det praktisk at skabe en vis ensretning mellem virksomhedsbegrebet i den dagældende KL § 157, stk. 1 og erhvervsvirksomhedsbegrebet i den dagældende KL § 159, 1. pkt.

Med afsæt i ovenstående, kan det således konkluderes, at ændringen af begrebet og de bagvedliggende motiver for ændringen, må anses for en udvidelse af de juridiske enheder, som omfattes af konkurskarantæner reglerne, hvilket de facto har virkning som en skærpelse af reglerne.

5.2.3. Den tidsmæssige betingelse

Det er endvidere en betingelse for at pålægge konkurskarantæne, at den pågældende har deltaget i ledelsen af skyldnerens erhvervsvirksomhed, og at denne deltagelse som udgangspunkt har fundet sted senere end et år før fristdagen, jf. KL § 157, stk. 1. Et ledelsesmedlem, der er udtrådt tidligere end fristen i § 157, stk. 1 - det vil sige senest et år før fristdagen - kan derfor ikke pålægges konkurskarantæne.⁶⁸ Det er i den forbindelse naturligt at overveje, om den pågældende for at bringe sig uden for anvendelsesområdet blot skal være faktisk fratrådt senest et år før fristdagen, eller om denne fratræden også skal være registreret inden dette tidspunkt. I denne henseende er det som udgangspunkt afgørende, hvor længe sagsøgte over for omverdenen har fremstået som medlem af ledelsen, hvorfor vedkommendes fratræden skal være registreret senest et år før fristdagen for at bringe sig uden for anvendelsesområdet af konkurskarantæner reglerne.⁶⁹

Endvidere skal den groft uforsvarlige forretningsførelse tilsvarende være udvist senere end et år før fristdagen, jf. KL § 157, stk. 1. Det følger ligeledes af samme bestemmelse, at den tidsmæssige betingelse også kan være opfyldt, hvor den pågældende senere end et år efter

⁶⁷ Bet. 1582, s. 33 og L 129 FT 2023-24, s. 42.

⁶⁸ Hansen og Petersen., Konkurskarantæne version 2.0, s. 37.

⁶⁹ Hansen og Petersen., Konkurskarantæne version 2.0, s. 37 og Hansen og Petersen, Insolvensprocesret, s. 459.

fristdagen har undladt at rette op på en groft uforsvarlig forretningsførelse, der er udvist før et år før fristdagen. Dette indebærer dog ikke, at ledelsesmedlemmer, der er fratrukket før etårs fristen, kan inddrages i en konkurskarantænesag, men alene at også ældre forhold kan indgå i vurderingen. Bestemmelsen har derfor navnlig betydning i tilfælde, hvor den pågældende er fortsat i eller indtrådt i ledelsen inden for etårs fristen, og herefter har undladt at rette op på forhold, der er begået før etårs fristen, herunder af en tidligere ledelse.⁷⁰ På et overordnet plan kan det dermed fastslås, at den groft uforsvarlige adfærd som en grundlæggende betingelse skal være udvist inden for visse tidsmæssige rammer, hvilket som udgangspunkt er senere end et år før fristdagen.

5.2.4. Adfærden - groft uforsvarlig forretningsførelse

Den væsentligste materielle betingelse for at pålægge konkurskarantæne fremgår af KL § 157, stk. 1, hvorefter ledelsesmedlemmet skal have udvist groft uforsvarlig forretningsførelse eller have undladt at rette op på et sådant forhold.⁷¹

Kravet om groft uforsvarlig forretningsførelse har udgjort et centralt element i konkurskarantæner reglerne siden indførelsen af reglerne, og gør det fortsat. Dette fremgår eksempelvis af forarbejderne til de første konkurskarantæner regler, at *“de personer, der er omfattet af reglerne om konkurskarantæne, skal kunne pålægges karantæne, hvis de har gjort sig skyldige i groft uforsvarlig forretningsførelse i deres ledelse af virksomheden”*.⁷²

Kravet om groft uforsvarlig forretningsførelse blev således fra start i forarbejderne gjort til en central del af konkurskarantæner reglerne og er det fortsat, om end reglerne i nogen grad er modificeret ved 2024-reformen, hvor typetilfældene blev introduceret. Med groft uforsvarlig forretningsførelse forstås forhold af misbrugslignende karakter eller forhold, der ud fra både en objektiv og subjektiv vurdering må anses for at være af grov karakter.⁷³ Det kan derfor ikke entydigt fastlægges, hvornår der foreligger groft uforsvarlig forretningsførelse.

Erfaringer og retspraksis har imidlertid vist, at groft uforsvarlig forretningsførelse kan inddeles i en række overordnede tilfælde, hvilket også har dannet grundlag for introduktionen af typetilfældene i den nuværende KL § 157, stk. 2. Disse kategorier omfatter eksempelvis tilsidesættelse af skatte- og afgiftslovgivningen, anvendelse af stråmandskonstruktioner samt

⁷⁰ Hansen og Petersen., Konkurskarantæne version 2.0, s. 38-39.

⁷¹ Ibid., s. 44.

⁷² Bet. 1525, s. 93 og L 131 FT 2012-13, s. 10.

⁷³ Bet. 1525, s. 137 og Bet. 1582, s. 295.

fortsat drift efter håbløshedstidspunktet.⁷⁴ Særligt typetilfældet angående stråmandskonstruktioner vil blive undersøgt nærmere i fremstillingens mere specifikke afsnit, idet dette typetilfælde danner en del af rammen for fremstillingens problemformulering.⁷⁵

Det kan således fastslås, at det er af afgørende betydning for, at en person kan pålægges konkurskarantæne, at vedkommende har udvist groft uforsvarlig forretningsførelse, hvilket overordnet forstås som forhold af misbrugslignende karakter eller forhold, der ud fra både en objektiv og en subjektiv vurdering må anses for at være af grov karakter. Tilsvarende kræves det, at de øvrige betingelser – at den pågældende har deltaget i ledelsen af skyldnerens erhvervsvirksomhed, samt at dette er sket inden for de fastsatte tidsmæssige rammer – er opfyldt, forinden der kan træffes afgørelse om pålæg af konkurskarantæne.

5.3. Retsvirkninger og karantæneperiode

Fremstillingen vil i det følgende fastlægge retsvirkningerne og karantæneperioden i tilknytning til en pålagt konkurskarantæne. Indledningsvis behandles reglerne, som de fandt anvendelse før 2024-reformen, hvorefter de nugældende regler efter reformen gennemgås med fokus på de ændringer, der blev indført ved 2024-reformen.

5.3.1. Før 2024-reformen

Vedrørende retsvirkningerne før 2024-reformen var hovedformålet med reglerne om konkurskarantæne at dæmme op for misbrug af reglerne om begrænset hæftelse ved drift af virksomhed i kapitalselskabsform. I overensstemmelse hermed fremgik det af den dagældende KL § 159, 1. pkt., at den, der var pålagt konkurskarantæne, ikke måtte deltage i ledelsen af en erhvervsvirksomhed uden at hæfte personligt og ubegrænset for virksomhedens forpligtelser. Herved blev det gjort umuligt at udnytte kapitalselskabsformen til at opnå begrænset hæftelse.

Retsvirkningen heraf indebar modsætningsvis, at den, der var pålagt konkurskarantæne, fortsat måtte drive erhvervsvirksomhed i karantæneperioden, dog kun såfremt virksomheden var drevet med personlig og ubegrænset hæftelse.⁷⁶

⁷⁴ Petersen og Ørgaard., Konkursloven med kommentarer, s. 1020-1021.

⁷⁵ Se kapitel 7.

⁷⁶ Hansen og Petersen, Insolvensprocesret, s. 514.

Hvis den, som var pålagt konkurskarantæne, efterlevede forbuddet indtil udløbet af karantæneperioden, havde karantænen udspillet sin rolle. Hvis den pågældende på ny, inden for karantæneperioden for den allerede pålagte karantæne, gjorde sig skyldig i groft uforsvarlig forretningsførelse, var retsvirkningen af en sådan gentagelse, at sanktionen blevet skærpet, således at den pågældende heller ikke måtte deltage i ledelsen af en erhvervsvirksomhed med personlig og ubegrænset hæftelse, jf. den dagældende KL § 159, 2. pkt. Dette ville fx være tilfældet, hvis vedkommende, som var pålagt karantæne, fortsatte med at drive erhvervsvirksomhed i kapitalselskabsform som bagmand (de facto-leder) i karantæneperioden.⁷⁷ Forbuddet mod at deltage i ledelsen af en erhvervsvirksomhed med personlig og ubegrænset hæftelse for virksomhedens forpligtelser gjaldt både for den allerede pålagte konkurskarantæne og den efterfølgende pålagte karantæne, hvilket indebar, at indskrænkningen kunne have en længere tidsmæssig udstrækning end tre år, der ellers var udgangspunktet for karantæneperiodens længde.⁷⁸

Karantæneperiodens længde var som udgangspunkt tre år, jf. den dagældende KL § 158, stk. 1, 1. pkt. Perioden blev regnet fra det tidspunkt, hvor afgørelsen om konkurskarantæne var endelig. Dette indebar, at hvis skifterettens afgørelse ikke var kærret, løb perioden fra udløbet af kærefristen, hvilket vil sige to uger efter skifterettens afgørelse, jf. den dagældende KL § 251, stk. 1. En eventuel kære havde opsættende virkning, jf. den dagældende KL § 164, stk. 2. Hvis en afgørelse om konkurskarantæne blev kærret til landsretten, blev perioden således først beregnet fra kæresagens afslutning med stadfæstelse af skifterettens afgørelse.⁷⁹ Som nævnt var udgangspunktet, at en person blev pålagt konkurskarantæne i tre år. Dette gjaldt uanset, om det var første gang, den pågældende var pålagt karantæne, eller om der var tale om et gentagelsestilfælde. Udgangspunktet kunne imidlertid efter den dagældende KL § 158, stk. 1, 2. pkt., fraviges, hvis særlige grunde talte herfor. Dette kunne eksempelvis være tilfældet, hvis der ud fra en materiel vurdering forelå mindre graverende forhold, eller ud fra et processuelt synspunkt, fordi der havde været en lang sagsbehandlingstid. I sådanne situationer havde skifteretten mulighed for – i tilfælde hvor der forelå mildere former for groft uforsvarlig forretningsførelse – at fravige udgangspunktet om tre år og eksempelvis fastsætte karantænen til to eller et år.⁸⁰

⁷⁷ Hansen og Petersen, Insolvensprocesret, s. 547.

⁷⁸ Ibid., s. 549.

⁷⁹ Ibid., s. 506.

⁸⁰ Ibid., s. 507.

Hvis en person blev pålagt konkurskarantæne flere gange, blev fristen for den nye karantæne regnet fra udløbet af den senest pålagte karantæne. Dette forudsatte dog, at afgørelsen om den nye karantæne blev truffet, inden den tidligere karantæne var udløbet, jf. KL § 158, stk. 2, 1. pkt. Hvis den tidligere karantæne derimod var udløbet, blev fristen for den nye konkurskarantæne fastsat uafhængigt af den tidligere sag. Den samlede karantæneperiode kunne dog ikke overstige ti år, jf. den dagældende KL § 158, stk. 2, 2. pkt.⁸¹

5.3.2. Efter 2024-reformen

Vedrørende retsvirkningerne efter 2024-reformen er reglerne ændret i et vist omfang. Retsstillingen foreskriver fortsat efter KL § 159, 1. og 2. pkt., at en person, der er pålagt konkurskarantæne, ikke må deltage i ledelsen af en erhvervsvirksomhed med begrænset hæftelse. Modsætningsvis indebærer bestemmelsen, at vedkommende som udgangspunkt fortsat må deltage i ledelsen af en erhvervsvirksomhed, så længe virksomheden drives med personlig og ubegrænset hæftelse, som også var kendt fra før 2024-reformen. Ligesom før 2024-reformen skærpes retsvirkningen, hvis den pågældende på ny, inden for karantæneperioden for den allerede pålagte karantæne, gør sig skyldig i groft uforsvarlig forretningsførelse.⁸² Retsvirkningen af en sådan gentagelse er som nævnt, at sanktionen skærpes, således at den pågældende heller ikke må deltage i ledelsen af en erhvervsvirksomhed med personlig og ubegrænset hæftelse for virksomhedens forpligtelser, jf. KL § 159, 2. pkt.

Ved 2024-reformen blev der imidlertid indført et nyt 3. pkt. i KL § 159 knyttet til pålæg af konkurskarantæne i førstegangstilfælde. Efter tilføjelsen udvides retsvirkningen af en pålagt konkurskarantæne, således at den pågældende ikke nødvendigvis i hele karantæneperioden frit kan drive erhvervsvirksomhed, blot denne drives med personlig og ubegrænset hæftelse. Efter KL § 159, 3. pkt., gives skifteretten i forbindelse med pålæg af konkurskarantæne i førstegangstilfælde mulighed for – i de tilfælde hvor karantænen efter § 158, stk. 3, fastsættes til en længere periode end tre år – at bestemme, at den pågældende heller ikke må deltage i ledelsen af en erhvervsvirksomhed med personlig og ubegrænset hæftelse for virksomhedens forpligtelser. Ved vurderingen heraf vil skifteretten blandt andet kunne lægge vægt på grovheden af den udviste uforsvarlige forretningsførelse samt eksempelvis størrelsen af det

⁸¹ Hansen og Petersen, Insolvensprocesret, s. 506.

⁸² Hansen og Petersen, Konkurskarantæne 2.0, s. 144.

tab, der er påført kreditorerne, hvorefter grovere omstændigheder vil tale for anvendelsen af denne yderligere sanktion.⁸³ Overordnet må indførelsen af dette 3. pkt. i KL § 159 anses som en mindre skærpelse af retsstillingen, idet skifteretten nu, med hjemmel i ovenstående, har direkte adgang til at pålægge karantæne i fem år ved førstegangstilfælde.

Retsstillingen vedrørende karantæneperiodens længde er i nogen grad ændret som følge af 2024-reformen. Udgangspunktet er fortsat, at karantæneperiodens længde er tre år, jf. KL § 158, stk. 1. Den samlede karantæneperiode kan ligesom før 2024-reformen ikke overstige ti år.⁸⁴ Dog er adgangen til at pålægge konkurskarantæne for en kortere periode end tre år blevet udvidet ved 2024-reformen, ligesom der yderligere er indført mulighed for, at en konkurskarantæne i helt særlige tilfælde kan bortfalde, jf. KL § 158, stk. 2.⁸⁵

Det er fortsat en grundlæggende betingelse for at fravige udgangspunktet om tre år, at der foreligger særlige omstændigheder. Som efter reglerne før 2024-reformen må vurderingen heraf fortsat bero på en konkret vurdering af de faktiske omstændigheder. Ved vurderingen af, hvilke momenter, der kan tillægges betydning, anvender den nye bestemmelse i vidt omfang samme formulering som den tidligere bestemmelse – *“hvis særlige grunde eller omstændigheder taler for det”* – hvorfor de samme materielle og processuelle momenter fortsat kan inddrages. Imidlertid er der efter 2024-reformen nu også givet mulighed for, jf. KL § 158, stk. 2, direkte at inddrage det enkelte ledelsesmedlems personlige forhold. Der kan således eksempelvis lægges vægt på, om den groft uforvarselige forretningsførelse ligger på grænsen til blot at kunne karakteriseres som forretningsmæssig udygtighed, hvorved ledelsesmedlemmets personlige forhold, såsom alder og erfaringsniveau, kan tillægges betydning.⁸⁶ Den nærmere fastlæggelse af de faktorer og momenter, der kan medføre nedsættelse eller bortfald af konkurskarantæne, behandles mere dybdegående senere i fremstillingen.⁸⁷

Ligesom der efter 2024-reformen er givet en udvidet adgang for skifteretten til at nedsætte karantæneperioden, er adgangen til at pålægge en længere karantæneperiode end udgangspunktets tre år tilsvarende udvidet. Det følger således af den nugældende KL § 158, stk. 3, at konkurskarantæne efter omstændighederne kan pålægges for fem år, hvis den

⁸³ Petersen og Ørgaard, Konkursloven med kommentarer, s. 1050-1053.

⁸⁴ Hansen og Petersen, Konkurskarantæne 2.0, s. 132.

⁸⁵ Petersen og Ørgaard, Konkursloven med kommentarer, s. 1041-1042.

⁸⁶ Ibid., s. 1042-1043.

⁸⁷ Se kapitel 6.5.

forretningsførelse, der er udvist af den pågældende, må anses for særdeles groft uforsvarlig. Hvorvidt der foreligger en adfærd, der kan karakteriseres som særdeles groft uforsvarlig, vil bero på en konkret vurdering af de foreliggende omstændigheder. I denne vurdering vil blandt andet størrelsen af det tab, der er påført kreditorerne, kunne tillægges betydning. Jo grovere den groft uforsvarlige forretningsførelse har været, og jo større det økonomiske tab har været, desto mere taler det for at fravige udgangspunktet om en karantæneperiode på tre år.⁸⁸

Det har i mange år været omtvistet, om der kunne indgås forlig i konkurskarantænesager. Spørgsmålet blev derfor eksplicit behandlet i forarbejderne til 2024-reformen. Efter de dagældende regler om konkurskarantæne var det ikke muligt at indgå forlig mellem skyldneren og kurator. Denne mulighed er nu eksplicit givet med indførelsen af KL § 164 a.⁸⁹ Efter bestemmelsen skal visse grundbetingelser være opfyldt, før skifteretten kan stadfæste et indgået forlig. For det første gælder et generelt minimumskrav til karantæneperioden, hvorfor det eksempelvis ikke er muligt at aftale et fuldstændigt bortfald, ligesom karantæneperioden som minimum skal fastsættes til et år. For det andet skal perioden være rimelig i forhold til sagens omstændigheder. Det er således en betingelse for indgåelse af forlig, at kurator vurderer, at forliget er rimeligt. Denne vurdering vil navnlig bero på grovheden af den udviste forretningsførelse samt på, om der i øvrigt foreligger særlige forhold, såsom iværksætter, der kan begrunde en kortere karantæneperiode end den, der følger af KL § 158, stk. 2.⁹⁰

Bortset fra ovenstående ændringer som følge af 2024-reformen er retsstillingen vedrørende karantæneperiodens længde overordnet den samme som ved reglernes indførelse i 2013. Den ændrede retsstilling må dog anses for at give skifteretten en større fleksibilitet ved fastsættelsen af karantænenes længde. 2024-reformen kan således, i forhold til karantæneperioden, både opfattes som en lempelse, idet der nu i videre omfang kan ske nedsættelse eller endog bortfald af karantænen, ligesom der i visse situationer kan indgås forlig, og som en skærpelse, idet karantænen i særligt grove tilfælde kan fastsættes til fem år.

⁸⁸ Petersen og Ørgaard, Konkursloven med kommentarer, s. 1045-1046.

⁸⁹ Hansen og Petersen, Konkurskarantæne 2.0, s. 135.

⁹⁰ Ibid., s. 135-137.

5.4. Anlæggelse af sag om konkurskarantæne

I det følgende redegøres der for den proces, der knytter sig til kurators anlæggelse af sag om konkurskarantæne. Indledningsvist gennemgås den retstilstand og proces, der var gældende før 2024-reformen, hvorefter processen efter 2024-reformen behandles. Fremstillingen vil i den forbindelse have fokus på de ændringer, der er gennemført ved 2024-reformen, og hvordan disse ændringer kommer til udtryk. Indledningsvist bemærkes det, at sager om konkurskarantæne, både før og efter 2024-reformen, behandles af skifteretten som den sagligt kompetente myndighed.⁹¹ Reglerne om konkurskarantæne indeholder ingen regler om værneting, men det er i ØLK B-855-17 fastslået, at konkurskarantænesagen skal behandles ved den skifteret, som behandler det pågældende konkursbo uden hensyn til sagsøgtes hjemting.⁹² Det bemærkes endvidere, at sager om konkurskarantæne, både før og efter 2024-reformen, rejses af kurator, således at det er kurator, der er rette sagsøger og ikke konkursboet.⁹³

5.4.1. Før 2024-reformen

Efter den dagældende KL § 125, stk. 3, jf. stk. 2 skulle kurator som led i sin redegørelse udtale sig om, hvorvidt der efter dennes opfattelse var grundlag for at rejse sag om konkurskarantæne. Kurator skulle således, som led i sine sædvanlige undersøgelser, senest fire måneder efter konkursdekretets afsigelse, afgive en begrundet indstilling om, hvorvidt der var grundlag for at rejse sag om konkurskarantæne mod skyldneren selv eller personer, der havde deltaget i ledelsen af skyldnerens virksomhed.⁹⁴ Hvis det ikke var muligt for kurator at fremskaffe tilstrækkelige oplysninger til brug for afgivelsen af den endelige indstilling i sin redegørelse, skulle indstillingen i stedet afgives hurtigst muligt og senest i forbindelse med kurators redegørelse efter den dagældende KL § 125, stk. 4. Det vil sige, at den maksimale frist for afgivelse af den endelige indstilling var senest ti måneder efter dekretets afsigelse.⁹⁵

⁹¹ Hansen og Petersen, Insolvensprocesret, s. 515 og Hansen og Petersen, Konkurskarantæne 2.0, s. 153.

⁹² Hansen og Petersen, Konkurskarantæne 2.0, s. 153.

⁹³ Bet. 1525, s. 110 og Bet. 1582, s. 222.

⁹⁴ Bet. 1525, s. 108.

⁹⁵ Hansen og Petersen, Insolvensprocesret, s. 519.

Hvis kurator i sin begrundede indstilling fandt, at der var grundlag for at rejse sag om konkurskarantæne, var sagsgangen den, at skifteretten på baggrund af indstillingen skulle træffe afgørelse om, hvorvidt der skulle indledes sag om konkurskarantæne, jf. den dagældende KL § 160, stk. 1. Skifteretten skulle som hovedregel tage kurators indstilling til følge, medmindre denne var åbenbart forkert.⁹⁶ Det var således ikke formålet med reglen, at skifteretten skulle vurdere, om det var sandsynligt, at konkurskarantæne ville blive pålagt. Formålet var navnlig at hindre helt åbenbare fejl og sikre, at der ikke blev rejst helt ubegrundede sager.⁹⁷ Hvis skifterettens afgørelse gik ud på, at der skulle indledes sag om konkurskarantænesag, skulle skifteretten, i medfør af den dagældende KL § 161, stk. 1 fastsætte en frist for kurators indlevering af et processkrift. Fristen for indlevering af processkriftet måtte sædvanligvis ikke overstige fire uger.⁹⁸

Kurators første processkrift skulle opfylde en række indholdsmæssige krav, jf. den dagældende KL § 161, stk. 1, nr. 1-3. Processkriftet skulle indeholde kurators påstand, en udførlig fremstilling af de faktiske og retlige omstændigheder, hvorpå påstanden blev støttet, og en angivelse af de dokumenter og andre beviser, som kurator agtede at påberåbe sig.

5.4.2. Efter 2024-reformen

På samme måde som før 2024-reformen, skal kurator også efter 2024-reformen i forbindelse med behandlingen af konkursboet senest fire måneder efter, at konkursdekretet er afsagt, sende en statusoversigt samt en redegørelse til skifteretten, jf. KL § 125, stk. 2.

I henhold til KL § 125, stk. 3 skal redegørelsen indeholde kurators begrundede meddelelse om, hvorvidt der er grundlag for at indlede sag om konkurskarantæne. Såfremt kurator ikke inden for fristen på fire måneder, jf. KL § 125, stk. 2, kan fremskaffe tilstrækkelige oplysninger til brug for afgivelse af den endelige meddelelse, skal en sådan afgives snarest muligt og senest i forbindelse med redegørelsen efter KL § 125, stk. 4. Ligesom før 2024-reformen, er den maksimale frist for afgivelse af den endelige meddelelse til skifteretten således senest ti måneder efter dekretets afsigelse.⁹⁹

Uanset om kurator finder grundlag for at rejse sagen eller ej, skal meddelelsen afgives.¹⁰⁰

⁹⁶ Bet. 1525, s. 111.

⁹⁷ Hansen og Petersen, Insolvensprocesret, s. 517.

⁹⁸ Bet. 1525, s. 111.

⁹⁹ Hansen og Petersen, Konkurskarantæne 2.0, s. 156.

¹⁰⁰ Bet. 1582, s. 285.

Det bemærkes, at ordlyden i KL § 125, stk. 3 er ændret fra “indstilling” til “meddelelse”, men der er ikke herved tilsigtet en materiel ændring af retstilstanden.¹⁰¹

Til forskel fra tidligere kan kurator nu anlægge sagen umiddelbart efter, at meddelelsen er afgivet, uden at afvente skifterettens beslutning om, hvorvidt der skal indledes sag om konkurskarantæne, jf. KL § 160, stk. 1.

Det er i medfør af KL § 161, stk. 1 en betingelse for sagsanlæg, at kurator senest fire uger efter skifterettens modtagelse af kurators begrundede meddelelse, indleverer en stævning til skifteretten. Ovennævnte sagsgang er en ændring fra den tidligere retstilstand, hvor skifteretten, på baggrund af kurators indstilling, først skulle godkende anmodningen, før sagen kunne anlægges.

Baggrunden for ændringen var navnlig begrundet i, at den tidligere proces alene havde karakter af et ekstra processkridt, som ikke havde den store betydning for, om en konkurskarantænesag rent faktisk vil blive indledt eller ej.¹⁰² Skifteretten skulle jo som nævnt tage kurators indstilling til følge, medmindre indstillingen var åbenbart forkert, hvilket hørte til sjældenhederne i praksis.¹⁰³ Karantænesagen anses nu for indledt på det tidspunkt, hvor skifteretten modtager kurators stævning.¹⁰⁴

I forhold til de indholdsmæssige krav til stævningen fremgår det af KL § 161, stk. 2, at stævningen skal indeholde kurators påstand, en udførlig fremstilling af de faktiske og retlige omstændigheder, hvorpå påstanden støttes og en angivelse af de dokumenter og andre beviser, som kurator agter at påberåbe sig. Der er således ingen umiddelbare ændringer fra de tidligere indholdsmæssige krav til processkriftet efter den dagældende KL § 161, stk. 1, udover at processkriftet nu betegnes som en “stævning”. Der er dog ikke herved tiltænkt en realitetsændring fra den gældende retstilstand.¹⁰⁵ Derudover er det nu obligatorisk, at det fremgår af stævningen, om der nedlægges påstand om at udvide retsvirkningerne, således at sagsøgte heller ikke må deltage i ledelsen af en erhvervsvirksomhed med personlig og ubegrænset, jf. KL § 159, 2. pkt.¹⁰⁶ Dette gælder også i førstegangstilfælde, hvor kurator fremsætter påstand om, at sagsøgte skal pålægges karantæne i fem år, jf. KL § 159, 3. pkt.

¹⁰¹ Bet. 1582, s. 284.

¹⁰² Ibid., s. 221.

¹⁰³ Ibid., s. 221.

¹⁰⁴ Ibid., s. 221.

¹⁰⁵ Ibid., s. 337.

¹⁰⁶ Hansen og Petersen, Konkurskarantæne 2.0, s. 159.

I forhold til 2024-reformen, kan det opsummerende siges, at ordlyden af KL § 125, stk. 3 er ændret fra at være en “indstilling” til at være en “meddelelse”, uden at dette medfører en materiel ændring af indholdet af meddelelsen. Den væsentligste ændring er, at kurator efter 2024-reformen kan anlægge sagen om konkurskarantæne umiddelbart efter afgivelsen af den endelige meddelelse, uden forudgående godkendelse fra skifteretten. Sagen anses herefter for indledt ved skifterettens modtagelse af kurators stævning, som skal indleveres senest fire uger efter, at meddelelsen er modtaget. Der er ikke tilsigtet realitetsændringer i de indholdsmæssige krav til stævningen, bortset fra at det nu eksplicit skal fremgå af denne, hvorvidt der nedlægges påstand om udvidelse af karantænenes retsvirkninger.

6. Vurderingen af ansvar i sager om konkurskarantæne

Fremstillingen vil i det følgende undersøge vurderingen af ansvar i konkurskarantænesager med fokus på, hvad der var gældende før 2024-reformen. Herefter vil fremstillingen, i forhold til retstilstanden efter 2024-reformen, vurdere, om der er tale om en ren videreførelse af den tidligere retsstilling angående vurderingen af ansvar. For at besvare dette, vil analysen centrere sig om betydningen af tidspunktet for den kritisable adfærd, betydningen af det økonomiske tab, den toleddede ansvarsvurdering i relation til groft uforsvarlig forretningsførelse og oplysningen af typetilfælde samt de momenter, der kan begrunde bortfald og nedsættelse af konkurskarantæne.

6.1. Tidspunktet for den kritisable adfærd

Som redegjort for er det grundlæggende en betingelse for at blive pålagt konkurskarantæne, at vedkommende har deltaget i ledelsen af skyldnerens erhvervsvirksomhed senere end et år før frisdagen, og at den groft uforsvarlige forretningsførelse tilsvarende har fundet sted senere end et år før frisdagen. Dette var også det klare udgangspunkt før 2024-reformen. Af bestemmelsen og forarbejderne til den dagældende KL § 157, stk. 1 fremgik det ikke udtrykkeligt, hvorvidt forhold, der var begået tidligere end et år før frisdagen, som ledelsen senere end et år før frisdagen havde undladt at rette op på, kunne indgå i vurderingen af, om vedkommende havde udvist groft uforsvarlig forretningsførelse. Det blev i forarbejderne til konkurskarantæner reglerne flere gange påpeget, at der i forhold til vurderingen af den groft uforsvarlige forretningsførelse skulle foretages en “samlet vurdering” af adfærden op til

konkursen.¹⁰⁷ Når forarbejderne lagde op til, at der skulle foretages en samlet vurdering af adfærden op til konkursen, er det naturligt at overveje, om forhold begået tidligere end et år fristdagen kunne indgå i vurderingen, selvom udgangspunktet efter den dagældende bestemmelse var, at den groft uforsvarlige forretningsførelse skulle have fundet sted senere end et år fristdagen.

Der er ingen tvivl om, at groft uforsvarlig forretningsførelse, som var udvist tidligere end et år før fristdagen, og som ledelsen senere end et år før fristdagen havde undladt at rette op på, kunne indgå i den samlede vurdering af den groft uforsvarlige adfærd.¹⁰⁸ Sagsøgte ville således ikke blot kunne henvise til, at forholdet var af ældre dato, da det kritisable netop bestod i at undlade at rette op på tidligere forhold af groft uforsvarlig forretningsførelse.¹⁰⁹ Dette kom blandt andet til udtryk i U 2018.1435 H (Aktionærlåns-kendelsen).

I U 2018.1435 H blev A, som var direktør i X ApS og Y Holding ApS, der blev taget under konkursbehandling i 2014, pålagt konkurskarantæne. I løbet af A's tid som direktør i selskaberne var der foretaget ulovlige ledelsesslån i X ApS til A på knap 300.000 kr. A havde i den forbindelse udvist groft uforsvarlig forretningsførelse ved blandt andet at have underskrevet fem årsrapporter for det konkursramte selskab, hvoraf det fremgik, at der var ydet ulovlige ledelsesslån. Det bemærkes, at flere af de ulovlige ledelsesslån var foretaget tidligere end et år før fristdagen. Højesteret fandt på baggrund af en helhedsvurdering, at A's forretningsførelse i perioden frem til konkursen havde været groft uforsvarlig på en sådan måde, at A var uegnet til at deltage i ledelsen af en erhvervsvirksomhed. Højesteret bemærkede i relation til de forhold som var foretaget tidligere end et år før fristdagen, at der skulle foretages en helhedsvurdering af forretningsførelsen i den periode, hvor den pågældende har indgået i ledelsen, således at der ved vurderingen af, om der er udvist groft uforsvarlig adfærd i perioden mindre end et år før fristdagen, også blev lagt vægt på, om ledelsen havde undladt at rette op på groft uforsvarlige forhold, der var udvist på et tidligere tidspunkt. Højesteret fandt i den forbindelse, at der i strid med selskabslovgivningen var ydet lån fra X ApS til A, og at der ikke var rettet op på forholdet, da konkursen indtrådte, hvorfor det indgik i vurderingen af den groft uforsvarlige forretningsførelse, selvom de ulovlige ledelsesslån var foretaget tidligere end et år før fristdagen.

Ovenstående kendelse bekræfter således, at der generelt skulle foretages en samlet vurdering af adfærden udvist op til konkursen. På trods af at ordlyden i den dagældende KL § 157, stk. 1 ikke direkte åbnede op herfor, bekræfter kendelsen, at der i helhedsvurderingen også kunne inddrages groft uforsvarlig forretningsførelse, der var begået tidligere end et år før fristdagen, og som ledelsen efterfølgende havde undladt at rette op på. Af kendelsen kan det endvidere udledes, at den udvidede ansvarsperiode alene omfattede groft uforsvarlig forretningsførelse

¹⁰⁷ Bet. 1525, s. 96, s. 140 og s. 142 og L 131 FT 2012-13, s. 29.

¹⁰⁸ Hansen og Petersen, Insolvensprocesret, s. 461.

¹⁰⁹ Ibid., s. 461.

begået tidligere end et år før frisdagen, som ledelsen burde have rettet op på. Forhold som ledelsen ikke havde eller burde have haft kendskab til, vurderes således at falde uden for anvendelsesområdet af den dagældende bestemmelse. Herudover vurderes det også, at der angående den groft uforsvarlige forretningsførelse, foretaget tidligere end et år før frisdagen, som ledelsen burde have rettet op på, skulle påvises en eller anden form for tidsmæssig sammenhæng mellem adfærden udvist tidligere end et år før frisdagen og den efterfølgende konkurs. Hertil kommer, at jo længere tid siden den pågældende havde deltaget i ledelsen af det konkursramte selskab, des større formodning ville det have mod sig, at konkursen kunne tilskrives den pågældendes adfærd.¹¹⁰

I forhold til tidspunktet for den kritisable adfærd kan det således angående retsstillingen fra før 2024-reformen konkluderes, at udgangspunktet var, at den groft uforsvarlige forretningsførelse skulle have fundet sted senere end et år før frisdagen. Groft uforsvarlig forretningsførelse foretaget tidligere end et år før frisdagen, som ledelsen senere end et år før frisdagen havde undladt at rette op på, kunne dog også indgå i den samlede vurdering af den groft uforsvarlige forretningsførelse.

På samme måde som før 2024-reformen, er udgangspunktet fortsat, at den groft uforsvarlige forretningsførelse skal have fundet sted senere end et år før frisdagen, jf. KL § 157, stk. 1. Det følger dog nu direkte af bestemmelsen efter 2024-reformen, at groft uforsvarlig forretningsførelse, der er udvist tidligere end et år før frisdagen, og som ledelsen har undladt at rette op på senere end et år før frisdagen, kan indgå i vurderingen af den groft uforsvarlige forretningsførelse. Ændringen af bestemmelsen skyldes navnlig en kodifikation af retstilstanden fra før 2024-reformen. I forbindelse med revideringen af reglerne om konkurskarantæne blev det vurderet, at den retning som retspraksis før 2024-reformen havde anlagt, blandt andet i kendelsen U 2018.1435 H (Aktionærlåns-kendelsen) citeret ovenfor, var hensigtsmæssig.¹¹¹ Dette gjaldt navnlig som følge af, at der i praksis før 2024-reformen forekom flere tilfælde, hvor der bevidst blev spekuleret i at holde et selskab "kunstigt i live" i en længere periode med henblik på at omgå den tidsmæssige betingelse i konkurskarantæner reglerne.¹¹²

Som følge heraf blev det vurderet, at det var hensigtsmæssigt at kodificere denne praksis

¹¹⁰ Se også Bet. 1582, s. 41.

¹¹¹ Bet. 1582, s. 39 og L 129 FT 2023-24, s. 43.

¹¹² Ibid., s. 39 og s. 43.

direkte i lovbestemmelsen.¹¹³ På baggrund heraf, samt med afsæt i den nugældende ordlyd i bestemmelsen i KL § 157, stk. 1, kan det således konkluderes, at der med 2024-reformen er tilsigtet en fuldstændig kodifikation og videreførelse af den tidligere retstilstand angående tidspunktet for den kritisable adfærd.

6.2. Betydningen af det økonomiske tab

Som anført tidligere var formålet med indførelsen af reglerne om konkurskarantæne blandt andet at modvirke misbrug af reglerne om begrænset hæftelse ved drift af virksomhed i kapital selskabsform.¹¹⁴ Det kritisable for ledelsen bestod således i, at der forelå omstændigheder, der havde karakter af misbrugslignende adfærd.¹¹⁵ I den forbindelse er det naturligt at overveje, om det i så fald ikke var et krav, at kreditorerne skulle have lidt et økonomisk tab, førend der kunne pålægges konkurskarantæne. Denne problemstilling behandles nærmere nedenfor.

Det bemærkes indledningsvist, at der både før og efter 2024-reformen, ved fastlæggelsen af det økonomiske tab i sager om konkurskarantæne som hovedregel tages udgangspunkt i de anmeldte krav.¹¹⁶ Dette kan dog problematiseres, idet der som udgangspunkt frit kan anmeldes krav i et konkursbo. Hvis et eller flere af de anmeldte krav bestrides, og hvis kravene i den forbindelse har afgørende betydning i forhold til, om tabet er betydeligt, er det tilstrækkeligt, at skifteretten skønsmæssigt vurderer, om der er grundlag for kravet og størrelsen heraf uden at foretage en egentlig præjudiciel prøvelse af fordringen.¹¹⁷ At der ikke foretages en egentlig præjudiciel prøvelse af fordringerne under en karantænesag, kom blandt andet til udtryk i ØLK B-904-17, hvor landsretten tiltrådte skifterettens bemærkning om, "*at der ikke foretages prøvelse af fordringer i tilknytning til en konkurskarantæne sag.*"¹¹⁸ Det forhold, at der ikke foretages en egentlig prøvelse af fordringerne under karantænesagen bevirker imidlertid, at sagsøgte er nødt til at tilvejebringe oplysninger, der på objektiv basis kan afsvække rigtigheden eller størrelsen af det anmeldte krav.¹¹⁹ En sådan situation kom blandt andet til udtryk i FM 2019.57 Ø (Den beskedne omsætnings-kendelse), hvor selskabet,

¹¹³ Bet. 1582, s. 39 og L 129 FT 2023-24, s. 43.

¹¹⁴ Se kapitel 5.3.1.

¹¹⁵ Petersen og Ørgaard., Konkursloven med kommentarer, s. 1020.

¹¹⁶ Hansen og Petersen, Insolvensprocesret, s. 470 og Hansen og Petersen, Konkurskarantæne 2.0, s. 56.

¹¹⁷ Hansen og Petersen, Insolvensprocesret, s. 470.

¹¹⁸ Hansen og Petersen, Konkurskarantæne 2.0, s. 56.

¹¹⁹ Hansen og Petersen, Insolvensprocesret, s. 471.

der efterfølgende gik konkurs, i hele sin levetid alene havde haft en indtægt på 75.000 kr. inkl. moms fra én enkelt opgave. Selskabet havde undladt at foretage indberetning og afregning af moms, A-skat og AM-bidrag. I konkursboet blev der anmeldt krav på ca. 300.000 kr., hvoraf ca. 290.000 kr. stammede fra SKAT, som i det væsentlige hvilede på foreløbige fastsættelser, hvilket skabte usikkerhed om kreditormassens reelle størrelse. Skifteretten, hvis afgørelse landsretten stadfæstede, fandt på baggrund af usikkerheden om kreditormassens størrelse, at det krav, som SKAT havde anmeldt, ikke kunne indgå i vurderingen, om konkursen havde ført til betydelige tab for fordringshaverne.

Det fremgik ikke som en betingelse efter ordlyden af den dagældende KL § 157, stk. 1, at kreditorerne skulle have lidt et økonomisk tab, førend der kunne pålægges konkurskarantæne. I forarbejderne til bestemmelsen, blev det dog fremhævet, at der i vurderingen af den groft uforsvarlige forretningsførelse *“vil indgå om konkursen har ført til betydelige tab for fordringshaverne.”*¹²⁰ I relation til de dagældende regler indgik tabet derfor som en væsentlig faktor, når det skulle vurderes, om der var grundlag for konkurskarantæne.¹²¹

Da det som nævnt er en betingelse for at blive taget under konkursbehandling, at skyldneren er insolvent, vil der i et konkursbo i almindelighed altid være et større eller mindre tab for kreditorerne. Det blev i forarbejderne fremhævet, at det ville indgå i vurderingen, om konkursen havde ført til *“betydelige tab”* for fordringshaverne, hvilket betød, at størrelsen af det økonomiske tab indgik som et moment i vurderingen af den groft uforsvarlige forretningsførelse.¹²² Dette kom blandt andet til udtryk i U 2020.3886 Ø, hvor konkursen havde medført et økonomisk tab for fordringshaverne på ca. 10 mio. kr. Skifteretten fandt ved vurderingen af den groft uforsvarlige forretningsførelse blandt øvrige forhold, *“at konkursen har medført et betydeligt tab for selskabets kreditorer, idet der er anmeldt gæld for ca. 10 mio. kr., og kurator har oplyst, at der ikke kan forventes dividende af betydning.”* Landsretten tiltrådte skifterettens resultat.

Ovenstående kendelse bekræfter således, at det økonomiske tab blev inddraget som et moment ved vurderingen af den groft uforsvarlige forretningsførelse. Selvom det økonomiske tab blev inddraget i vurderingen, skulle det dog sættes i relation til den øvrige økonomi i virksomheden, og forholdet kunne dermed ikke stå alene. Skifteretten bemærkede, at der i konkursboet ikke kunne forventes dividende af betydning, hvorfor tabet på de ca. 10 mio. kr.

¹²⁰ Bet. 1525, s. 94 og L 131 FT 2012-13, s. 28.

¹²¹ Hansen og Petersen, Insolvensprocesret, s. 469.

¹²² Ibid., s. 469.

også forholdsmæssigt, i relation til virksomhedens aktiver og økonomi, var af betydelig størrelse. Hvis der omvendt havde været aktiver og økonomi i virksomheden af en vis størrelse, således at kreditorerne kunne forvente en betydelig dividende, ville tabet på de ca. 10 mio. kr. måske ikke i en sådan situation være at anse som betydeligt. Dette taler for, at vurderingen af, hvorvidt et tab ansås for betydeligt, ikke alene kunne baseres på tabets absolutte størrelse, idet der skulle foretages en konkret helhedsvurdering af sagens omstændigheder. Det må imidlertid generelt antages, at jo større tabet var, desto mere kunne det tale for, at forretningsførelsen havde været groft uforsvarlig.¹²³

Omvendt kunne et mindre økonomisk tab tale for, at forretningsførelsen ikke havde været groft uforsvarlig.¹²⁴ Dette kom blandt andet til udtryk i førnævnte FM 2019.57 Ø (Den beskedne omsætnings-kendelse).

I FM 2019.57 Ø havde selskabet, som efterfølgende gik konkurs, i hele sin levetid kun haft en indtægt på 75.000 kr. inkl. moms fra én enkelt opgave. Selskabet havde undladt at foretage indberetning og afregning af moms, A-skat og AM-bidrag. I konkursboet blev der anmeldt krav på ca. 300.000 kr., hvoraf ca. 290.000 kr. stammede fra SKAT. Da ledelsen som ovenfor nævnt ikke havde foretaget korrekt indberetning, bestod SKATs krav i det væsentligste af foreløbige fastsættelser af moms, A-skat og AM-bidrag samt renter og gebyrer. Skifteretten fandt, henset til selskabets meget begrænsede omsætning, at der var betydelig usikkerhed om den reelle størrelse af kreditormassen, der netop i det væsentligste beroede på foreløbige fastsættelser, og at SKATs fulde krav derfor ikke kunne indgå i vurderingen af, om konkursen havde medført betydelige tab for kreditorerne. Skifteretten fandt derfor ikke, at det kunne lægges til grund, at konkursen havde ført til betydelige tab for fordringshaverne. Direktøren blev herefter frifundet, hvilket Østre Landsret efterfølgende stadfæstede.

Ovenstående kendelse bekræfter således, at tabets mindre størrelse indgik i vurderingen af den groft uforsvarlige forretningsførelse. I afgørelsen var der usikkerhed om tabets reelle størrelse, men idet SKATs fulde krav ikke skulle indgå i vurderingen, vurderes det, at tabet formentlig udgjorde omkring 20.000 til 25.000 kr.¹²⁵ Skifteretten fastslog, at *“det kan således ikke lægges til grund, at konkursen har ført til betydelige tab for fordringshaverne”*, hvorefter direktøren blev frifundet. Dette understreger for det første, at tabet skulle være af en vis størrelse for at blive anset som *“betydeligt”* for dermed at kunne indgå i vurderingen af den groft uforsvarlige forretningsførelse og for det andet, at et mindre tab kunne tale for, at forretningsførelsen ikke havde været groft uforsvarlig.

¹²³ Hansen og Petersen, Insolvensprocesret, s. 474.

¹²⁴ Ibid., s. 470.

¹²⁵ Se også Hansen og Petersen, Insolvensprocesret, s. 473.

Derfor er det heller ikke overraskende, at tabets mindre størrelse i kendelsen FM 2021.53 Ø ligeledes indgik ved vurderingen af, om konkurskarantæne skulle pålægges. Der var anmeldt krav i boet for samlet 148.832,78 kr., hvoraf Gældsstyrelsens krav udgjorde 103.880,78 kr. Direktøren for selskabet havde efter dekretets afsigelse foretaget en række indbetalinger til Gældsstyrelsen med sine egne personlige midler. Selskabets skattekonto udviste herefter en positiv saldo på 41 kr., og skifteretten lagde derfor til grund, at Gældsstyrelsen – efter indbetalingerne – reelt ikke havde lidt et tab. Efter indbetalingerne til Gældsstyrelsen udgjorde det samlede tab til de øvrige kreditorer omkring 45.000 kr. Skifteretten frifandt herefter direktøren, idet skifteretten blandt andet lagde vægt på, at der alene var lidt et begrænset tab. Landsretten stadfæstede skifterettens kendelse. Det forhold at skifteretten lagde vægt på, at der alene var lidt “et begrænset” tab, indikerer, at tabets mindre størrelse indgik i vurderingen af den groft uforsvarlige forretningsførelse.

På baggrund af ovenstående kan det angående betydningen af det økonomiske tab før 2024-reformen konkluderes, at selvom den dagældende KL § 157, stk. 1 ikke i sin ordlyd stillede krav om, at der skulle være lidt et økonomisk tab, førend konkurskarantæne kunne pålægges, var det økonomiske tab ikke uden betydning. Uden udtrykkeligt at være en betingelse, indgik det økonomiske tab som et moment i vurderingen af den groft uforsvarlige forretningsførelse. Det kan endvidere konkluderes, at tabets faktiske størrelse ligeledes indgik i vurderingen af, om konkurskarantæne skulle pålægges. Der kan dog ikke udledes en specifik grænse for, hvor stort tabet skulle være, idet der i alle tilfælde skulle foretages en konkret helhedsvurdering af sagens omstændigheder, herunder ved inddragelse af tabets forholdsmæssige størrelse i forhold til aktiverne og den øvrige økonomi i virksomheden.

Som anført fremgik det ikke udtrykkeligt af den dagældende KL § 157, stk. 1, om der skulle være lidt et økonomisk tab, førend konkurskarantæne kunne pålægges. På samme måde som før 2024-reformen, fremgår betydningen af det økonomiske tab heller ikke direkte af ordlyden i bestemmelsen i den nugældende KL § 157, stk. 1.

Det fremgår dog af forarbejderne til bestemmelsen, at “*ved vurderingen af om en forretningsførelse har været groft uforsvarlig, vil der fortsat – ligesom det er tilfældet i dag – skulle henses til, om konkursen har ført til væsentlige tab for fordringshaverne.*”¹²⁶ Meget tyder derfor på, at lovgiver har tiltænkt samme betydning af det økonomiske tab efter 2024-

¹²⁶ Bet. 1582, s. 78 og L 129 FT 2023-24, s. 51.

reformen.¹²⁷ Det fremgår videre af forarbejderne, at der ikke var grundlag *“for at opstille en bagatelgrænse for, hvor stort et tab skal være, førend der er tale om, at en uforsvarlig forretningsførelse må anses som grov.”*¹²⁸ Dette harmonerer med retstilstanden fra før 2024-reformen, vedrørende betydningen af det økonomiske tab, hvor tabets størrelse indgik i vurderingen af den groft uforsvarlige forretningsførelse, men hvor det samtidig blev vurderet, at det ikke uden videre var muligt at opstille en undergrænse alene baseret på tabets absolutte størrelse. Der skal stadig, hvilket også var gældende før 2024-reformen, foretages en samlet helhedsvurdering, hvor sagens konkrete omstændigheder inddrages.

Det fremgår imidlertid af forarbejderne, at det er klart, *“at jo større tabet er, jo mere vil i så fald tale for, at forretningsførelsen har været groft uforsvarlig.”*¹²⁹ Dette stemmer overens med retstilstanden før 2024-reformen, hvor størrelsen af tabet indgik i vurderingen, hvilket fx kom til udtryk i U 2020.3886 Ø, hvor konkursen medførte et væsentligt økonomisk tab for fordringshaverne på ca. 10 mio. kr. På dette punkt er der således tale om en videreførelse af retstilstanden.

I relation til de tilfælde, hvor den groft uforsvarlige forretningsførelse består i, at der udøvet stråmandsvirksomhed, fremgår det imidlertid af forarbejderne, at *“selvom tabet generelt spiller en rolle ved vurderingen af, om en uforsvarlig forretningsførelse må anses som grov, vil dette ikke være tilfældet i relation til stråmandskonstruktioner.”*¹³⁰ Dette kan umiddelbart indikere en skærpelse af retstilstanden vedrørende stråmandskonstruktioner. Hvorvidt der reelt er tale om en skærpelse i forhold til betydningen af det økonomiske tab ved stråmandskonstruktioner, behandles senere i fremstillingen, hvor typetilfældet og de underliggende problemstillinger analyseres nærmere i forhold til før og efter 2024-reformen.¹³¹

Samlet, kan det på baggrund af ovenstående, i relation til den generelle betydning af det økonomiske tab ved vurderingen af den groft uforsvarlige forretningsførelse efter 2024-reformen, konkluderes, at der med 2024-reformen som udgangspunkt er tilsigtet en kodifikation og videreførelse af den tidligere retsstilling. Uden udtrykkeligt at være nævnt

¹²⁷ Hansen og Petersen, Konkurskarantæne 2.0, s. 54-55.

¹²⁸ Bet. 1582, s. 78.

¹²⁹ L 129 FT 2023-24, s. 42.

¹³⁰ Bet. 1582, s. 125 og L 129 FT 2023-24, s. 47.

¹³¹ Se kapitel 7.4.2.

som en betingelse i KL § 157, stk. 1, indgår det økonomiske tab som et moment i vurderingen af den groft uforsvarlige forretningsførelse.

6.3. Den toleddede ansvarsvurdering i relation til groft uforsvarlig forretningsførelse

Som nævnt tidligere er den væsentligste materielle betingelse for pålæg af konkurskarantæne, at skyldneren har udvist groft uforsvarlig forretningsførelse. Denne grundlæggende og essentielle betingelse har siden reglernes indførelse udgjort et centralt element i forståelsen af, hvornår et ledelsesmedlem kan pålægges konkurskarantæne. Selve forståelsen og vurderingen af, hvornår der foreligger groft uforsvarlig forretningsførelse, vil i det følgende analyseres nærmere med udgangspunkt i både før og efter 2024-reformen.

Før 2024-reformen blev det under det indledende lovgivningsarbejde overvejet, hvor streng ansvarsvurderingen burde være. På den ene side stod hensynet til beskyttelsen af fordringshaverne, kreditorerne og forbrugerne, og på den anden side hensynet til den erhvervsdrivende samt incitamentet til at drive virksomhed, således at borgere ikke ville blive afskrækket fra at drive selvstændig virksomhed som følge af konkurskarantænereglerne.¹³² På baggrund heraf, skulle konkurskarantænereglerne alene anvendes i tilfælde, der både i objektiv og subjektiv henseende kunne karakteriseres som grove og misbrugslignende.¹³³ At vurderingen både skulle bero på et objektivt og subjektivt element resulterede blandt andet i, at den dagældende KL § 157, stk. 1, 1 pkt. fik følgende ordlyd:

“Konkurskarantæne kan efter kurators begæring efter § 161 pålægges den, der senere end 1 år før fristdagen har deltaget i ledelsen af skyldnerens virksomhed, hvis det må antages, at den pågældende på grund af groft uforsvarlig forretningsførelse er uegnet til at deltage i ledelsen af en erhvervsvirksomhed.”

Det blev hermed fastslået, at et ledelsesmedlem for det første skulle have udøvet objektivt groft uforsvarlig forretningsførelse og for det andet, at vedkommende subjektivt skulle være uegnet til at deltage i ledelsen af en erhvervsvirksomhed. Hvad den nærmere objektive ansvarsvurdering skulle bero på, forsøgte forarbejderne også at definere og fandt i den forbindelse, at vurderingen af, om der forelå groft uforsvarlig forretningsførelse, særligt

¹³² Bet. 1525, s. 85 og L 131 FT 2012-13, s. 7-8.

¹³³ Petersen og Ørgaard., Konkursloven med kommentarer, s. 1020.

skulle foretages i forhold til virksomhedens økonomiske forhold i bred forstand.¹³⁴ Det drejede sig således navnlig om dispositioner med hensyn til virksomhedens kapitalgrundlag, låneoptagelse, bogføring, økonomistyring og regnskabsaflæggelse og om større økonomiske dispositioner med hensyn til virksomhedens drift eller udvikling.¹³⁵ I vurderingen kunne det også indgå, om virksomheden generelt havde overholdt sine offentligretlige pligter såsom angivelse og afregning af moms og A-skat mv.¹³⁶

Det bemærkes, at ovenstående opstilling ikke var af udtømmende karakter, og at forarbejderne ligeledes definerede andre situationer, hvor der kunne tænkes at foreligge groft uforsvarlig forretningsførelse. Det blev dog gennemgående fastslået, at den objektive vurdering netop måtte centrere sig om virksomhedens økonomiske forhold i bred forstand.¹³⁷ Det er imidlertid afgørende at fremhæve, at vurderingen og kvalifikationen af den udviste adfærd i praksis sjældent blev anvendt på enkelte isolerede forhold, men derimod på en samlet vurdering af flere forhold.¹³⁸ Det er derfor vigtigt at understrege, at der objektivt både skulle foretages en vurdering af hvert enkelt forhold og herudover en samlet vurdering af skyldnerens adfærd. Et enkelt forhold kunne, hvis det var tilstrækkeligt groft, efter omstændighederne være nok til at begrunde konkurskarantæne. Omvendt kunne flere mindre væsentlige forhold, som hver for sig ikke var tilstrækkelige til at føre til konkurskarantæne, tilsammen føre til, at betingelserne for konkurskarantæne var opfyldt. Der blev således foretaget en helhedsvurdering af sagens forhold og ansvar.¹³⁹

At der ved vurderingen af, hvorvidt der forelå groft uforsvarlig forretningsførelse, skulle tages udgangspunkt i virksomhedens økonomiske forhold, og at dette endvidere skulle gøres med afsæt i en helhedsvurdering, kom blandt andet til udtryk i U 2018.1435 H (Aktionærlåns-kendelsen). I kendelsen havde direktøren, A, udvist flere økonomisk kritisable forhold, såsom ulovlige ledelselån, sammenblanding af økonomi og drift udover håbløshedstidspunktet. Højesteret udtalte i deres prøvelse af sagen, at *“Højesteret tiltræder efter en helhedsvurdering, at A’s forretningsførelse i perioden frem til konkursen har været groft uforsvarlig, og at han som følge heraf må antages at være uegnet til at deltage i ledelsen af en erhvervsvirksomhed.”*

¹³⁴ Bet. 1525, s. 94 og L 131 FT 2012-13, s. 5 og 10.

¹³⁵ Hansen og Petersen, Insolvensprocesret, s. 450.

¹³⁶ Bet. 1525, s. 94 og L 131 FT 2012-13, s. 5, 10 og 28.

¹³⁷ Hansen og Petersen, Insolvensprocesret, s. 450.

¹³⁸ Ibid., s. 467-468.

¹³⁹ Ibid., s. 467-468.

Afgørende er i den forbindelse at fremhæve, at Højesteret anførte, at ansvarsvurderingen var foretaget på baggrund af en helhedsvurdering, hvori de økonomiske og kritisable forhold, som var udvist af ledelsen, indgik i vurderingen, men at det i sidste ende beroede på en helhedsvurdering.

Det forhold, at Højesteret ved vurderingen af ansvar lagde vægt på virksomhedens økonomiske forhold og foretog en samlet vurdering af sagens omstændigheder, må anses for at være i overensstemmelse med de til bestemmelsen anførte overvejelser nævnt i forarbejderne, hvilket bekræfter, at der i relation til ansvarsvurderingen blev foretaget en helhedsvurdering i vurderingen af den groft uforsvarlige forretningsførelse.

Som nævnt ovenfor, fremgik det også af den dagældende KL § 157, stk. 1, 1. pkt., at ledelsesmedlemmet subjektivt skulle være "uegnet" til at deltage i ledelsen af en virksomhed. Hvad der nærmere skulle forstås ved begrebet "uegnet" definerede forarbejderne til bestemmelsen alene sporadisk. Forarbejderne anførte blandt andet, at vurderingen af, om den pågældende på grund af groft uforsvarlig forretningsførelse "er uegnet til at deltage i ledelsen af en erhvervsvirksomhed, navnlig ville bero på karakteren af den groft uforsvarlige forretningsførelse."¹⁴⁰ Der skulle således være tale om, at den pågældende havde udvist en vis grovhed i forbindelse med den uforsvarlige forretningsførelse i lighed med misbrugssituationer, hvilket antyder en eller anden form for subjektiv tilregnelser.¹⁴¹ Endvidere kunne forholdene vedrørende eventuelle tidligere konkurser indgå i vurderingen af, om den pågældende på grund af groft uforsvarlig forretningsførelse var uegnet til at deltage i ledelsen af en erhvervsvirksomhed.¹⁴² Som nævnt fremhævede forarbejderne, at uegnehedsvurderingen skulle bero på karakteren af den groft uforsvarlige forretningsførelse, hvilket antyder, at vurderingen af uegnehed var forbundet med vurderingen af den uforsvarlige forretningsførelse.

Det hænger muligvis sammen med, at det var vanskeligt at foretage en klar opdeling mellem det objektive og subjektive krav. Som et tænkt eksempel, kommer en erhvervsdrivende ikke blot til at undlade at indberette og betale moms, idet en sådan undladelse typisk vil være forbundet med en vis grad af forsæt.

Med udgangspunkt i ovenstående, hvor der ikke umiddelbart synes at være en væsentlig forskel mellem det objektive og det subjektive krav, er det naturligt at overveje, om der i

¹⁴⁰ Bet. 1525, s. 139 og L 131 FT 2012-13, s. 29.

¹⁴¹ Hansen og Petersen, Insolvensprocesret, s. 464.

¹⁴² Bet. 1525, s. 139 og L 131 FT 2012-13, s. 29.

praksis før 2024-reformen reelt blev foretaget en klar opdeling i vurderingen af ansvar, som ordlyden af den dagældende bestemmelse ellers kunne give anledning til at tro.

Der er ingen tvivl om, at den toleddede ansvarsvurdering i praksis ofte flød sammen.¹⁴³

Dette kom blandt andet til udtryk i kendelsen U 2015.3643 (S.M.B.A- kendelsen).

I U 2015.3643 blev et selskab med begrænset ansvar (S.M.B.A.), som havde til formål at sælge serviceydelser af forskellig art taget under konkursbehandling med advokat, A, som kurator. A gjorde gældende, at direktøren, N, skulle pålægges konkurskarantæne. Til støtte for sin påstand gjorde A gældende, at N reelt havde drevet enkeltmandsvirksomhed under dække af, at der var tale om et selskab med begrænset ansvar, og at A ikke havde udleveret bogførings - og regnskabsmateriale samt råbalance for selskabet. I konkursboet var der anmeldt tre fordringer for tilsammen ca. 41.000 kr., heraf ca. 35.000 kr. fra SKAT. Sø – og Handelsretten lagde det af kurator anførte til grund. Efter en samlet vurdering fandt Sø – og Handelsretten, at N havde udvist uforsvarlig forretningsførelse, men at der ikke var tilstrækkeligt grundlag for at anse forholdet for så groft, at han fremover ville være uegnet til at deltage i ledelsen af en erhvervsvirksomhed. N blev således frifundet. Kendelsen blev senere stadfæstet af Østre Landsret.

Ovenstående kendelse illustrerer, at der umiddelbart blev foretaget en toleddet ansvarsvurdering. Det var i henhold til kendelsen en betingelse, at adfærden ud fra en objektiv konstatering var groft uforsvarlig og tillige, at det pågældende ledelsesmedlem, som følge af den groft uforsvarlige forretningsførelse, kunne anses for uegnet til at deltage i ledelsen af en erhvervsvirksomhed ud fra en subjektiv vurdering. Adfærden blev i sagen vurderet som uforsvarlig, men ikke tilstrækkelig grov til, at direktøren fremover skulle anses som uegnet til at udføre ledelsesopgaver i erhvervslivet. Det forhold, at Sø – og Handelsretten inddragede grovheden af den uforsvarlige adfærd ved vurderingen af, om direktøren fremover skulle anses som uegnet til at udføre ledelsesopgaver i erhvervslivet, bekræfter dog, at uforsvarligheds - og uegnehedsvurderingen i praksis flød sammen, selvom det umiddelbart, isoleret set, kunne ligne, at der blev foretaget en toleddet vurdering. Dette hænger nok sammen med, at i de tilfælde hvor der var udvist groft uforsvarlig forretningsførelse, ville den pågældende i almindelighed også være uegnet til at deltage i ledelsen af en erhvervsvirksomhed. Hvis den pågældende, som tilfældet var i ovenstående afgørelse, ikke havde udvist groft uforsvarlig forretningsførelse, ville vedkommende omvendt ikke være uegnet til at deltage i ledelsen af en erhvervsvirksomhed.

¹⁴³ Bet. 1582, s. 100.

I ØLK B-351-17 fandt landsretten, at det var uforsvarligt at optræde som de facto-leder, men at forholdet ikke var groft uforsvarligt.¹⁴⁴ Da adfærden “kun” blev anset som uforsvarlig, blev vedkommende frifundet, hvilket ligeledes illustrerer betydningen af grovheden af den udviste adfærd ved vurderingen af, hvorvidt et ledelsesmedlem fremover skulle anses som uegnet til at udføre ledelsesopgaver i erhvervslivet.

Det kan således konkluderes, at ansvarsvurderingen før 2024-reformen skulle bero på en helhedsvurdering med inddragelse af både objektive og subjektive elementer. Det kan ligeledes konkluderes, at selvom ordlyden af den dagældende KL § 157, stk. 1, herunder forarbejderne til bestemmelsen, lagde op til, at der skulle foretages en toleddet ansvarsvurdering, var realiteten nok nærmere den, at vurderingen af, om adfærden isoleret set var groft uforsvarlig, og vurderingen af, om ledelsesmedlemmet var uegnet til at deltage i ledelsen af en erhvervsvirksomhed, i praksis ofte flød sammen.

Som før 2024-reformen er den væsentligste materielle betingelse for pålæg af konkurskarantæne fortsat kravet om, at skyldneren har udvist groft uforsvarlig forretningsførelse. I det følgende analyseres det nærmere, om 2024-reformen har ændret retsstillingen vedrørende den toleddede ansvarsvurdering i relation til groft uforsvarlig forretningsførelse.

Det følger af forarbejderne til 2024-reformen, at ansvarsvurderingen beror på samme objektive og subjektive grundlag som tidligere.¹⁴⁵ Vurderingen af, om der foreligger groft uforsvarlig forretningsførelse, skal – som det også gjaldt før 2024-reformen – således fortsat tage udgangspunkt i erhvervsvirksomhedens økonomiske forhold i bred forstand. Herudover påpeges det i forarbejderne, at konkurskarantæne fortsat alene bør bringes i anvendelse i tilfælde, hvor forholdene både objektivt og subjektivt kan karakteriseres som grove og bærer præg af misbrug eller omgåelse.¹⁴⁶ Det kan derfor konkluderes, at den retspraksis, der har udviklet sig siden introduktionen af konkurskarantæne-reglerne, fortsat kan anvendes til at klarlægge, hvilke momenter, der indgår i vurderingen, og hvordan domstolene foretager ansvarsvurderingen af groft uforsvarlig forretningsførelse.¹⁴⁷

¹⁴⁴ Hansen og Petersen, Konkurskarantæne 2.0, s. 59.

¹⁴⁵ Bet. 1582, s. 78 og L 129 FT 2023-24, s. 8.

¹⁴⁶ Ibid., s. 78 og s. 8.

¹⁴⁷ Bet. 1582, s. 77.

Det er imidlertid centralt at påpege, at ordlyden i KL § 157, stk. 1, er ændret, idet ordet "uegnet" er udgået af bestemmelsen. Det er i den sammenhæng naturligt at overveje, om ændringen medfører en skærpelse af ansvarsvurderingen, da der ikke længere eksplicit lægges op til en toleddet ansvarsvurdering, og da det nu alene er kravet om "groft uforsvarlig" forretningsførelse, der fremgår af bestemmelsen.

Forarbejderne bemærker i den forbindelse, at selv om der i teorien før 2024-reformen var tale om en toleddet ansvarsvurdering, viste tidligere retspraksis, som fremstillingen også har fremhævet, at vurderingen af, om den pågældende havde udvist groft uforsvarlig forretningsførelse, ofte flød sammen med vurderingen af, om den pågældende var uegnet til at deltage i ledelsen af en erhvervsvirksomhed.¹⁴⁸ På denne baggrund fremgår det af forarbejderne til 2024-reformen, at en selvstændigt defineret uegnehedsbetingelse måtte anses for overflødig ved vurderingen af, om adfærdsbetingelsen i KL § 157, stk. 1, er opfyldt, hvorfor det blev anbefalet at lade ordet "uegnet" udgå af bestemmelsen.¹⁴⁹

Det kan således konkluderes, at den grundlæggende ansvarsvurdering ved pålæg af konkurskarantæne i det væsentlige er videreført efter 2024-reformen. Vurderingen beror fortsat på en helhedsvurdering af både objektive og subjektive forhold med udgangspunkt i virksomhedens økonomiske dispositioner samt overholdelse af offentligretlige forskrifter, og den hidtidige retspraksis bevarer derfor sin relevans.

Selvom ordlyden i KL § 157, stk. 1, er ændret ved, at ordet "uegnet" er udgået af bestemmelsens ordlyd, anses dette navnlig som en kodifikation af retstilstanden før 2024-reformen, hvor den toleddede vurdering allerede i et vidt omfang var sammenflydende. Ændringen indebærer derfor ikke en materiel skærpelse, men snarere en præcisering af retstilstanden.

6.4. Betydningen af typetilfælde

Foruden den praktiske betydning af den toleddede ansvarsvurdering, er det også relevant at forholde sig til, hvilken betydning på forhånd definerede typetilfælde har for ansvarsvurderingen i konkurskarantænesager.

Det kan konstateres, at der allerede i forarbejderne i forbindelse med det indledende arbejde med indførelsen af konkurskarantæner reglerne før 2024-reformen blev overvejet og undersøgt, om det var hensigtsmæssigt at opregne typetilfælde, der i almindelighed skulle

¹⁴⁸ Bet. 1582, s. 100 og L 129 FT 2023-24, s. 13.

¹⁴⁹ Ibid., s. 100-101 og s. 13.

anses for groft uforsvarlig forretningsførelse. Det blev blandt andet i de oprindelige forarbejder overvejet, om det generelle kriterium vedrørende groft uforsvarlige forretningsførelse skulle suppleres med en opregning i loven af typiske eksempler herpå, idet en sådan opregning kunne bidrage til forudsigelighed og en mere ensartet anvendelse af reglerne om konkurskarantæne.¹⁵⁰ Det blev dog uanset de mulige fordele vurderet, at en sådan opregning i loven af eksempler på groft uforsvarlig adfærd ikke ville være hensigtsmæssig. En sådan opregning kunne føre til, at der blev lagt for stor vægt på, hvad der ud fra en overordnet betragtning objektivt set som udgangspunkt ville kunne anses for groft uforsvarligt, frem for på en samlet vurdering af sagens omstændigheder.¹⁵¹

Ovenstående bekræfter dermed, at der i forbindelse med udarbejdelsen af konkurskarantæner reglerne blev fremført argumenter både for og imod en opregning af typetilfælde, og det blev anerkendt, at typetilfælde kunne bidrage til øget forudsigelighed, ensartethed og effektivitet. Det blev imidlertid påpeget, at en sådan opregning ikke ville være hensigtsmæssig i praksis, idet den kunne medføre, at vurderingen af, om en skyldner havde udøvet groft uforsvarlig forretningsførelse, i højere grad ville bero på en objektiv konstatering af, om vedkommende var omfattet af et typetilfælde, frem for en konkret og samlet vurdering af sagens omstændigheder.

På denne baggrund kan det konkluderes, at forarbejderne understregede vigtigheden af, at pålæg af konkurskarantæne i alle tilfælde skulle bero på en samlet vurdering af de konkrete omstændigheder og ikke alene på, om skyldneren var omfattet af på forhånd opstillede objektive typetilfælde.

Efter 2024-reformen, er der sket en ændring i den nugældende KL § 157, idet der nu er oplyst konkrete typetilfælde i bestemmelsens stk. 2. Det konstateres herved, at lovgiver nu eksplicit har tilføjet og opregnet – om end ikke udtømmende – seks tilfælde, hvor der som udgangspunkt anses at foreligge groft uforsvarlig forretningsførelse.¹⁵² Denne tilgang adskiller sig fra tidligere, hvorfor det i det følgende analyseres nærmere, hvad der ligger til grund for, at lovgiver har ændret holdning og eksplicit opregnet typetilfælde i loven, og hvad opregningen af typetilfælde har af betydning for ansvarsvurderingen.

Det fremgår af forarbejderne til 2024-reformen, at en opregning af typetilfælde af groft uforsvarlig forretningsførelse i forbindelse med udfærdigelsen af de oprindelige

¹⁵⁰ Bet. 1525, s. 98 og L 131 FT 2012-13, s. 11.

¹⁵¹ Ibid., 98 og s. 11.

¹⁵² L 129 FT 2023-24, s. 44 og Hansen og Petersen, Konkurskarantæne 2.0, s. 62.

konkurskarantænereregler ikke kunne anbefales, da det ville indebære en risiko for, at der blev lagt for meget vægt på, hvad der ud fra objektivt betragtning blev anset som groft uforsvarlig forretningsførelse.¹⁵³ Det blev dog anerkendt, at en opregning af typetilfælde ville kunne bidrage til mere forudsigelighed og en ensartet anvendelse af reglerne om konkurskarantæne.¹⁵⁴

På trods af de mulige ulemper ved en opregning af typetilfælde blev det i forarbejderne til 2024-reformen vurderet, at der i lyset af den righoldige retspraksis, som forelå før 2024-reformen fandtes at være et godt grundlag for at udstikke nogle retningslinjer for, hvornår en given forretningsførelse i almindelighed skulle anses som groft uforsvarlig og derfor selvstændigt kunne begrunde pålæg af konkurskarantæne.¹⁵⁵

Ovenstående illustrerer, at der i forarbejderne for 2024-reformen blev taget højde for de argumenter, der tidligere blev fremført i forarbejderne i forbindelse med de oprindelige konkurskarantænereglernes tilblivelse. En eksplicit opregning af typetilfælde i loven rejste dog ikke længere de samme betænkeligheder som tidligere. I den forbindelse blev der lagt vægt på, at der forelå en righoldig praksis vedrørende anvendelsen af konkurskarantænereglerne, hvilket udgjorde et solidt grundlag for at opstille retningslinjer for, hvornår en given forretningsførelse i almindelighed måtte anses for groft uforsvarlig og dermed selvstændigt kunne begrunde pålæg af konkurskarantæne. Som følge heraf vurderes det, at tilgangen vedrørende opstillingen af typetilfælde har ændret sig.

Argumentationen i forarbejderne til 2024-reformen synes at bero på, at den righoldige retspraksis muliggjorde en vis objektivisering af ansvarsvurderingen. Dette står i kontrast til det tidligere synspunkt, hvor netop hensynet til at undgå en for vidtgående objektivisering udgjorde et bærende argument imod en eksplicit opregning af typetilfælde. Det blev på daværende tidspunkt anset for betænkeligt, hvis retsstillingen i for høj grad kom til at bero på, om en given forretningsførelse kunne henføres til bestemte oplyste situationer, frem for en samlet vurdering af sagens konkrete omstændigheder.

Det kan derfor konkluderes, at forarbejderne til 2024-reformen, med den ændrede tilgang, i et vist omfang har fraveget den tidligere argumentation og nu i mindre grad finder det betænkeligt at supplere det ellers centrale princip om en samlet konkret vurdering med en opstilling af konkrete typetilfælde. Hvad der nærmere ligger til grund for denne ændrede

¹⁵³ Bet. 1582, s. 79.

¹⁵⁴ Ibid., s. 79.

¹⁵⁵ Ibid., s. 79.

tilgang, er ikke entydigt, men det må anses for nærliggende – som forarbejderne også selv anfører – at indførelsen af typetilfælde bidrager til øget forudsigelighed, ensartethed og effektivitet i retsanvendelsen. Dette skal blandt andet ses i lyset af, at antallet af konkurskarantænesager har vist sig at være væsentligt højere end oprindeligt forudsat ved reglernes indførelse.¹⁵⁶

Hvorvidt den ændrede tilgang og indførelsen af typetilfældene i KL § 157, stk. 2, overordnet må opfattes som en skærpelse af ansvarsvurderingen for skyldneren eller snarere er af redaktionel karakter, er vanskeligt entydigt at fastslå, idet der kan argumenteres for begge synspunkter. Som påpeget i forarbejderne til 2024-reformen, bygger opregningen af typetilfældene på allerede udkrystalliserede situationer, hvor konkurskarantæne typisk – i henhold til praksis – kunne komme på tale, hvilket taler for, at oplistningen af typetilfældene generelt er udtryk for en videreførelse af retstilstanden før 2024-reformen.

Det fremgår dog imidlertid klart af KL § 157, stk. 2, at der nu er skabt adgang til en mere objektiv vurdering af, hvornår der foreligger groft uforsvarlig forretningsførelse. Dette kan omvendt tale for, at der reelt er sket en vis skærpelse af retstilstanden, idet den tidligere fremhævede helhedsvurdering i nogen grad fremstår mindre fremtrædende end før.

Hvorvidt det specifikke typetilfælde vedrørende stråmandskonstruktioner, er udtryk for en kodifikation af retstilstanden før 2024-reformen, behandles senere i fremstillingen.¹⁵⁷

6.5. Faktorer, der kan udelukke karantæne

Efter ovenstående analyse af den toleddede ansvarsvurdering og betydningen af typetilfældene er det fastslået, hvilke momenter, der blev tillagt betydning vedrørende den materielle ansvarsvurdering. At analysen har kortlagt, hvordan ansvarsvurderingen konkret blev foretaget, belyser imidlertid ikke, om der før 2024-reformen, blev inddraget momenter, som kunne begrunde bortfald eller nedsættelse af en ellers pålagt konkurskarantæne ud fra en rimelighedsbetragtning. Netop dette spørgsmål vil fremstillingen redegøre nærmere for i det følgende.

At der før 2024-reformen var indrømmet skifteretten en mulighed for at nedsætte karantænen, fulgte direkte af bestemmelsen i den dagældende KL § 157, stk. 2, hvoraf det blandt andet fremgik: *"om det under hensyn til den pågældendes handle måde og omstændighederne i øvrigt er rimeligt at pålægge konkurskarantæne."*

¹⁵⁶ Bet. 1582, s. 76.

¹⁵⁷ Se kapitel 7.4.

Vurderingen af, hvornår og under hvilke omstændigheder bortfald eller nedsættelse af længden af en konkurskarantæne kunne komme på tale, tog udgangspunkt i grovheden af ledelsesmedlemmets udviste adfærd.¹⁵⁸ Jo grovere den udviste adfærd var, desto mindre sandsynligt var det således, at konkurskarantænen blev nedsat.

Bortfald eller nedsættelse af en konkurskarantæne kunne alene forekomme i situationer, hvor indre eller ydre forhold havde påvirket virksomheden i en sådan grad, at ledelsesmedlemmets groft uforsvarlige ledelse ikke isoleret set kunne anses for den fulde årsag til virksomhedens konkurs.¹⁵⁹

Som eksempler på ydre omstændigheder, der skulle tillægges betydning ved ansvarsvurderingen, kan den almindelige konjunkturudvikling eller pludselige ændringer i virksomhedens indtjeningsevne nævnes, hvilket kan opstå som følge af ny lovgivning, en væsentligt ændret konkurrencesituation, markant forøgede omkostninger eller en væsentligt ændret afsætningssituation eksempelvis grundet tab af en storkunde.¹⁶⁰ Også interne forhold i virksomheden kunne medvirke til konkursen, uden at ledelsen nødvendigvis havde handlet groft uforsvarligt.¹⁶¹ Som eksempel kan nævnes tilfælde, hvor virksomheden mistede en eller flere centrale medarbejdere til en konkurrent, som følge af sygdom eller dødsfald.

Forarbejderne fremhævede desuden, at groft uforsvarlig forretningsførelse som udgangspunkt ikke forelå i tilfælde, der snarere måtte anses som udtryk for forretningsmæssig udygtighed.¹⁶² Et eksempel herpå kunne være, at en virksomhed led et stort tab på grund af en fejlkalkulering af et tilbud.¹⁶³ Sådanne forhold var ligeledes momenter, der skulle inddrages i ansvarsvurderingen, og som kunne tale for en nedsættelse af konkurskarantænenes længde.¹⁶⁴ At de ovenfor anførte momenter i relation til rimelighedsvurderingen blev inddraget i ansvarsvurderingen kom blandt andet til udtryk i FM 2019.179 Ø (Valutalåns-kendelsen):

I sagen blev der i konkursboet anmeldt krav for ca. 13,7 mio. kr., hvoraf den væsentligste del – ca. 13,6 mio. kr. stammede fra et pengeinstitut. Kravet bestod dels af en kautionsforpligtelse, som selskabet før finanskrisen havde påtaget sig i forbindelse med et lån til et andet selskab, som det konkursramte selskab var medejer af, og dels af et variabelt lån optaget af selskabet selv bl.a. til investering i værdipapirer.

Både kautionsforpligtelsen og lånet var optaget før finanskrisen, og gælden voksede efterfølgende betydeligt, blandt andet som følge af kursændringer i den valuta, som lånet var optaget i. Skifteretten fandt, at direktøren

¹⁵⁸ Hansen og Petersen, *Insolvensprocesret*, s. 499.

¹⁵⁹ Bet. 1525, s. 94 og L 131 FT 2012-13, s. 28-29.

¹⁶⁰ Hansen og Petersen, *Insolvensprocesret*, s. 497-498.

¹⁶¹ L 131 FT 2012-13, s. 28.

¹⁶² *Ibid.*, s. 28-29.

¹⁶³ Hansen og Petersen, *Insolvensprocesret*, s. 498.

¹⁶⁴ Bet. 1525, s. 94-96 og L 131 FT 2012-13, s. 28-29.

havde udvist en vis optimisme i forbindelse med optagelsen af det variable lån, men at dette måtte ses i lyset af den generelt optimistiske økonomiske situation før finanskrisen og bankernes villighed til at yde lån.

Skifteretten lagde endvidere vægt på, at der ikke forelå årsagsforbindelse mellem den groft uforsvarlige forretningsførelse og konkursens indtræden, samt at de kritisable forhold alene havde medført et begrænset tab. Ligesom skifteretten også fremhævede, at direktørens fortid som iværksætter af en del succesrige selskaber, der havde genereret et betydeligt antal arbejdspladser, talte mod pålæg af konkurskarantæne. Direktøren blev derfor frifundet for konkurskarantæne, hvilket landsretten efterfølgende stadfæstede.

Ovenstående kendelse bekræfter dermed, at såvel ydre som indre forhold blev tillagt betydning ved vurderingen af, hvorvidt det konkrete ledelsesmedlem skulle pålægges konkurskarantæne. I afgørelsen blev der konkret henvist til, at ydre forhold såsom generel optimisme i udlånsvirksomhed samt efterfølgende valutasvingninger, begrundet i konjunkturudsving som følge af finanskrisen, var af afgørende betydning for, at ledelsesmedlemmet ikke blev pålagt konkurskarantæne.

Skifteretten fremhævede endvidere, at indre forhold såsom direktørens iværksætterstatus også indgik i vurderingen, hvilket vurderes at have haft en indflydelse på, at vedkommende, ud fra en samlet rimelighedsvurdering, ikke blev pålagt karantæne.

På baggrund af ovenstående, kan det således konkluderes, at såvel indre som ydre forhold før 2024-reformen indgik som momenter i rimelighedsvurderingen af, hvorvidt et ledelsesmedlem skulle pålægges konkurskarantæne. Grovheden af ledelsesmedlemmets udviste adfærd indgik dog også som et underliggende moment i vurderingen, hvilket betød, at jo grovere den udviste adfærd var, desto mindre sandsynligt var det, at konkurskarantænen blev nedsat.

Hvorvidt denne retsstilling fortsat er gældende efter 2024-reformen, vil i det følgende blive undersøgt nærmere.

Det anføres i forarbejderne til 2024-reformen, at henset til formålet med reglerne om konkurskarantæne – nemlig at forhindre gentagelse af groft uforsvarlig forretningsførelse – kan give anledning til overvejelser, om det er hensigtsmæssigt, at der ud fra rimelighedsbetragtninger i visse tilfælde kan undlades at pålægge konkurskarantæne, selv om der er udvist groft uforsvarlig forretningsførelse.¹⁶⁵

Det anerkendes dog i forarbejderne, at der kan forekomme situationer, hvor det under hensyn til sagens konkrete omstændigheder, herunder karakteren af den udviste forretningsførelse

¹⁶⁵ Bet. 1582, s. 162-163 og L 129 FT 2023-24, s. 19.

samt såvel indre som ydre forhold, ikke fremstår som rimeligt at pålægge det pågældende ledelsesmedlem konkurskarantæne, uanset at betingelsen om groft uforsvarlig forretningsførelse er opfyldt.¹⁶⁶ Hermed synes forarbejderne at anbefale, at den hidtidige retstilstand bør videreføres.

Forarbejderne til 2024-reformen fremhæver dog, at der bør ske en redaktionel ændring af bestemmelsens ordlyd således at vurderingen af, om det er rimeligt at pålægge konkurskarantæne, holdes adskilt fra vurderingen af, om forretningsførelsen må anses for groft uforsvarlig.¹⁶⁷ Det bemærkes i den forbindelse, at den indholdsmæssige rimelighedsvurdering ikke er forandret, hvorfor den hidtidige praksis herom fortsat kan tillægges betydning.¹⁶⁸ Rimelighedsbetragtningerne bør derimod efter en principiel tilgang adskilles fra adfærdsbetingelsen i KL § 157, stk. 1, og alene komme i betragtning som en undtagelse i tilfælde, hvor der ellers foreligger groft uforsvarlig forretningsførelse. Derfor er rimelighedsreglen efter 2024-reformen flyttet ud af bestemmelsen i KL § 157 og indgår nu i stedet som et led i vurderingen af, hvor lang karantæneperioden skal være efter KL § 158.¹⁶⁹ Det kan på baggrund af ovenstående konstateres, at den nugældende KL § 157 er ændret således, at rimelighedsvurderingen ikke længere fremgår af bestemmelsens stk. 2. I stedet fremgår rimelighedsvurderingen af KL § 158, stk. 2.

Dermed kan det afslutningsvis konkluderes, at forarbejdernes anbefalinger er blevet taget til følge ved at fjerne rimelighedsvurderingen fra KL § 157 og i stedet – i overensstemmelse med anbefalingen – placere den i KL § 158, således at vurderingen af den groft uforsvarlige forretningsførelse og rimelighedsvurderingen holdes adskilt. Det er dog centralt at fremhæve, at ændringen, som anført, alene er af lovteknisk og redaktionel karakter. Den materielle rimelighedsvurdering må derfor fortsat antages at bero på de samme grundlag og momenter. Det vurderes derfor, at der er tale om en videreførelse og kodifikation af retstilstanden før 2024-reformen, hvorfor den hidtidige praksis fortsat er relevant.

¹⁶⁶ Bet. 1582, s. 162-163 og L 129 FT 2023-24, s. 19.

¹⁶⁷ Ibid., s. 163 og s. 19.

¹⁶⁸ Hansen og Petersen, Konkurskarantæne 2.0, s. 115.

¹⁶⁹ Bet. 1582, s. 163.

7. Typetilfældet vedrørende stråmandskonstruktioner

Fremstillingen vil i det følgende fokusere på typetilfældet vedrørende stråmandskonstruktioner, der nævnes i den nugældende KL § 157, stk. 2, nr. 4 og 5. Formålet hermed er at vurdere om opstillingen af typetilfældet angående stråmandskonstruktioner efter 2024-reformen er udtryk for kodifikation af hidtidig retspraksis. For at besvare dette vil analysen undersøge forståelsen af begrebet “stråmandskonstruktion”, herunder i hvilke situationer der er tale om henholdsvis en stråmand og en bagmand både før og efter 2024-reformen. Slutteligt vil fremstillingen analysere den konkurskarantæneretlige betydning af at deltage i en stråmandskonstruktion, herunder undersøge betydningen af det økonomiske tab i sådanne konstruktioner både før og efter 2024-reformen.

7.1. Generelt om stråmandskonstruktioner

En stråmandskonstruktion består i almindelighed af to typer aktører, henholdsvis en stråmand og en eller flere bagmænd.¹⁷⁰ Den typiske årsag til at anvende en stråmandskonstruktion er, at den egentlige ledelse ønsker at være anonym. Dette kan følge af forskellige årsager, eksempelvis at den egentlige leder allerede er pålagt en konkurskarantæne, men fortsat ønsker at lede et kapitalselskab.

Efter selskabslovens § 10, stk. 1 (herefter “SL”) skal ledelsesmedlemmerne i et kapitalselskab registreres i Erhvervsstyrelsens it-system. Det følger endvidere af SL § 112, stk. 3, at medlemmer af selskabets ledelse, som registreres efter lovens § 10, stk. 1, skal være personer, der faktisk fungerer som ledelsesmedlemmer. Bestemmelserne indebærer således, at det alene er personer, der faktisk udøver de ledelsesopgaver, som et ledelsesmedlem er pålagt i henhold til SL §§ 115-119, der kan registreres. For en direktørs vedkommende vil disse opgaver navnlig angå den daglige ledelse, påse og sikre at der sker korrekt bogføring, og at kapitalberedskabet til enhver tid er forsvarligt.¹⁷¹

Ved en “stråmand” forstås imidlertid en person, der på trods af at være registreret som ledelsesmedlem i Erhvervsstyrelsens it-system efter SL § 10, stk. 1, og derved formelt fremstår som deltager af ledelsen i et selskab, ikke reelt er tillagt ledelsesmæssige beføjelser

¹⁷⁰ Hansen og Petersen, Konkurskarantæne 2.0, s. 86.

¹⁷¹ Ibid., s. 96.

efter SL §§ 115-119.¹⁷² Det kendetegnende ved en stråmandskonstruktion er derfor, at stråmanden dækker over den reelle ledelse og kun formelt optræder som den, der deltager i ledelsen af virksomheden.¹⁷³ Det er dermed en betingelse for at være omfattet af reglen i KL § 157, stk. 2, nr. 4, at stråmanden lader sig registrere som ledelsesmedlem i Erhvervsstyrelsens it-system.¹⁷⁴ Det er herudover en betingelse, at stråmanden enten helt eller delvist har overladt alle opgaver til en anden person eller handlet under instruks eller lignende fra en bagmand. Det betyder derfor, at ledelsesforpligtelserne reelt skal være varetaget af en anden person (bagmanden).¹⁷⁵

I et konkurskarantæneretligt perspektiv består det kritisable for stråmanden således dels i at foregive noget, der ikke svarer til virkeligheden, og dels i at overlade den daglige ledelse til en bagmand uden at føre tilsyn hermed, hvorved der kan opstå en risiko for, at andre lider tab.¹⁷⁶ Det at foregive noget, der ikke svarer til virkeligheden, er naturligvis kritisabelt, idet det underminerer tilliden og tiltroen til, at det der fremgår af Erhvervsstyrelsens it-system også stemmer overens med virkeligheden.¹⁷⁷ Registreringen i systemet vil dermed ikke afspejle, hvem der reelt leder selskabet, hvilket gør formålet med registreringen i Erhvervsstyrelsens it-system illusorisk.

Ved en "bagmand" eller en "de facto-leder" forstås en person, der er kendetegnet ved at vedkommende i det skjulte fungerer som den reelle ledelse uden formelt at være registreret i Erhvervsstyrelsens it-system.¹⁷⁸ Det karakteristiske for bagmanden er således, at denne, uden at være registreret i Erhvervsstyrelsens it-system, reelt udøver nogle af ledelsesopgaverne i SL § 115-119, og derfor efter SL § 10, stk. 2 skulle have været registreret i Erhvervsstyrelsens it-system. En person, der har været registreret i Erhvervsstyrelsens it-system vil derfor modsætningsvist ikke være at anse som en bagmand.¹⁷⁹ Det vil dermed sige, at det er en betingelse efter KL § 157, stk. 2, nr. 5, at bagmanden ikke lader sig registrere som ledelsesmedlem i Erhvervsstyrelsens it-system.¹⁸⁰ I et konkurskarantæneretligt perspektiv består det kritisable for bagmandens vedkommende i, at den pågældende, i strid med

¹⁷² Bet. 1582, s. 102.

¹⁷³ Hansen og Petersen, Konkurskarantæne 2.0, s. 87.

¹⁷⁴ Ibid., s. 87.

¹⁷⁵ Hansen og Petersen, Konkurskarantæne 2.0, s. 89 og bet. 1582, s. 302.

¹⁷⁶ Hansen og Petersen, Insolvensprocesret, s. 455 og s. 475.

¹⁷⁷ Werlauff, Selskabsret, s. 718.

¹⁷⁸ Hansen og Petersen, Konkurskarantæne 2.0, s. 94.

¹⁷⁹ Petersen og Ørgaard., Konkursloven med kommentarer, s. 1032.

¹⁸⁰ Hansen og Petersen, Konkurskarantæne 2.0, s. 95.

selskabslovens § 10, stk. 2, ikke er registreret som ledelsesmedlem og dermed ligesom stråmanden foregiver noget, der ikke svarer til virkeligheden, hvorved kravet i selskabslovens § 112, stk. 3, tillige omgås.¹⁸¹ Forståelsen af, i hvilke situationer, der er tale om henholdsvis en stråmand eller en bagmand, vil blive belyst nærmere i det følgende med afsæt i både retstilstanden før og efter 2024-reformen.

7.2. Stråmanden

7.2.1. Betydningen af den registrerede tid

Som nævnt ovenfor er det en grundlæggende betingelse for at være omfattet af anvendelsesområdet for KL § 157, stk. 2, nr. 4, vedrørende stråmanden, at denne formelt fremstår som en del af ledelsen. Dette opnås ved, at stråmanden er registreret som ledelsesmedlem i Erhvervsstyrelsens it-system, jf. SL § 10, stk. 2. Denne betingelse rejser naturligt spørgsmålet om, hvorvidt det i så fald har betydning, hvor længe ledelsesmedlemmet har været registreret i Erhvervsstyrelsens it-system. I det følgende vil det derfor blive analyseret, om langvarige såvel som kortvarige registreringer har betydning, i forhold til om stråmanden omfattes af konkurskarantæne reglerne både før og efter 2024-reformen.

Det fremgik ikke udtrykkeligt af forarbejderne til den dagældende KL § 157, stk. 1, hvorvidt den tidsmæssige udstrækning for registreringen havde nogen betydning i relation til at være omfattet af de dagældende konkurskarantæne regler. Det at foregive noget, der ikke svarede til virkeligheden, blev dog som udgangspunkt i sig selv anset som groft uforsvarligt uanset længden af den formelle registrering.¹⁸²

Dette kom blandt andet til udtryk i U 2019.230 V (Halvårs-kendelsen):

I kendelsen blev A pålagt konkurskarantæne, selv om han alene havde været registreret som direktør i ca. seks måneder før konkursen. A havde overtaget direktørposten efter selskabets enejer B, som tidligere var blevet pålagt konkurskarantæne, mens den reelle ledelse fortsat efter landsrettens vurdering blev varetaget af B. Landsretten lagde vægt på en tidligere kendelse, hvori B var anset som reel leder, samt på oplysninger om, at B havde haft kontakt med myndigheder og disponeret på selskabets vegne. Landsretten fandt på den baggrund, at A alene havde haft en stråmandslignende rolle. Uanset A's korte registreringsperiode fandt Vestre Landsret ikke

¹⁸¹ Bet. 1582, s. 129.

¹⁸² Hansen og Petersen, Insolvensprocesret, s. 455.

at det gav grundlag for at fravige udgangspunktet, om at stråmandsvirksomhed betragtes som groft uforsvarligt, hvorfor A blev pålagt konkurskarantæne i tre år.

Kendelsen bekræfter således, at det i sig selv blev betragtet som groft uforsvarlig forretningsførelse at optræde som stråmand, hvorfor A's korte registreringsperiode som direktør var uden betydning. Når registreringsperioden var uden betydning hænger dette naturligt sammen med, at det kritisable for stråmanden blandt andet bestod i at give et urigtigt billede af de faktiske forhold, hvorfor selv kortvarige registreringsperioder var uden betydning, da vedkommende allerede på registreringstidspunktet havde gjort sig skyldig i at foregive noget, der ikke svarede til virkeligheden.

Det er derfor ikke usædvanligt, at den tidsmæssige udstrækning af registreringsperioden heller ikke blev tillagt betydning i FM 2019.119 Ø, hvor sagsøgte, der var registreret som direktør i en kort periode på knap en måned, blev pålagt karantæne, idet landsretten fandt at den korte registreringsperiode ikke udgjorde en sådan grund, at der var grundlag for at fravige udgangspunktet om karantæne. Kendelsen underbygger således det ovenfor anførte om, at det at foregive noget, der ikke svarede til virkeligheden i sig selv var groft uforsvarlig forretningsførelse uanset registreringstiden.

Som et eksempel på, at den tidsmæssige udstrækning af registreringsperioden muligvis havde betydning før 2024-reformen, kan kendelsen i FM 2016.124 V (Den omvændende direktørkendelsen) nævnes.

I FM 2016.124 V blev en direktør, D, frifundet for konkurskarantæne. D havde alene være registreret som direktør i ca. en måned før selskabets konkurs. Han havde ikke fuldmagt til selskabets konto, men der var alligevel foretaget en række udbetalinger fra selskabets konto i hans korte periode som direktør. D havde over en længere årrække været registreret i kortere og længere perioder som direktør i et meget stort antal selskaber, hvilket kunne tyde på, at han havde været indsat som stråmand i selskabet. Da D selv tog initiativ til at lade sig afregistrere som direktør hos Erhvervsstyrelsen, herunder det forhold at D alene havde været registreret som direktør i S i ca. en måned fandt landsretten, at der ikke var fuldt tilstrækkeligt grundlag for at anse forholdet som groft uforsvarligt.

Kendelsen bekræfter ikke entydigt, at den tidsmæssige udstrækning af registreringsperioden ikke blev tillagt betydning i vurderingen af den groft uforsvarlige forretningsførelse. Det bør dog fremhæves, at det ikke tydeligt fremgår af kendelsen, hvorvidt D var indsat som stråmand i selskabet. Hvis D ikke var indsat som stråmand, men reelt var tiltænkt til at skulle varetage hvervet som direktør, falder resultatet ganske godt i tråd med, at man som direktør skal have et stykke tid til at sætte ind i selskabets forhold, førend den udviste adfærd kan

karakteriseres som groft uforsvarlig.¹⁸³ Ud fra kendelsens faktum synes meget dog at tale for, at D var indsat som stråmand eller indsat i en stråmandslignende funktion, idet D over en længere årrække havde været registreret i kortere og længere perioder som direktør i et meget stort antal selskaber, samt det forhold at D selv tog initiativ til at lade sig afregistrere blot en måned efter sin oprindelige registrering som direktør, hvilket antyder, at registreringen næppe var reel. Det vurderes derfor, at resultatet kan kritiseres, idet det klare udgangspunkt var, at stråmandsvirksomhed, uanset den tidsmæssige udstrækning, blev anset som groft uforsvarlig forretningsførelse.¹⁸⁴

Efter 2024-reformen er det den almindelige regel, at det at indgå eller deltage i en stråmandskonstruktion anses for at udgøre groft uforsvarlig forretningsførelse, der i sig selv kan begrunde pålæg af konkurskarantæne.¹⁸⁵ Den tidsmæssige udstrækning af registreringsperioden tillægges derfor heller ikke betydning efter 2024-reformen, hvorfor den hidtidige praksis før 2024-reformen fortsat er relevant.¹⁸⁶ Der er således vedrørende betydningen af den tidsmæssige udstrækning af registreringsperioden tiltænkt en kodifikation af retstilstanden fra før 2024-reformen.

På baggrund af ovenstående kan det således vedrørende betydningen af den registrerede periode som ledelsesmedlem i Erhvervsstyrelsens it-system konkluderes, at den registrerede periode både før og efter 2024-reformen som udgangspunkt er uden betydning ved vurderingen af, hvorvidt stråmanden har udvist groft uforsvarlig forretningsførelse. Dette skyldes, at det kritisable for stråmanden, uanset registreringens tidsmæssige udstrækning, navnlig består i at foregive noget, der ikke svarer til virkeligheden, hvorfor selv kortvarige registreringsperioder er uden betydning.

7.2.2. Accept af hvervet

Ikke nok med at stråmanden skulle være registreret i Erhvervsstyrelsens it-system, var det endvidere en betingelse for at pålægge stråmanden karantæne før 2024-reformen, at den pågældende var klar over og dermed havde accepteret, at denne blev registreret som

¹⁸³ Hansen og Petersen, *Insolvensprocesret*, s. 459.

¹⁸⁴ Se også Hansen og Petersen, *Insolvensprocesret*, s. 457, som mener, at resultatet kan diskuteres.

¹⁸⁵ L 129 FT 2023-24, s. 15 og Petersen og Ørgaard., *Konkursloven med kommentarer*, s. 1029.

¹⁸⁶ Hansen og Petersen, *Konkurskarantæne 2.0*, s. 92.

ledelsesmedlem eller i hvert fald var bekendt hermed og ikke gjorde indsigelse over registreringen.¹⁸⁷

I den forbindelse kan det overvejes, om stråmanden i så fald kunne rette op på forholdet ved at udtræde af ledelsen ved at lade sig afregistrere. Det påhvilede i disse tilfælde stråmanden at godtgøre, at denne havde udvist tilstrækkelige bestræbelser på at blive afmeldt som ledelsesmedlem, og bevisbyrden herfor var streng.¹⁸⁸ Dette kom blandt andet til udtryk i U 2017.424 Ø (Den manglende afregistrerings-kendelse).

I kendelsen tog landsretten stilling til, om en direktør, der havde ladet sig registrere som led i en stråmandskonstruktion, havde udvist groft uforsvarlig forretningsførelse. A lod sig i foråret 2013 registrere som direktør i X ApS efter mundtlig aftale med selskabets reelle leder om at fungere som stråmand mod et månedligt honorar. Det blev lagt til grund, at A aldrig udøvede den reel ledelse og først halvandet år senere efter tog A effektive skridt til at lade sig afregistrere ved henvendelse til Erhvervsstyrelsen, efter at A blev opmærksom på yderligere registreringer. Landsretten lagde vægt på, at A i hele perioden var bekendt med sin registrering og ikke tidligere havde forsøgt at bringe den til ophør.

Kendelsen bekræfter således det ovenfor anførte om, at der før 2024-reformen forelå en streng bevisbyrde for stråmanden i forhold til at godtgøre, at denne havde udvist tilstrækkelige bestræbelser på at lade sig afregistrere som direktør i Erhvervsstyrelsens it-system.

Dette kom særligt til udtryk i de situationer, hvor direktøren allerede ved indsættelsen var eller burde have været bekendt med, at vedkommende ikke skulle udøve reelle ledelsesbeføjelser i selskabet, hvilket var tilfældet i ovenstående kendelse, idet direktøren indgik en mundtlig aftale om stråmandsvirksomhed med den reelle ledelse.

Kendelsen illustrerer endvidere, at når kurator havde løftet bevisbyrden for, at der forelå en stråmandskonstruktion, blev bevisbyrden vendt, således at den registrerede ledelsesperson måtte godtgøre, at vedkommende havde udvist tilstrækkelige bestræbelser på at lade sig afregistrere. Det forhold at A i kendelsen først halvandet år efter aftalen om at fungere som stråmand henvendte sig til Erhvervsstyrelsen for at lade sig afregistrere, viste sig ikke at løfte bevisbyrden for, at A havde udvist tilstrækkelige bestræbelser på at lade sig afregistrere. Det tidsmæssige aspekt må således også have indgået i vurderingen.

¹⁸⁷ Hansen og Petersen, Insolvensprocesret, s. 455 og Bet. 1582, s. 115.

¹⁸⁸ Hansen og Petersen, Insolvensprocesret, s. 455.

Sagsøgte kan heller ikke blot forlade sig på, at ejeren i virksomheden foretager afregistreringen.¹⁸⁹ Dette kom blandt andet til udtryk i U 2019.2612 V, hvor en registreret direktør ikke havde foretaget tilstrækkelige skridt for at sikre sin afregistrering og dermed undgå ansvar. Både skifteretten og landsretten fandt, at det måtte have stået direktøren klart, at det ikke var tilstrækkeligt alene at forsøge at fratræde ved at forlade sig på, at ejerkredsen ville imødekomme hans ønske om afregistrering. Direktøren burde derimod selv have foretaget aktive skridt for at sikre, at afregistreringen faktisk fandt sted. Retten vurderede derfor, at direktøren ikke havde udvist tilstrækkelige bestræbelser på at sikre sin afregistrering. Kendelsen bekræfter og illustrerer således, at stråmanden selv skulle foretage effektive skridt for at lade sig afregistrere og derefter sikre sin afregistrering, hvorfor stråmanden ikke blot kunne forlade sig på, at ledelsen i virksomheden foretog afregistreringen.

I FM 2016.124 V (Den omvandrede direktør-kendelsen) indgik det dog i landsrettens vurdering som en formildende omstændighed i forbindelse med frifindelsen af direktøren, at vedkommende selv tog initiativ til at lade sig afregistrere som direktør hos Erhvervsstyrelsen, og herefter sikrede sig, at afregistreringen blev gennemført. Som tidligere nævnt, bør det fremhæves, at det ikke tydeligt fremgår af kendelsen, hvorvidt direktøren reelt var indsat som stråmand i selskabet, eller om vedkommende fungerede som en sædvanlig direktør, hvorfor kendelsens præjudikatværdi kan anfægtes.¹⁹⁰

Ud over de tilfælde, hvor stråmanden forsøgte at rette op på forholdet ved at forsøge at lade sig afregistrere, kunne der også opstå situationer, hvor sagsøgte hævdede at have været udsat for misbrug af sine personlige oplysninger i forbindelse med registreringen hos Erhvervsstyrelsen.¹⁹¹ I sådanne tilfælde skulle kurator fortsat godtgøre, at der var tale om reel stråmandsvirksomhed med den fornødne accept. Herefter måtte sagsøgte fremkomme med oplysninger til at understøtte sin forklaring, fx ved at påvise, at sagsøgte havde foretaget effektive skridt med henblik på at blive afregistreret hos Erhvervsstyrelsen.¹⁹²

Det er klart, at i de tilfælde, hvor der reelt var tale om misbrug, ville den pågældende ikke være omfattet af konkurskarantæner reglerne, idet vedkommende ikke havde accepteret hvervet som ledelsesmedlem.

¹⁸⁹ Hansen og Petersen, Insolvensprocesret, s. 455.

¹⁹⁰ Se Hansen og Petersen, Insolvensprocesret, s. 457, som mener, at resultatet kan diskuteres.

¹⁹¹ Hansen og Petersen, Insolvensprocesret, s. 454.

¹⁹² Ibid., s. 454.

Efter 2024-reformen er udgangspunktet, at stråmanden er omfattet af bestemmelsen i KL § 157, stk. 2, nr. 4, hvis vedkommende, på trods af at være registreret som ledelsesmedlem i selskabet, ikke reelt har udøvet et ledelsesmedlems beføjelser, eller hvor den der er registreret som ledelsesmedlem alene udøver sine beføjelser efter en instruks fra en anden person.¹⁹³ Dette vil eksempelvis være tilfældet, hvis det har stået klart for den pågældende, at denne ikke skulle varetage ledelsesopgaver, eller hvis formålet var at skjule den reelle ledelse.¹⁹⁴ Forarbejderne til 2024-reformen anfører i den forbindelse, at en person ikke kan pålægges konkurskarantæne, hvis den pågældende, ligesom tilfældet var før 2024-reformen, ikke har accepteret hvervet som ledelsesmedlem samt hvis den pågældendes identitetsoplysninger er blevet misbrugt. Dette hænger sammen med betingelsen om, at det skal stå klart for den pågældende, at denne ikke skal varetage ledelsesopgaver, hvilket fx ikke er tilfældet, hvis vedkommende ikke har accepteret hvervet, eller hvis vedkommendes identitetsoplysninger misbruges i forbindelse med registreringen.¹⁹⁵ Forarbejderne nævner, at retspraksis før 2024-reformen til stadighed er retningsgivende.¹⁹⁶ Der vil derfor fremadrettet stadig kunne henses til, om personen allerede ved indsættelsen må antages at have været bekendt med, at denne ikke skulle udøve reelle ledelsesbeføjelser, og dermed have accepteret ikke at fungere som et reelt ledelsesmedlem. Modsat kan der henses til, om personen har taget effektive skridt til at sikre sin afregistrering som ledelsesmedlem, herunder gjort indsigelse i forbindelse med sin registrering og taget kontakt til Erhvervsstyrelsen mv.¹⁹⁷

I FM 2025.140, hvor en direktør blev pålagt konkurskarantæne på baggrund af en stråmandskonstruktion, fandt landsretten, at direktøren havde overladt ledelsesbeføjelserne til en anden uden at have taget de fornødne effektive skridt til at sikre en eventuel afregistrering. Kendelsen, som er behandlet efter de nye regler, understreger således, at ledelsesmedlemmet selv skal tage effektive skridt for at sikre afregistrering i Erhvervsstyrelsens it-system, hvilket er i overensstemmelse med retstilstanden fra før 2024-reformen.

På baggrund af ovenstående kan det således sammenfattende konkluderes, at der vedrørende betingelsen om accept af ledeshvervet er tiltænkt en kodifikation af retstilstanden fra før

¹⁹³ Bet. 1582, s. 127 og Petersen og Ørgaard., Konkursloven med kommentarer, s. 1030.

¹⁹⁴ Bet. 1582, s. 126 og s. 303 samt L 129 FT 2023-24, s. 48.

¹⁹⁵ Bet. 1582, s. 125.

¹⁹⁶ Ibid., s. 125.

¹⁹⁷ Bet. 1582, s. 125-126 og L 129 FT 2023-24, s. 40.

2024-reformen. Det betyder, at det i teorien er muligt for stråmanden at rette op på forholdet ved at lade sig afregistrere, men at bevisbyrden og de udviste bestræbelser herfor er tung at løfte, særligt hvis vedkommende allerede ved indsættelsen var eller burde have været bekendt med, at denne ikke skulle udøve reelle ledelsesbeføjelser i selskabet.

7.2.3. Stråmandsmomenter

Da kurator både før og efter 2024-reformen skal bevise, at sagsøgte har ageret stråmand, vil fremstillingen i det følgende forsøge at konkretisere nogle af de momenter, der kan indgå i vurderingen af, hvorvidt den pågældende reelt har ageret stråmand. Fremstillingen vil forsøge at udlede de momenter, der gjorde sig gældende før 2024-reformen for efterfølgende at sætte disse i relation til efter 2024-reformen, for endeligt at vurdere om der er tale om en kodifikation på dette punkt. Det bemærkes, at der ved vurderingen af, om et registreret ledelsesmedlem har ageret stråmand, generelt skal henses til hvilken type af ledelsesmedlem den pågældende har været registreret som, idet vurderingen kan variere afhængig af, om der er tale om en direktør eller et bestyrelsesmedlem.¹⁹⁸

Før 2024-reformen ville det typisk indgå i vurderingen af, om den pågældende havde ageret stråmand, hvorvidt vedkommende havde varetaget de opgaver i selskabet, som normalt påhviler ledelsen.¹⁹⁹ Bestyrelsen, henholdsvis tilsynsrådets grundlæggende opgaver angår de overordnede ledelsesmæssige forpligtelser i forhold til driften af selskabet, herunder varetagelse af den overordnede strategiske ledelse samt organisation af selskabets virksomhed.²⁰⁰ Idet medlemmer af bestyrelsen eller tilsynsrådet ikke har samme direkte driftsmæssige forpligtelser som en direktør, vil vurderingen af, om den pågældende har ageret stråmand derfor være vanskeligere end vurderingen for en direktør.²⁰¹

Nogle af de centrale opgaver som direktionen normalt varetager i selskabet er selskabets bogføring, formueforvaltning og kapitalberedskab.²⁰² Spørgsmålet er i den forbindelse, om den registrerede direktør reelt varetog disse opgaver, eller om disse opgaver blev udført af en anden. En sådan vurdering blev blandt andet foretaget i U 2019.2612 V (De sparsomme ledelsesopgaver-kendelsen).

¹⁹⁸ Petersen og Ørgaard., Konkursloven med kommentarer, s. 1030.

¹⁹⁹ Hansen og Petersen, Insolvensprocesret, s. 454 og Bet. 1525, s. 98.

²⁰⁰ Werlauff, Selskabsret, s. 439.

²⁰¹ Petersen og Ørgaard., Konkursloven med kommentarer, s. 1031.

²⁰² Werlauff, Selskabsret, s. 445.

I kendelsen blev en registreret direktør, A, pålagt konkurskarantæne, idet både skifteretten og landsretten nåede frem til, at der ikke kunne være tvivl om, at A alene havde haft rolle som en stråmand i det konkursramte selskab. A blev indsat som direktør ca. 1,5 år før selskabets tvangsopløsning. A oplyste under sagen, at han var blevet kontaktet af selskabets bestyrelse og anmodet om at indtræde som direktør, hvilket han havde været presset til at takke ja til af økonomiske årsager. A var ved indsættelsen bekendt med, at han skulle overtage funktionen fra den tidligere direktør, som var blevet pålagt en strafferetlig sanktion.

A's opgaver var stærkt begrænsede, idet han alene skulle møde på kontoret to til tre gange om ugen, tage imod posten uden at læse denne, tage imod lønsedler og aflytte telefonsvareren. Herudover havde A ikke andre funktioner i selskabet, og A havde ikke adgang til selskabets konti, herunder bogføringen, ligesom A heller ikke havde legitimation til at handle på selskabets vegne, som var forblevet hos selskabets ejer.

Landsretten, der tiltrådte skifterettens kendelse, fandt, at A aldrig havde udøvet reelle ledelsesbeføjelser i selskabet og alene havde haft karakter af en stråmand. Skifteretten havde lagt vægt på, at det allerede ved beskrivelsen af A's arbejdsopgaver, måtte have stået klart for A – det vil sige inden hans tiltræden – at han ikke skulle fungere som direktør. Hverken skifteretten eller landsretten fandt herefter grundlag for at fravige udgangspunktet om, at en person, der som led i en stråmandskonstruktion er registreret som direktør, har foretaget en groft uforsvarlig forretningsførelse, og A blev herefter pålagt konkurskarantæne.

Overordnet bekræfter kendelsen, at der i vurderingen af, om den pågældende havde ageret stråmand, blev inddraget, hvorvidt vedkommende reelt havde varetaget de opgaver i selskabet, der normalt påhviler direktionen. Kendelsen præciserer dog nærmere de specifikke momenter, der indgik i vurderingen af, hvorvidt vedkommende havde varetaget direktionsopgaverne i selskabet. Skifteretten og landsretten lagde blandt andet vægt på, at A aldrig havde udøvet reelle ledelsesbeføjelser i selskabet. Dette kom navnlig til udtryk ved beskrivelsen af A's arbejdsopgaver, herunder at A ikke havde haft adgang til selskabets konti og bogføring, ligesom A heller ikke havde legitimation til at handle på selskabets vegne, som ellers vurderes at være sædvanlige beføjelser for en direktør i et selskab. Idet A ikke havde varetaget de ovenfor anførte opgaver i selskabet, måtte det i stedet lægges til grund, at disse opgaver reelt blev udøvet af en anden.

Det kan således angående de momenter, der indgik i vurderingen af, om den pågældende havde ageret stråmand før 2024-reformen konkluderes, at det blev inddraget, om vedkommende havde varetaget de opgaver i selskabet, som normalt påhviler ledelsen eller om disse reelt blev udøvet af en anden. I vurderingen vedrørende direktøren ville det typisk indgå, om stråmanden havde haft adgang til selskabets konti og bogføring, herunder om stråmanden havde legitimation til at handle på selskabets vegne.

Forarbejderne til 2024-reformen oplister en række konkrete momenter, der kan indikere, om der er tale om en stråmand i relation til direktørhvervet. Der kan blandt andet henses til, om den pågældende har været ansat på en direktørkontrakt, har haft adgang til selskabets konto, og i øvrigt har kunne handle på selskabets vegne.²⁰³ De i forarbejderne oplyste momenter indikerer således en videreførelse af retstilstanden fra før 2024-reformen, idet flere af de samme momenter går igen, hvorfor der også kan henses til den praksis, der har dannet sig i relation til bestemmelsen før 2024-reformen.²⁰⁴ At der reelt er tale om videreførelse af momenterne kommer blandt andet til udtryk i FM 2025.140 (Den nye stråmands-kendelse).

I FM 2025.140 blev en direktør, D, pålagt konkurskarantæne på baggrund af en stråmandskonstruktion. Selskabet blev taget under konkursbehandling den 7. februar 2025. Der var ikke anmeldt større krav i boet. På trods af at være registreret som direktør havde D ikke haft adgang til selskabets konto eller selskabets bogføringsmateriale samtidig med at hun ikke kendte til selskabets praktiske forhold. D havde overladt alt det praktiske vedrørende selskabet til sin ekskæreste. På baggrund af ovenstående pålagde skifteretten, D, konkurskarantæne i tre år. D gjorde i kæresagen gældende, at hun ikke havde ageret som stråmand, og at det forhold, at hun ikke havde haft adgang til bilagene, ikke var udtryk for en stråmandskonstruktion. Landsretten fandt, at der ikke var sket bogføring på behørig vis i D's periode som direktør og bemærkede endvidere, at D reelt havde overladt ledelsesbeføjelserne til andre uden at have taget de fornødne effektive skridt til at sikre en eventuel afregistrering af hende som direktør. Landsretten fandt derfor, at D under disse omstændigheder havde udvist groft uforsvarlig forretningsførelse, hvorfor landsretten stadfæstede skifterettens afgørelse.

I kendelsen indgik det som et moment i vurderingen, at D ikke havde haft adgang til selskabets konto eller selskabets bogføringsmateriale. Dette er i overensstemmelse med de i forarbejderne oplyste momenter, ligesom det er i overensstemmelse med de momenter, der blev inddraget vedrørende retstilstanden før 2024-reformen, hvilket klart understreger, at retstilstanden overordnet er uændret og videreført.

Det kan således konkluderes, at de momenter, som indikerer, at vedkommende har ageret stråmand uden videre, går igen både før og efter 2024-reformen, hvorfor der på dette punkt er tale om en kodifikation og videreførelse af retstilstanden.

²⁰³ Bet. 1582, s. 127-128 og L 129 FT 2023-24, s. 48.

²⁰⁴ Hansen og Petersen, Konkurskarantæne 2.0, s. 90 og Petersen og Ørgaard., Konkursloven med kommentarer, s. 1030.

7.2.4. Afviklingsdirektører

Som en særlig form for stråmandsvirksomhed kan brugen af de såkaldte “afviklingsdirektører” nævnes. En afviklingsdirektør har modsat en stråmand en reel opgave i selskabet, som typisk består i at give møde i skifteretten eller fogedretten i forbindelse med selskabets terminalfase.²⁰⁵ De momenter, der både før og efter 2024-reformen kan indikere, at der er tale om en afviklingsdirektør, vil ofte være manglende elementært kendskab til selskabets forhold.²⁰⁶ Som eksempel herpå kan FM 2017.214 Ø fremhæves, hvor den pågældende direktør, A, kun havde fungeret som direktør i omkring en måned, før selskabet blev taget under konkursbehandling. Landsretten fandt, at det var ubestridt, at A ikke havde noget nærmere kendskab til selskabet, og at A ikke reelt udøvede ledelsesbeføjelser i perioden som direktør. Landsretten fandt endvidere, at A alene var indsat som direktør med det formål at møde i skifteretten og fogedretten i forbindelse med selskabets konkursbehandling som afviklingsdirektør.

Af kendelsen kan det derfor bekræftes, at et moment i vurderingen af, om der var tale om en afviklingsdirektør kunne bero på, om den indsatte direktør reelt havde kendskab til selskabets forhold.

Idet landsretten selv brugte betegnelsen "afviklingsdirektør" kan det bekræftes, at rollen som afviklingsdirektør ikke blev anset som en sædvanlig stråmand. Det kan herefter overvejes, om brugen af begrebet “afviklingsdirektør” i stedet for “stråmand” kan indikere, at vurderingen af den groft uforsvarlige forretningsførelse blev behandlet forskelligt. I VLK B-50-16, blev en direktør som havde været registreret i ca. tre måneder før konkursen uden at have foretaget dispositioner, der medførte yderligere tab for kreditorerne, frifundet for karantæne.

Landsretten fandt, at forretningsførelsen ikke havde været groft uforsvarlig på trods af, at selskabet klart var insolvent ved direktørens indtræden.²⁰⁷ Som anført tidligere er udgangspunktet både før og efter 2024-reformen, at det at optræde som stråmand i almindelighed anses som et tilfælde af groft uforsvarlig forretningsførelse.²⁰⁸ Det kan derfor undre, at landsretten i VLK B-50-16 ikke statuerede groft uforsvarlig forretningsførelse, idet en afviklingsdirektør ellers synes at være nært beslægtet med en stråmand. Det kan indikere, at vurderingen af groft uforsvarlig forretningsførelse i forbindelse med brugen af

²⁰⁵ Hansen og Petersen, Insolvensprocesret, s. 456.

²⁰⁶ Hansen og Petersen, Insolvensprocesret, s. 456 og Hansen og Petersen, Konkurskarantæne 2.0, s. 93.

²⁰⁷ Hansen og Petersen, Insolvensprocesret, s. 457.

²⁰⁸ Se kapitel 7.2.1.

afviklingsdirektører synes at fremstå mere tilbageholdende end i tilfælde af sædvanlig stråmandsvirksomhed.²⁰⁹ Dette hænger formentlig sammen med, at afviklingsdirektøren – i modsætning til en sædvanlig stråmand – har selvstændige, om end begrænsede, opgaver i selskabet, hvorfor registreringen i Erhvervsstyrelsens it-system ikke er rent proforma.

7.3. Bagmanden

I det følgende vil fremstillingen fokusere på bagmanden i stråmandskonstruktionen, herunder særligt de momenter, som indikerer, at der er tale om en bagmand. Fremstillingen vil udlede de momenter, der gjorde sig gældende før 2024-reformen for efterfølgende at sætte disse i relation til efter 2024-reformen.

Det bemærkes indledningsvis, at der i modsætning til stråmanden som nævnt ikke stilles krav om, at bagmanden er registreret som ledelsesmedlem, da bagmandens rolle netop er at operere i det skjulte.

7.3.1. Bagmandsmomenter

Før 2024-reformen var det en forudsætning for at pålægge bagmanden konkurskarantæne, at denne havde udøvet de egentlige ledelsesbeføjelser, og bevisbyrden herfor påhvilede kurator.²¹⁰ Ligesom for stråmandens vedkommende skulle der ved vurderingen af, om den pågældende havde ageret bagmand, henses til hvilken type ledelsesmedlem vedkommende havde fungeret bagmand for, idet vurderingen kunne variere afhængig af, om der var tale om en direktør eller et bestyrelsesmedlem. Fremstillingen vil i det følgende fokusere på de momenter, der indikerer, at bagmanden har varetaget de reelle opgaver som direktør, da det i praksis er den form for stråmandskonstruktion, der oftest forekommer.

Som nævnt indgik det som et moment i vurderingen af stråmandsvirksomhed før 2024-reformen, om stråmanden havde haft adgang til selskabets bankkonto. Hvis stråmanden ikke havde haft adgang til bankkontoen kunne det tale for, at stråmanden ikke reelt varetog opgaven som direktør i selskabet. I den forbindelse er det naturligt at overveje, om det modsatte gjorde sig gældende for bagmandens vedkommende, således at det talte for, at

²⁰⁹ Se også Hansen og Petersen, Konkurskarantæne 2.0, s. 94.

²¹⁰ Hansen og Petersen, Insolvensprocesret, s. 457.

bagmanden reelt varetog opgaven som direktør, hvis denne havde ene adgang til selskabets bankkonto.

Det forhold, at bagmanden som den eneste havde fuldmagt til selskabets konto, indgik utvivlsomt som et moment i vurderingen af, om bagmanden reelt havde varetaget opgaven som direktør.²¹¹ Hvis en anden end selskabets direktør havde adgang til selskabets bankkonto, var formodningen, at vedkommende reelt havde varetaget hvervet som direktør og aktivt havde udøvet ledelsesbeføjelser. En sådan situation kom blandt andet til udtryk i FM 2019.55 Ø (Fuldmagt til bankkonto-kendelsen).

I FM 2019.55 Ø blev en bagmand, B, pålagt konkurskarantæne. Landsretten lagde vægt på en række skriftlige oplysninger i sagen, der blandt andet dokumenterede, at B, som den eneste, havde fuldmagt til selskabets bankkonto. Herudover var det dokumenteret, at B havde haft kontakt med selskabets bank og andre samarbejdspartnere. Efter en samlet vurdering fandt landsretten, at B havde deltaget i ledelsen af selskabet som bagmand.

Kendelsen viser således i overensstemmelse med det ovenfor anførte, at et moment i vurderingen af, hvorvidt den pågældende havde ageret bagmand var, om bagmanden som den eneste havde fuldmagt til selskabets bankkonto. Dette hænger naturligvis sammen med, at det er direktøren, der varetager selskabets daglige drift, herunder varetager selskabets formueforvaltning og sikrer selskabets kapitalberedskab, jf. SL § 118, stk. 2. Det er således afgørende, at den registrerede direktør har adgang til selskabets konto for at kunne opfylde sine pligter.

Da det alene var bagmanden, der i ovennævnte kendelse havde eneret til selskabets bankkonto, måtte det således også være bagmanden, der reelt varetog direktionens pligt til at sikre selskabets formueforvaltning og kapitalberedskab, hvorfor vedkommende derfor havde udøvet egentlige ledelsesbeføjelser.

Et lignende tilfælde kom til udtryk i SH 2015.B-88-14, hvor Sø- og Handelsretten lagde til grund, at bagmanden, uden at denne var registreret som direktør, havde haft enefuldmagt til selskabets bankkonto, og dermed de facto havde fungeret som ledelse i selskabet. Kendelsen vurderes derfor at være i overensstemmelse med det tidligere anførte, hvorefter der i vurderingen af, hvorvidt der var tale om en bagmand, blev lagt vægt på, om personen havde haft enefuldmagt til selskabets bankkonto.

²¹¹ Hansen og Petersen, Insolvensprocesret, s. 458.

Før 2024-reformen indgik det også som et moment i vurderingen, at den pågældende udadtil fremstod som selskabets reelle direktør.²¹² Det ville således kunne tale for, at den pågældende handlede som bagmand, hvis denne havde haft kontakt og repræsenteret selskabet overfor tredjemand såsom centrale offentlige myndigheder og samhandelspartnere. Dette kom blandt andet til udtryk i U 2024.244 Ø (Ægtefælle-kendelsen).

I kendelsen tog landsretten stilling til, om en tidligere direktør, der var blevet afregistreret som følge af konkurskarantæne, fortsat havde udøvet reel ledelse gennem sin ægtefælle, der efterfølgende blev registreret som direktør. Landsretten fandt efter en samlet vurdering, at den tidligere direktør reelt havde fungeret som bagmand. Der blev navnlig lagt vægt på, at han efter afregistreringen indleverede tre årsrapporter til Erhvervsstyrelsen og var anført som dirigent ved generalforsamlingerne. Endvidere var hans mailadresser registreret som selskabets eneste kontaktoplysninger hos Skattestyrelsen, ligesom han efter afregistreringen indberettede selskabets moms. Hertil kom, at kurators henvendelser alene blev besvaret af den tidligere direktør, mens den registrerede direktør – ægtefællen – ikke deltog i sagsbehandlingen eller gav oplysninger om selskabet. Landsretten fandt på denne baggrund, at ægtefællen alene fungerede som stråmand, og at den tidligere direktør fortsat udøvede den reelle ledelse, hvorfor begge blev pålagt konkurskarantæne.

Kendelsen bekræfter derfor det ovenfor anførte om, at det blev tillagt betydning, at bagmanden overfor omverdenen fremstod som leder. I kendelsen stod bagmanden for indleveringen af selskabets årsrapporter, ligesom vedkommende efter afregistreringen indberettede selskabets moms og i øvrigt stod for kontakten med offentlige myndigheder og kurator, hvilket overfor omverdenen signalerede, at vedkommende reelt varetog selskabets ledelse. At optræde som leder overfor offentlige myndigheder og samhandelspartnere, udtrykker en involvering i selskabets daglige drift, og der vil således være en formodning for, at vedkommende har deltaget i ledelsen som direktør. Det indgik tilmed i vurderingen, at bagmandens mailadresser var registreret som selskabets eneste kontaktoplysninger, hvilket også understregede, at bagmanden faktisk varetog selskabets ledelse, da bagmanden således måtte have behandlet og besvaret selskabets indkomne henvendelser.

I FM 2022.35 V indgik det tilsvarende som et moment i vurderingen, at bagmanden fremstod som direktør overfor både Skattestyrelsen, Erhvervsstyrelsen og samhandelspartnere. Dette understreger derfor, at det blev tillagt væsentlig betydning i forhold til, om det kunne fastslås, at vedkommende var at anse som bagmand, at vedkommende udadtil optrådte som leder.

²¹² Hansen og Petersen, Insolvensprocesret, s. 458.

Det kan således angående de momenter, der indgik i vurderingen af, om vedkommende havde ageret bagmand før 2024-reformen konkluderes, at det blev tillagt væsentlig betydning i direktørsituationerne, at bagmanden havde haft ene adgang til selskabets bankkonto. Herudover blev det også tillagt væsentlig betydning, at bagmanden havde forestået den egentlige repræsentation af selskabet overfor omverdenen. Vurderingen af om en person havde ageret bagmand svarede således i et vidt omfang til den vurdering, der blev foretaget af om en person var indsat som stråmand med den forskel, at kurator for bagmandens vedkommende skulle bevise, at denne reelt og faktisk havde udøvet ledelsesbeføjelserne. For stråmandens vedkommende skulle kurator modsat bevise, at stråmanden ikke havde udøvet de reelle og faktiske ledelsesbeføjelser, men de samme momenter kunne indgå i vurderingen heraf bare med omvendt betydning.

I forbindelse med 2024-reformen oplister forarbejderne en række momenter, der indikerer, om der er tale om en bagmand i relation til direktørhvervet. Det fremgår blandt andet af forarbejderne, at der ved vurderingen af om en person, der ikke har været registreret som ledelsesmedlem i Erhvervsstyrelsens it-system reelt har udøvet et ledelsesmedlems beføjelser kan henses til, om den pågældende har haft fuldmagt og adgang til selskabets bankkonto. Der kan endvidere henses til, om den pågældende har præsenteret sig overfor omverdenen som den reelle leder af selskabet og i øvrigt har varetaget de opgaver, der har karakter af ledelsesbeføjelser.²¹³ Momenterne indikerer umiddelbart en videreførelse af retstilstanden fra før 2024-reformen, idet flere af momenterne fra før 2024-reformen går igen. Det fremgår endvidere af forarbejderne, at der i vurderingen kan henses til den retspraksis, der foreligger fra før 2024-reformen, hvilket understreger, at retstilstanden overordnet er tiltænkt uændret og dermed videreført.²¹⁴

Det kan således konkluderes, at de momenter, der før 2024-reformen indikerede, at vedkommende havde ageret som bagmand er videreført med 2024-reformen, hvorfor der på dette punkt er tale om en kodifikation af retstilstanden.

²¹³ Bet. 1582, s. 306 og L 129 FT 2023-24, s. 49.

²¹⁴ Bet. 1582, s. 306 og L 129 FT 2023-24, s. 49 samt Hansen og Petersen, Konkurskarantæne 2.0 s. 97.

7.4. Deltagelse i stråmandskonstruktioner

7.4.1. Groft uforsvarligt at deltage i en reel stråmandskonstruktion

I de forudgående afsnit er det blevet belyst, hvad der forstås ved begrebet “stråmandskonstruktion”, herunder i hvilke situationer, der er tale om henholdsvis en stråmand og en bagmand både før og efter 2024-reformen. Hvis det ud fra disse forudgående betragtninger kan lægges til grund, at sagsøgte har ageret som enten stråmand eller bagmand, vil fremstillingen i det følgende analysere den konkurskarantæneretlige betydning heraf. Hensigten er at vurdere, om deltagelse i en sådan konstruktion isoleret set betragtes som groft uforsvarlig forretningsførelse, og dermed i sig selv kan begrunde pålæg af konkurskarantæne både før og efter 2024-reformen. Formålet hermed er slutteligt at vurdere, om oplystningen af typetilfældet angående stråmandskonstruktioner efter 2024-reformen er udtryk for kodifikation af hidtidig retspraksis.

Det fremgik ikke udtrykkeligt af bestemmelsens ordlyd i den dagældende KL § 157, stk. 1, hvorvidt det var at anse som groft uforsvarlig forretningsførelse at deltage som stråmand i en stråmandskonstruktion. Der er dog ingen tvivl om, at deltagelse som stråmand i en stråmandskonstruktion som udgangspunkt var at betragte som groft uforsvarlig forretningsførelse før 2024-reformen, der i sig selv kunne begrunde pålæg af karantæne.²¹⁵ Dette kom blandt andet til udtryk i U 2019. 2612 V (De sparsomme ledelsesopgaverkendelsen), hvor en registreret direktør, A, blev pålagt konkurskarantæne idet både skifteretten og landsretten fandt, at A havde haft en rolle som stråmand i det konkursramte selskab. Hverken skifteretten eller landsretten fandt herefter grundlag for at fravige udgangspunktet om, at en person, der som led i en stråmandskonstruktion var registreret som direktør, havde foretaget en groft uforsvarlig forretningsførelse, og A blev herefter pålagt konkurskarantæne. Kendelsen bekræfter således det ovenfor anførte udgangspunkt om, at en registreret direktør, der alene fungerede som stråmand og dermed ikke udøvede reel ledelse af selskabet, havde udvist groft uforsvarlig forretningsførelse. Et lignende tilfælde kom blandt andet til udtryk i U 2017. 424 Ø, hvor landsretten udtalte at en stråmand, der ikke udøver nogen reel ledelse af et selskab, herved som udgangspunkt foretager en groft uforsvarlig handling. Dette hænger naturligvis sammen med, at det kritisable for stråmandens

²¹⁵ Hansen og Petersen, Insolvensprocesret, s. 455-457 og L 131 FT 2012-13, s. 11.

vedkommende bestod i at foregive noget, der ikke svarede til virkeligheden, herunder at overlade den daglige ledelse til en bagmand uden at føre tilsyn hermed, hvilket i sig selv var yderst kritisabelt.²¹⁶ Dette bevirkede endvidere, at stråmanden allerede på registreringstidspunktet havde gjort sig skyldig i at foregive noget, der ikke svarede til virkeligheden og dermed allerede på registreringstidspunktet havde udvist groft uforsvarlig forretningsførelse.

Det anførte udgangspunkt om, at det i sig selv blev betragtet som groft uforsvarlig forretningsførelse at deltage som stråmand i en stråmandskonstruktion, rejser naturligt spørgsmålet om, hvorvidt der kunne forekomme situationer, der lignende stråmandskonstruktioner, uden reelt at være det, således at udgangspunktet kunne fraviges. Hvis andre, der var registreret i ledelsen, reelt udøvede et andet passivt registreret ledelsesmedlems beføjelser, forelå der ikke en stråmandskonstruktion.²¹⁷ Dette kunne eksempelvis tænkes at opstå i situationer, hvor et registreret bestyrelsesmedlem overlod sine ledelsesbeføjelser til et andet registreret ledelsesmedlem, hvilket forekommer ved de såkaldte "tantebestyrelser", hvor en bestyrelse, der i realiteten er passiv, alene er indsat for at opfylde minimumskravene til en bestyrelse i et aktieselskab, jf. SL § 111, stk. 2.²¹⁸ En sådan situation kom blandt andet til udtryk i U 2023.1018 H (Tantebestyrelses-kendelsen).

I U 2023.1018 H tog Højesteret stilling til, om en formelt registreret bestyrelsesformand kunne pålægges konkurskarantæne på grund af en stråmandslignende rolle. Sagen vedrørte A, der var registreret som bestyrelsesformand, mens driften af selskabet reelt blev varetaget af direktøren B, som var gift med A. Ved kendelse af samme dag - Højesterets kendelse af 21. december 2022 (U 2023.1025 H), frifandt Højesteret B, i en sag om pålæg af konkurskarantæne, idet der ikke forelå groft uforsvarlig forretningsførelse. Som følge heraf fandt Højesteret, at A heller ikke kunne pålægges konkurskarantæne på baggrund af selskabets drift. Spørgsmålet var herefter, om A kunne pålægges konkurskarantæne som følge af hendes proforma-rolle som bestyrelsesformand. Højesteret lagde til grund, at A alene var registreret af formelle årsager og ikke reelt havde deltaget i ledelsen eller opfyldt sine forpligtelser efter selskabslovens § 115. Retten fandt imidlertid, at proforma-registreringen hverken i sig selv eller sammenholdt med den øvrige forretningsførelse havde en sådan karakter, at betingelserne for konkurskarantæne var opfyldt. Højesteret lagde herved vægt på, at registreringen ikke havde til formål at skjule identiteten på den person, der reelt udøvede ledelsesbeføjelserne, og at forholdet derfor adskilte sig fra mere grove tilfælde af egentlig stråmandsvirksomhed, hvorfor A ikke blev pålagt konkurskarantæne.

²¹⁶ Hansen og Petersen, Insolvensprocesret, s. 455.

²¹⁷ Hansen og Petersen, Konkurskarantæne 2.0, s. 91.

²¹⁸ Petersen og Ørgaard., Konkursloven med kommentarer, s. 1031.

Kendelsen bekræfter i overensstemmelse med det ovenfor anførte, at hvis en anden, som er registreret i ledelsen, reelt udøvede et andet passivt registreret ledelsesmedlems beføjelser, ville der ikke være tale om en stråmandskonstruktion. Det registrerede passive ledelsesmedlem i selskabet ville således ikke skulle anses som stråmand, og forholdet ville ikke i sig selv udgøre groft uforsvarlig forretningsførelse.²¹⁹ I vurderingen af konstruktionen var det afgørende, at der for det første var et andet registreret ledelsesmedlem i selskabet og for det andet, at vedkommende også reelt udøvede det passive ledelsesmedlems beføjelser. I kendelsen var begge betingelser opfyldt, da direktøren, B, både var registreret som ledelsesmedlem i selskabet, og også reelt havde udøvet ledelsesbeføjelserne i selskabet som bestyrelsesformand i stedet for A.

Havde det passive ledelsesmedlem derimod overladt sine beføjelser til en person, der ikke var registreret som ledelsesmedlem i selskabet, forelå der derimod en stråmandskonstruktion.²²⁰ Dette hænger naturligvis sammen med, at det kritisable for stråmanden blandt andet bestod i at overlade sine ledelsesbeføjelser til en anden, der ikke var registreret som ledelsesmedlem uden at føre tilsyn hermed. At det passive ledelsesmedlem således ikke blev anset som stråmand udelukkede dog ikke, at den pågældende kunne pålægges karantæne, hvilket eksempelvis kunne opstå i situationer, hvor det passive medlem af bestyrelsen havde undladt at gribe ind over for groft uforsvarlig forretningsførelse udvist af den, der reelt udøvede ledelsesbeføjelserne.²²¹ Dette var dog ikke tilfældet i kendelsen, da direktøren, B, ved kendelsen U 2023.1025 H af samme dag blev frifundet for at have udvist groft uforsvarlig forretningsførelse, hvorfor A ikke havde forsømt sine pligter ved ikke at gribe ind over for adfærden.

I kendelsen lagde Højesteret endvidere vægt på, at formålet med registreringen ikke var at skjule identiteten på den person, der reelt varetog opgaverne som bestyrelsesformand. Dette hænger sammen med, at det kritisable for stråmanden blandt andet bestod i at foregive noget, der ikke svarede til virkeligheden, hvilket ikke var tilfældet, hvis identiteten på den person, der reelt varetog ledelsesopgaverne, ikke var skjult.

Det fremgik ej heller udtrykkeligt af bestemmelsens ordlyd i den dagældende KL § 157, stk. 1, hvorvidt det var at anse som groft uforsvarligt forretningsførelse at deltage som bagmand i en stråmandskonstruktion. Der er dog ingen tvivl om at deltagelse som bagmand i en

²¹⁹ Petersen og Ørgaard., Konkursloven med kommentarer, s. 1031.

²²⁰ Hansen og Petersen, Konkurskarantæne 2.0, s. 91.

²²¹ Petersen og Ørgaard., Konkursloven med kommentarer, s. 1031.

stråmandskonstruktion som udgangspunkt også var at betragte som groft uforsvarlig forretningsførelse før 2024-reformen, og tilmed også blev anset som mere grelt end at agere stråmand.²²² At bagmandsvirksomhed i sig selv var at betragte som groft uforsvarlig forretningsførelse, kom blandt andet til udtryk i FM 2022.35 V (Bagmands-kendelsen).

I kendelsen fastslog landsretten, at anvendelsen af en stråmandskonstruktion også taler med betydelig vægt for at pålægge konkurskarantæne for den person, der reelt har udøvet ledelsen (bagmanden). I den konkrete sag var en registreret direktør indsat uden fuldmagt til selskabets konti, mens A fungerede som reel leder og varetog de væsentligste dispositioner. Herudover fremførte retten, at A repræsenterede selskabet udadtil overfor tredjemand. Retten fandt overordnet, at direktøren var indsat med henblik på at sløre den reelle ledelse, og at A derfor måtte anses som bagmand. Landsretten lagde vægt på, at anvendelsen af en stråmand med henblik på at skjule den faktiske ledelse i sig selv udgør et væsentligt moment ved vurderingen af groft uforsvarlig forretningsførelse. På den baggrund fandt landsretten, at A som bagmand havde udvist groft uforsvarlig forretningsførelse og derfor skulle pålægges konkurskarantæne i tre år.

Kendelsen bekræfter, at det, ligesom det at virke som stråmand som udgangspunkt blev anset for groft uforsvarlig forretningsførelse, tilsvarende blev anset for groft uforsvarlig forretningsførelse at virke som bagmand. Det betød, at en bagmand, der havde indsat en person som stråmand, og som selv havde udøvet den reelle ledelse i selskabet, således havde udvist groft uforsvarlig forretningsførelse, der i sig selv kunne begrunde pålæg af konkurskarantæne. Dette kommer til udtryk i kendelsen, da landsretten fremhævede, at *“anvendelse af en stråmandskonstruktion udgør groft uforsvarlig forretningsførelse og taler med betydelig vægt for at pålægge konkurskarantæne”* Dette hænger sammen med, at det kritisable for bagmandens vedkommende bestod i, at den pågældende i strid med SL § 10, stk. 2 ikke var registreret som ledelsesmedlem og dermed ligesom stråmanden foregav noget, der ikke svarede til virkeligheden. Det at fungere som den egentlige bagmand og udøve “skyggeledelse” ville tilmed blive anset for mere grelt end at agere stråmand, idet stråmanden typisk var indsat af bagmanden og derfor ofte handlede efter dennes instruks.²²³

På baggrund af ovenstående kan det derfor vedrørende reglerne før 2024-reformen konkluderes, at den konkurskarantæneretlige betydning af at deltage i en stråmandskonstruktion både for stråmandens og bagmandens vedkommende isoleret set blev betragtet som groft uforsvarlig forretningsførelse, hvilket i sig selv kunne begrunde pålæg af

²²² Hansen og Petersen, Insolvensprocesret, s. 455-457 og L 131 FT 2012-13, s. 11.

²²³ Hansen og Petersen, Insolvensprocesret, s. 457.

konkurskarantæne. Det bemærkes dog, at der for stråmandens vedkommende kunne forekomme situationer, der lignede stråmandskonstruktioner uden reelt at være det, hvilket bevirkede, at udgangspunktet blev fraveget, idet der ikke i disse tilfælde var tale om en reel stråmandskonstruktion. Et eksempel herpå var de såkaldte “tantebestyrelser”.

Efter den nugældende KL § 157, stk. 2, nr. 4 og 5, anses det nu i almindelighed som et typetilfælde af groft uforsvarlig forretningsførelse at optræde som enten stråmand eller bagmand. Det er derfor efter 2024-reformen den almindelige regel, at det at indgå eller deltage i en stråmandskonstruktion skal anses for at udgøre groft uforsvarlig forretningsførelse, der isoleret set kan begrunde pålæg af karantæne, uden at der i øvrigt foreligger anden groft uforsvarlig forretningsførelse.²²⁴ At det nu er den almindelige regel, at det at indgå eller deltage i en stråmandskonstruktion skal anses for at udgøre groft uforsvarlig forretningsførelse, kommer blandt andet til udtryk i den utrykte kendelse BS-24793/2025-ALB.²²⁵

Kendelsen drejede sig om konkurskarantæne i tilknytning til blandt andet en stråmandskonstruktion. Efter kurators opfattelse var den registrerede direktør i selskabet ikke den reelle leder. Kurator lagde blandt andet vægt på, at en medarbejder i selskabet, som i øvrigt var far til sagsøgte, havde afgivet alle relevante oplysninger for selskabet, herunder indleveret relevant bogføringsmateriale, hvorfor meget talte for, at driften reelt var overladt til et ikke-registreret ledelsesmedlem. Udover påstanden om groft uforsvarlig forretningsførelse som følge af stråmandskonstruktion, lagde kurator endvidere vægt på en række øvrige forhold såsom medvirken til en omstødelig disposition og tilsidesættelse af regnskabsmæssige forpligtelser. Idet sagsøgte ikke havde svaret i sagen, lagde skifteretten kurators oplysninger om de faktiske omstændigheder til grund. Efter sagens oplysninger fandt skifteretten, at faren reelt varetog ledelsen af selskabet uden at være registreret som ledelsesmedlem. Idet der var tale om en stråmandskonstruktion, hvilket i sig selv udgør groft uforsvarlig forretningsførelse, pålagde skifteretten stråmanden konkurskarantæne.

Kendelsen bekræfter, at det efter 2024-reformen fortsat er den almindelige regel, at det at indgå eller deltage i en stråmandskonstruktion er at anse som groft uforsvarlig forretningsførelse, der i sig selv kan begrunde pålæg af konkurskarantæne. Dette kommer til udtryk i kendelsen, som er behandlet efter de nye regler, idet skifteretten alene begrundede konkurskarantænen med det forhold, at der var tale om en stråmandskonstruktion, hvilket isoleret set kunne begrunde konkurskarantæne som et tilfælde af groft uforsvarlig

²²⁴ Bet. 1582, s. 125 og L 129 FT 2023-24, s. 47 samt Hansen og Petersen, Konkurskarantæne 2.0, s. 87.

²²⁵ Se kendelsen i bilag D.

forretningsførelse. Skifteretten fandt det ikke nødvendigt at tage stilling til de af kurator øvrige påståede forhold, hvilket understreger, at det at indgå eller deltage i en stråmandskonstruktion efter 2024-reformen isoleret set kan stå alene ved vurderingen af, om betingelserne for groft uforsvarlig forretningsførelse er opfyldt.

Det fremgår af forarbejderne, at der var grundlag for at foretage en justering og præcisering af reglerne om konkurskarantæne i relation til stråmandskonstruktioner. Den retspraksis, der forelå før 2024-reformen vedrørende stråmandskonstruktioner fandtes generelt at være hensigtsmæssig, men retspraksis var dog præget af, at der typisk - udover en stråmandskonstruktion - også forelå andre groft uforsvarlige forhold, der samlet set kunne begrunde konkurskarantæne.²²⁶ Dette antyder umiddelbart en tiltænkt skærpelse vedrørende typetilfældet angående stråmandskonstruktioner, men på baggrund af ovenstående vurderes det nok nærmere at være en kodifikation af hidtidig praksis, idet udgangspunktet før 2024-reformen også var, at det at indgå eller deltage i en stråmandskonstruktion blev betragtet som et tilfælde af groft uforsvarlig forretningsførelse, der isoleret set kunne begrunde pålæg af konkurskarantæne.²²⁷

Vedrørende de såkaldte "tantebestyrelser" bemærker forarbejderne i relation til 2024-reformen, at der i sådanne tilfælde ikke er tale om en stråmandskonstruktion i konkurskarantæneretlig forstand.²²⁸ Dette vurderes at være en videreførelse af retstilstanden fra før 2024-reformen, hvorfor der forsat skal henses til, om der er andre, der er registreret i ledelsen, som reelt udøver et andet passivt registreret ledelsesmedlems beføjelser, da der i disse tilfælde ikke er tale om en reel stråmandskonstruktion.

Det kan dermed konkluderes, at det både før og efter 2024-reformen er den almindelige regel, at det at deltage eller indgå i en reel stråmandskonstruktion anses som et tilfælde af groft uforsvarlig forretningsførelse, der i sig selv kan begrunde konkurskarantæne. Oplistingen af typetilfældet angående stråmandskonstruktioner i den nugældende KL § 157, stk. 2, nr. 4 og 5 er derfor overordnet en kodifikation af hidtidig praksis, men oplistingen har dog bevirket, at retstilstanden efter 2024-reformen er blevet præciseret og tydeliggjort.

²²⁶ Bet. 1582, s. 123.

²²⁷ Se også Hansen og Petersen, Konkurskarantæne 2.0, s. 87.

²²⁸ Bet. 1582, s. 128-129 og L 129 FT 2023-24, s. 48.

7.4.2. Betydningen af det økonomiske tab i stråmandskonstruktioner

I det foregående afsnit blev det konkluderet, at det at indgå i en stråmandskonstruktion både før og efter 2024-reformen betragtes som groft uforsvarlig forretningsførelse, hvilket i sig selv kan begrunde pålæg af konkurskarantæne. Når forholdet isoleret set kan begrunde pålæg af konkurskarantæne, er det naturligt at overveje, om der i så fald ikke stilles krav om, at fordringshaverne skal have lidt et tab som følge af stråmandskonstruktionen, førend konkurskarantæne kan pålægges. Denne problemstilling behandles nærmere nedenfor med afsæt i både før og efter 2024-reformen.

Før 2024-reformen fremgik det af forarbejderne til bestemmelsen i den dagældende KL § 157, stk. 1, at det ville indgå i vurderingen af den groft uforsvarlige forretningsførelse, om konkursen havde ført til betydelige tab for fordringshaverne, hvilket understreger, at det økonomiske tab generelt indgik i vurderingen af den groft uforsvarlige forretningsførelse.²²⁹ Det fremgik dog ikke af forarbejderne, hvorvidt det økonomiske tab skulle indgå i vurderingen af den groft uforsvarlige forretningsførelse i tilfælde, hvor der var konstateret en stråmandskonstruktion.

Før 2024-reformen var det dog som udgangspunkt uden betydning, at der alene forelå et begrænset økonomisk tab, hvis det var konstateret, at der var tale om en stråmandskonstruktion.²³⁰ Dette kom blandt andet til udtryk i ØLK B-1949-17, hvor en stråmand havde virket som direktør. Landsretten bemærkede, at det herefter ingen betydning havde, at der ikke var nogen aktivitet i selskabet, og at kreditorerne ikke havde lidt tab i den periode, hvor stråmanden var indsat som direktør.²³¹ Kendelsen understreger dermed, at når der var konstateret stråmandskonstruktion, var det økonomiske tab uden betydning. Dette stemmer godt overens med det tidligere anførte udgangspunkt om, at det at indgå eller deltage i en stråmandskonstruktion i sig selv var at betragte som groft uforsvarlig forretningsførelse, hvilket naturligvis hænger sammen med, at det kritisable i en stråmandskonstruktion blandt andet bestod i at foregive noget, der ikke svarede til virkeligheden.²³²

At det økonomiske tabs ringe størrelse muligvis kunne have en betydning på trods af, at der var konstateret en stråmandskonstruktion, kom til udtryk i ØLK B-351-17, hvor der var

²²⁹ Bet. 1525, s. 94 og L 131 FT 2012-13, s. 28.

²³⁰ Hansen og Petersen, Insolvensprocesret, s. 455-456.

²³¹ Ibid., s. 456.

²³² Se kapitel 7.4.1.

anmeldt to krav på i alt 36.000 kr.²³³ Landsretten anførte, at det var uforsvarligt at optræde som de facto-leder (bagmand), men at forholdet ikke var groft.²³⁴ Landsretten fastslog udtrykkeligt, at der var tale om en stråmandskonstruktion, men fandt ikke, at forholdet var groft, hvilket nok skyldtes tabets ringe størrelse. Kendelsen fraviger således det ovenfor anførte udgangspunkt om, at et begrænset økonomisk tab før 2024-reformen var uden betydning, hvis det var konstateret, at der var tale om en stråmandskonstruktion.

På baggrund af ovenstående kan det således konkluderes, at udgangspunktet før 2024-reformen var, at hvis der var konstateret en stråmandskonstruktion, var det generelt uden betydning, om der forelå et begrænset økonomisk tab. Der synes dog at forekomme en mindre uklarhed i praksis vedrørende betydningen af det økonomiske tabs størrelse i stråmandskonstruktioner, hvilket sandsynligvis hænger sammen med, at det ikke udtrykkeligt fremgik af bestemmelsen i den dagældende KL § 157, stk. 1, herunder dennes forarbejder, om tabets størrelse skulle tillægges betydning i relation til stråmandskonstruktioner.

Efter 2024-reformen fremgår det nu af den nugældende KL § 157, stk. 2, nr. 4 og 5, at det i almindelighed anses som et tilfælde af groft uforsvarlig forretningsførelse at optræde som enten stråmand eller bagmand. Det er derfor efter 2024-reformen den almindelige regel, at det indgå eller deltage i en stråmandskonstruktion skal anses for at udgøre groft uforsvarlig forretningsførelse, der isoleret set kan begrunde pålæg af karantæne, uden at der i øvrigt foreligger anden groft uforsvarlig forretningsførelse.²³⁵ I relation til betydningen af det økonomiske tab i stråmandskonstruktioner efter 2024-reformen fremgår det af forarbejderne, at *“selvom tabet generelt spiller en rolle ved vurderingen af, om en uforsvarlig forretningsførelse må anses som grov, vil dette ikke være tilfældet i relation til stråmandskonstruktioner.”*²³⁶ Det er således efter 2024-reformen uden betydning, at der kun er et begrænset økonomisk tab for fordringshaverne, når der er konstateret en stråmandskonstruktion, idet forholdet i sig selv er at betragte som groft uforsvarligt.²³⁷ Dette kommer blandt andet til udtryk i FM 2025.140 (Den nye stråmands-kendelse), hvor en direktør, D, blev pålagt konkurskarantæne på baggrund af en stråmandskonstruktion. Det fremgik ikke udtrykkeligt af kendelsen, hvad tabets størrelse var. Det fremgik dog af

²³³ Hansen og Petersen, Konkurskarantæne 2.0, s. 59.

²³⁴ Ibid., s. 59.

²³⁵ Bet. 1582, s. 125 og L 129 FT 2023-24, s. 47 samt Hansen og Petersen, Konkurskarantæne 2.0, s. 87.

²³⁶ Bet. 1582, s. 125 og L 129 FT 2023-24, s. 47.

²³⁷ Hansen og Petersen, Konkurskarantæne 2.0, s. 92.

kendelsen, at der ikke var anmeldt større krav i boet, hvilket indikerer, at tabet var af en ringe størrelse. Selvom der ikke var anmeldt større krav i boet, blev direktøren pålagt konkurskarantæne blandt andet grundet stråmandskonstruktionen. Kendelsen bekræfter dermed, at størrelsen af det økonomiske tab ikke indgår i vurderingen af den groft uforsvarlige forretningsførelse efter 2024-reformen, når der er konstateret en stråmandskonstruktion.

Det kan således angående betydningen af det økonomiske tab i stråmandskonstruktioner efter 2024-reformen konkluderes, at størrelsen af det økonomiske tab er uden betydning, hvilket umiddelbart indikerer en videreførelse af retstilstanden fra før 2024-reformen. Men da det nu udtrykkeligt fremgår af bestemmelsen i den nugældende KL § 157, stk. 2, nr. 4 og 5, at det i almindelighed anses som et tilfælde af groft uforsvarlig forretningsførelse at optræde som enten stråmand eller bagmand samt det forhold, at forarbejderne til bestemmelsen fremhæver, at tabet ikke skal indgå i vurderingen af den groft uforsvarlige forretningsførelse i relation til stråmandskonstruktioner, vurderes det, at der er tiltænkt en præcisering vedrørende betydningen af det økonomiske tab i relation til stråmandskonstruktioner. Præciseringen kan dog have virkning som en mindre skærpelse, idet der ikke længere kan være tvivl om, at det økonomiske tab ikke skal indgå i vurderingen af den groft uforsvarlige forretningsførelse i stråmandskonstruktioner, hvilket med stor sandsynlighed havde ført til, at resultatet i ØLK B-351-17, havde været anderledes, hvis sagen var blevet bedømt efter 2024-reformen.²³⁸ I kendelsen vurderede landsretten som nævnt, at der var tale om en de facto-leder, men at forholdet ikke var groft, hvor tabets ringe størrelse formodentlig indgik som et moment i vurderingen, hvorfor bagmanden blev frifundet. Efter 2024-reformen vurderes det, at bagmanden i en lignende situation ville blive pålagt konkurskarantæne, da det at indgå eller deltage i en stråmandskonstruktion nu udtrykkeligt i sig selv kan begrunde pålæg af karantæne uden hensyn til tabets størrelse.

²³⁸ Se også Hansen og Petersen, Konkurskarantæne 2.0, s. 59.

8. Konklusion

Sammenfattende i forhold til om lovændringen i konkursloven af 1. juli 2024 har ændret ansvarsvurderingen for pålæg af konkurskarantæne, kan det overordnet konkluderes, at lovændringen ikke har ændret den grundlæggende vurdering af ansvar i konkurskarantænesager. Det centrale kriterium i ansvarsvurderingen er fortsat, om det pågældende ledelsesmedlem har udvist groft uforsvarlig forretningsførelse i forbindelse med ledelsen af en erhvervsvirksomhed. Selvom kravet om, at ledelsesmedlemmet skulle anses som uegnet til at deltage i ledelsen af en erhvervsvirksomhed er udgået af bestemmelsens ordlyd, er dette ikke udtryk for en skærpelse, men snarere en kodifikation af retstilstanden, idet vurderingen ofte var sammenflydende med vurderingen af den groft uforsvarlige adfærd. Lovændringen har ved ændringen af bestemmelsens ordlyd i KL § 157, stk. 1, 1. pkt. herudover præciseret, at der ved vurderingen af den groft uforsvarlige forretningsførelse også kan henses til forhold, der er udvist tidligere end et år før fristdagen, og som ledelsen efterfølgende har undladt at rette op, hvilket er udtryk for en kodifikation af den tidligere retstilstand. Dette hænger sammen med, at der også efter 2024-reformen skal foretages en konkret helhedsvurdering af sagens omstændigheder vedrørende vurderingen af den groft uforsvarlige forretningsførelse.

Vedrørende betydningen af det økonomiske tab har lovændringen i overensstemmelse med retstilstanden fra før 2024-reformen præciseret, at der ved vurderingen af, om en forretningsførelse har været groft uforsvarlig skal henses til, om konkursen har ført til væsentlige tab for fordringshaverne. Med 2024-reformen har lovgiver imidlertid vedrørende tabets betydning i relation til stråmandskonstruktioner understreget, at det økonomiske tab modsat ikke skal indgå i vurderingen af, om der foreligger groft uforsvarlig forretningsførelse i relation til stråmandskonstruktioner, hvilket også har afspejlet sig i retspraksis efter 2024-reformen.

Ved indsættelsen af typetilfælde i KL § 157, stk. 2, har lovgiver tydeliggjort og systematiseret, hvilke forhold der typisk taler for, at der foreligger groft uforsvarlig forretningsførelse. Ændringen må derfor navnlig anses for at skabe større klarhed, forudsigelighed og ensartethed i praksis.

Det kan samtidig konkluderes, at lovændringen på et enkelt punkt har udvidet reglerens anvendelsesområde. Ændringen af begrebet "virksomhed" til "erhvervsvirksomhed" i KL § 157, stk. 1 indebærer, at visse juridiske enheder, som tidligere faldt uden for reglerne, nu

omfattes, hvis de udøver erhvervsmæssig aktivitet af et vist omfang. På dette punkt foreligger der således en materiel udvidelse, hvilket er udtryk for en mindre skærpelse af retstilstanden.

Sammenfattende i forhold til om oplistningen af typetilfældet angående stråmandskonstruktioner er udtryk for kodifikation af hidtidig retspraksis, kan det konkluderes, at oplistningen i det væsentligste er udtryk for en kodifikation. Før 2024-reformen blev det allerede anset som groft uforsvarlig forretningsførelse at indgå eller deltage i en stråmandskonstruktion, hvilket i sig selv som udgangspunkt kunne begrunde pålæg af konkurskarantæne. Oplistningen af typetilfældene angående stråmandskonstruktioner i den nugældende KL § 157, stk. 2, nr. 4 og 5, hvor det nu i almindelighed skal anses som et tilfælde af groft uforsvarlig forretningsførelse at deltage i en stråmandskonstruktion er dermed en videreførelse af retstilstanden, men oplistningen har bevirket, at retstilstanden er præciseret og tydeliggjort.

Både før og efter 2024-reformen var det anerkendt, at konkurskarantæne ikke alene kunne pålægges den formelt registrerede ledelse (stråmanden), men også personer, der reelt havde udøvet ledelsesbeføjelserne som de faktiske ledere (bagmanden), hvorfor sondringen i den nugældende KL § 157, stk. 2, nr. 4 og 5 mellem henholdsvis stråmanden og bagmanden er udtryk for en kodifikation. Forståelsen af i hvilke situationer der er tale om en henholdsvis stråmand eller bagmand, herunder de momenter, der inddrages i denne vurdering, konkluderes at være ens både før og efter 2024-reformen, hvilket også afspejler sig i retspraksis efter 2024-reformen, hvorfor der på dette punkt også er tale om en kodifikation af hidtidig retspraksis.

9. Litteraturliste

Bogfortegnelse:

Evald, Jens, *At tænke juridisk*, Djøf Forlag, 5. udgave, 2023

Hansen, Torben Kuld & Lindencrone Petersen, Lars, *Insolvensprocesret*, Karnov Group, 5. udgave, 2023

Hansen, Torben Kuld & Lindencrone Petersen, Lars, *Konkurskarantæne version 2.0*, Karnov Group, 1. udgave, 2024

Munk-Hansen, Carsten, *Den Juridiske Løsning*, Djøf Forlag, 2. udgave, 2021

Ørgaard, Anders, *Konkursret*, Djøf Forlag, 13. udgave, 2022

Ørgaard, Anders & Lindencrone Petersen, Lars, *Kommenteret Konkurslov*, Karnov Group, 16. udgave, 2024

Sommer Jensen, Kim; Rammeskow Bang-Pedersen, Ulrik & Højlund Christensen, Lasse, *Konkurs*, Djøf Forlag, 3. udgave, 2023

Werlauff, Erik & Søgaard, Gitte, *Selskabsret*, Karnov Group, 12. udgave, 2023

Betænkninger:

Betænkning nr. 1525, *Betænkning om konkurskarantæne*, Justitsministeriet, 2011

Betænkning nr. 1582, *Betænkning om revision af konkurskarantæne reglerne*, Justitsministeriet, 2023

Lovforslag:

Folketingstidende A, Lovforslag nr. L 131, *Forslag til lov om ændring af konkursloven, retsplejeloven, retsafgiftsloven (Konkurskarantæne)*, Folketinget, 2012-2013

Afgørelser:

Ugeskrift for retsvæsen

U 2015.3643 Ø

U 2017.424 Ø

U 2018.1435 H

U 2019.230 V

U 2019.2612 V

U 2020.3886 Ø

U 2021.1301 H

U 2022.35 V

U 2023.1018 H

U 2023.1025 H

U 2024.244 Ø

Fuldmægtigen

FM 2016.124 V

FM 2017.214 Ø

FM 2019.55 Ø

FM 2019.57 Ø

FM 2019.119 Ø

FM 2019.157 Ø

FM 2019.179 Ø

FM 2021.53 Ø

FM 2022.35 V

FM 2025.140

Østre Landsrets kendelser

ØLK B-351-17

ØLK B-855-17

ØLK B-904-17

ØLK B-1949-17

Vestre Landsrets kendelser

VLK B-50-16

Sø- og Handelsrettens kendelser

SH 2015.B-88-14

Utrykte byrets kendelser

BS-24793/2025-ALB

10. Bilag

Bilag A: Samarbejdsaftale

Bilag B: Procesafsnit

Bilag C: Skærmpoint af anslagsoptælling med mellemrum

Bilag D: Utrykt kendelse - BS-24793/2025-ALB